

SAVONLINNAN KESKUSTAAJAMAN STRATEGINEN YLEISKAAVA

MODERNISMIN AJAN RAKENNUSPERINTÖ

RAPORTTI 1.9.2019

Selvitystyö Ahola, FM Teija Ahola, Mikkeli

Tilaaaja: Savonlinnan kaupunki, kaupunkisuunnittelu

Sisällys

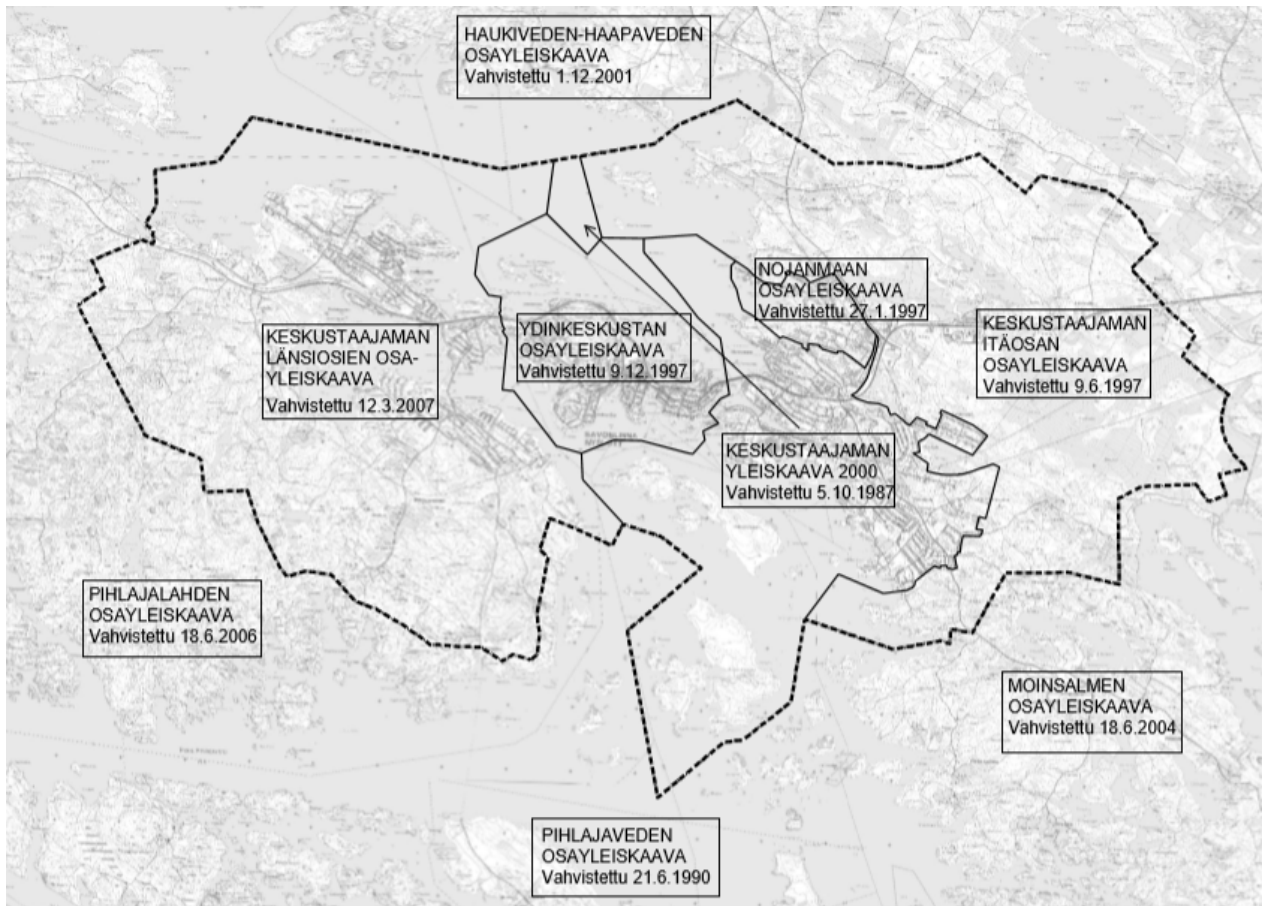
1.	Johdanto	3
1.1	Hankekuvaus	3
1.2	Käsitteitä.....	4
1.3	Lähtökohta ja tavoite.....	4
1.4	Savonlinnan modernin rakennusperinnön tietoaineistot	5
1.5	Työmenetelmät ja raportin rakenne	6
1.6	Kohteiden arviointiprosessi	8
2	Kohde-esittely.....	11
2.1	Suunnittelijoita	12
2.2	Aikakaudet.....	15
2.2.1	1940- ja 50-luku, sodan aikainen rakentaminen ja jälleenrakennuskausi	16
2.2.2	1960-luku, kaupungistuminen ja rakennustekniikan kehittyminen.....	20
2.2.3	1970-luku, ihanteena tehokkuus ja taloudellisuus.....	22
2.2.4	1980-luku, yksilöllisiä asuinympäristöjä ja uudenlaista kaupunkikulttuuria.....	23
2.3	Teemat.....	24
2.3.1	Sosiaali- ja terveydenhuolto	24
2.3.2	Uskonnon harjoittaminen.....	26
2.3.3	Kulttuuri, matkailu ja vapaa-aika.....	28
2.3.4	Opetus	31
2.3.5	Teollisuus ja rakentaminen.....	32
3	Täydennysinventointisuunnitelma	36
3.1	Modernin ajan rakennuskanta	36
3.1.1	Yksittäisiä kohteita ja miljöitä.....	36
3.1.2	Teemainventoinnit	39
3.2	Vanha rakennuskanta.....	42
4	Lähteet.....	43
5	Liitteet.....	45

1. Johdanto

1.1 Hankekuvaus

Savonlinnan modernin arkkitehtuurin (1939–1990) kohteiden ja alueiden selvitystyö tehtiin Savonlinnan keskustaajaman strategisen yleiskaavan perusselvitykseksi. Tarve strategisen yleiskaavan laatimiselle on tullut voimassa olevien yleiskaavojen päivittämistarpeista (MRL 36 §) ja siitä, että nykyiset yleiskaavat ovat liian pienipiirteisiä ja yksityiskohtaisia yleispiirteisen maankäytön ohjauksen välineenä. Strategisella yleiskaavalla ennakoidaan Savonlinnan keskustaajaman tulevaisuutta vuoteen 2040 saakka.

Tekijä	FM Teija Ahola, Selvitystyö Ahola
Tilaaaja	Savonlinnan kaupunki, Teknisen toimialan kaavoituspalvelut
Yhteyshenkilö	Päivi Behm, kaavoituspäällikkö
Ajankohta	2018 syksy selvitys - 2019 kevät täydennysinventointi, 2019 elokuu loppukokous
Aineistot	Raportti taulukko- ja karttaliittein (doc. ja pdf.) Valokuvat (jpg.) Paikkatietoaineisto (ESRI shape) ESKU Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan päivitettyt inventointitiedot

Kuva: Savonlinnan keskustaajaman strategisen yleiskaavan suunnittelualue ja alueella voimassa olevat osayleiskaavat. / Savonlinnan kaupunki, kaavoitus.

1.2 Käsitteitä

Rakennusperintö tai rakennettu kulttuuriympäristö on termi, joka liitetään usein iäkkäisiin rakennuksiin. Ajasta riippumattomasti rakennusperinnöllä tarkoitetaan kuitenkin kaikkia rakennuksia, rakennettuja alueita ja rakenteita kuten siltoja, kanavia ja teitä. Rakennusten ulko- ja sisätilojen rinnalla siihen liittyy myös yhdyskuntarakenne, pihat, puistot ja puutarhat. Kun käsitettä laajennetaan ja rinnalle liitetään vielä kulttuurimaisemat ja muinaisjäännökset, puhutaan kulttuuriympäristöstä.¹

Tässä inventoinnissa **moderniksi** rakennusperinnöksi käsitetään modernismin myötä syntyneet rakennukset ja ympäristöt. Niiden tarkastelu rakennusperintönä ja mahdollisena suojelukohteena on verraten uusi ilmiö. Nuorempi rakennuskanta on sisältynyt kulttuuriperintökeskusteluun 1990-luvulta lähtien. **Nuoremmalla rakennusperinnöllä** tarkoitetaan yleensä toisen maailmansodan jälkeen valmistunutta rakennuskantaa. Suomessa tämä joukko rakennuksia on erityisen suuri, sillä jopa 80 % maan rakennuskannasta on rakennettu sotien jälkeen.²

Toisen maailmansodan jälkeisenä aikana ihanteet standardisoidusta ja teollisesta rakentamisesta ovat johtaneet rakennusten tyypittymiseen, rakentamisesta on tullut tiukasti normitettua toimintaa, joka on vähentänyt paikallista vaihtelua. Toisaalta **modernismin** aikakaudelle on ollut leimallista arkkitehtuurityylien kirjavuus, joka ei yleensä erotu selvinä ajanjaksoina vaan ennemminkin rinnakkaisina erilaisina suunnittelutavoitteina. Näitä tyylejä ovat mm. rationalismi, brutalismi, konstruktivismi, dekonstruktivismi, manierismi, regionalismi, orgaaninen arkkitehtuuri, postmodernismi, high-tech, minimalismi, ekologinen arkkitehtuuri, vau-arkkitehtuuri.³

Rakennusinventointi on rakennetun kulttuuriympäristön perustutkimusta, jossa kartoitetaan ja dokumentoidaan rakennuskantaa ja pyritään tunnistamaan arvokasta rakennusperintöä. Se kohdistuu rakennettuun alueeseen tai rakennukseen. Inventoinnit ovat kuvauksia kohteesta tietynä ajankohtana. Tämän vuoksi ne tarvitsevat päivittämistä. Inventoijan on kyettävä erittelemään ja analysoimaan inventointikohteen ominaispiirteitä ja liittämään ne ajalliseen, yhteiskunnalliseen ja alueelliseen kontekstiin.

1.3 Lähtökohta ja tavoite

Modernismin perintö on tänään samassa tilanteessa kuin perinteinen eri tyylejä edustava puurakentaminen oli 1960-luvulla. Nuorempaa rakennuskantaa uhkaavat purkamisen ja osaamattomat tai piittaamattomat korjaushankkeet;⁴ modernin rakennusperinnön arvoista alkuperäisyys on uhanalaisin.

Suomessa toisen maailmansodan jälkeen rakennetun hyvinvointivaltion rakenteet ovat osoittautuneet lyhytkestoisiksi, jatkuvasti muuntuviksi. Koska tyyppikeskeinen suunnittelu on ollut rakentamisessa realiteetti ja tavoitteet palvelurakennusten monikäyttöisyydestä ja joustavuudesta eivät toteutuneet, käynnissä on ennennäkemättömän laaja julkisten rakennusten siirtyminen muuhun käyttöön tai niiden purkamisen. Tehtyjen kuntaliitoksien jälkeen ja viime vuosina kiihtyneen rakennemuutoksen myötä muutos- ja purkamispaineita on kohdistunut mm. entisiin kunnantaloihin, kouluihin ja seurakuntarakennuksiin. Kuntien ja vapaaehtoisten kuntayhtymien omistukseen jäävien terveydenhuollon rakennusten kohtaloa punnitaan sosiaali- ja terveydenhuollon hallintouudistuksen yhteydessä. Purkamispaineita lisäävät rakennukseen liitetyt epäilyt sisäilmaongelmasta.

Etelä-Savossa nuoremman rakennusperinnön inventointi on ensisijaisesti keskittynyt 1940- ja 1950-luvuille.⁵ Pääpaino on ollut kaupunkien jälleenrakennuskauden asuinalueilla. Tutkimustiedot jakautuvat maakunnassa epätasaisesti, sillä rakennusinventoinnit on tehty suurimmaksi osaksi kuntien kaavoitustyön yhteydessä. Monet viime sotien jälkeen kehittyneet, hyvinvointiyhteiskunnan rakentamiseen liittyvät rakennustyytit ja ympäristöt odottavat syvällisempää tarkastelua. Näitä ovat mm. liikuntaympäristöistä urheilukentät, urheilutalot ja uimahallit, sosiaali- ja terveydenhuollon sektorilta päiväkodit, leikkipuistot,

terveyskeskukset ja neuvolat sekä erilaiset hoitolaitokset, sivistystoimen alta koulut ja ammatilliset oppilaitokset ja kulttuurielämän puolelta kirjastot, teatterit ja kulttuurin monitoimirakennukset, kuten konsertti- ja kongressikeskukset. Kartoittamatta ovat myös kansallista tai kansainvälistäkin tunnustusta saaneiden arkkitehtien tuotanto viime sotien jälkeiseltä ajalta. Paikallisten arkkitehtien vaikutusta maakunnan kaupunki- ja taajamakuvaan on tutkittu vielä hyvin vähän.

Tämän selvitystyön tavoitteena on edesauttaa modernismin ajan rakennettujen ympäristöjen kulttuurihistoriallisten ja kaupunkikuvallisten arvojen tunnistamista ja vaalimista, jotta Savonlinnan kaupunkialueella saadaan säilymään rikas kulttuurihistoriallinen kerroksellisuus ja monipuolinen aikakaudesta kertova rakennuskanta. Selvitys toimii tarpeellisena yhteenvetona Savonlinnan kantakaupungin nuoremman rakennusperinnöstä. Sen sisältämää tietoa ja täydennysinventointisuunnitelmaa tullaan hyödyntämään jatkossa asemakaavoituksessa sekä lupaprosesseissa.

Rakennussuojelun tavoitteena ei ole vain valtakunnallisesti merkittävän arkkitehtuurin, kaikkien tuntemien monumenttien ja maineikkaiden suunnittelijoiden arvostetuimpien töiden säilyttäminen. Viime vuosina suojelukeskustelun piiriin on otettu myös ns. arjen ympäristöjä. Esimerkiksi eri vuosikymmenten pientaloalueet, kerrostalolähiöt ja niiden ostoskeskukset, suuret kauppakeskukset, tehdasalueet ja yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevat rakennukset ilmentävät 1900-luvun jälkipuoliskon arvoja, joita tulevilla polvilla on oikeus nähdä ja oppia tuntemaan omassa kaupunkiympäristössään.

1.4 Savonlinnan modernin rakennusperinnön tietoaineistot

Etelä-Savon maakuntaliitossa on kerätty tietoa maakunnan arvokkaista rakennuksista ja kulttuuriympäristöistä sekä maisemista 1980-luvun alusta lähtien. Maakuntaliiton, Etelä-Savon ELY-keskuksen ja Savonlinnan maakuntamuseon ylläpitämä *Etelä-Savon kulttuuriperintötietokanta ESKU* sisältää maakuntaliiton ja sen edeltäjien teettämät rakennusinventoinnit sekä Savonlinnan maakuntamuseon täydennysinventoinnit. Modernismin ajan rakennusperintöä koskevaa tietoa ovat vuodesta 2015 lähtien kerryttäneet muutamat Etelä-Savon ELY-keskuksen ja Etelä-Savon maakuntaliiton inventointihankkeet sekä konsulteilla teetetyt kaavoitukseen liittyvät kulttuuriympäristö- ja rakennusinventoinnit. Kaikki inventointien yhteydessä kerätty tieto ei vielä päädy tietokantaan, vaan se on selvitettävä raporteista, joiden arkistoinnista vastaa selvitystyön tilaaja.

Tässä hankkeessa tiedot strategisen yleiskaavan tarkastelualueella olemassa olevasta nuoremman rakennusperinnön inventointiaineistosta koottiin ensisijaisesti edellä mainitusta *ESKU*-tietokannasta⁶ sekä kaupungin yleiskaavatoita varten tehdyistä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden rakennusinventointiraporteista:

Savonlinnan kaupungin ydinkeskustan länsiosien yleiskaava. Raportti alueen kulttuurihistoriallisista kohteista. Savonlinnan maakuntamuseo, maakuntamuseotutkija Susanna Tyrväinen, 21.4.2005.

Raportti Savonlinnan ydinkeskustan ja keskustaajaman itäosan kulttuurihistoriallisista kohteita. Savonlinnan kaupunki, Satu Tiainen, 8.8.2013.

Lisäksi käytiin läpi voimassa olevien yleiskaavojen kaavaselostuksiin sisältyvät *luettelot kulttuurihistoriallisesti arvokkaista rakennuksista ja ympäristöistä*.

1.5 Työmenetelmät ja raportin rakenne

Selvitystyö on luonteeltaan olemassa olevaa inventointiaineistoa järjestävä ja arvoperusteita avaava ja yhdenmukaistava. Sen tavoitteena on palvella Savonlinnan keskustaajaman strategisen yleiskaavan laadintaa ja kulttuuriympäristöarvojen tasapuolista tutkimista koko kaava-alueella sekä tukea suojelutarpeiden määrittelyä.

Selvitystyön kolme tehtävää

- 1) Tilaajan valitsemien, aikaisemmin inventoitujen kohteiden ja -alueiden nykytilan tarkastaminen, ominaispiirteiden määrittely, kulttuurihistoriallinen arvottaminen ja suositusten antaminen kaavoitusta varten.
 - Tarkistettavia modernin rakennusperinnön kohteita oli 35 ja aluekokonaisuuksia 12. Tulosten esitystapana kartta sekä kohde- ja aluetaulukot.
- 2) Täydennysinventointitarpeen kartoittaminen modernin rakennusperinnön osalta.
 - Täydennysinventointisuunnitelma yksityiskohtaisempaa kaavoitusta varten. Tulosten esitystapana kartta ja kohdetaulukko sekä raportissa esitetty luvun 3.1.2 teemainventoinnin aihe.
 - Täydennysinventointisuunnitelman pohjalta tehty inventointi strategista yleiskaavaa varten. Kohteita oli 17 ja aluekokonaisuuksia 9. Tiedot yhdistettiin kohdan 1 taulukoihin ja kartoille.
- 3) Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan (ESKU) päivittäminen tarkistettujen kohteiden ja alueiden tietojen osalta sekä täydentäminen uusilla kohde- ja alueinventoinneilla.
- 4) Tilaajan valitsemien **vanhempaan** rakennusperintöön lukeutuvien inventointikohteiden/alueiden päivitysinventointi ja arvottaminen. Kohteita oli 10 ja alueita 5. Tulosten esitystapana on kohdetaulukko. Numeroidut kohteet on merkitty liitekarttaan 3.

Menetelmät

Savonlinnan keskustaajaman strategisessa yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi.⁷ Periaatteena on, että yhdyskuntarakennetta eheyttäessä huolehditaan myös kulttuuriympäristöstä ja maisemasta sekä säilytetään keskeisiä vapaita viheralueita rakentamattomina. Yleiskaavalla pyritään ratkaisemaan myös merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt.

Strategisen yleiskaavan maankäytön ohjaustarkkuus huomioon ottaen selvitystyössä edettiin aluetarkastelusta yksityiskohtaiseen eli ensin selvitettiin yleisesti kantakaupungin rakennetun ympäristön luonnetta ja erityispiirteitä, ja sen jälkeen valikoitujen kohteiden edustavuutta ja asemaa ympäristössään, itsenäisinä kaupunkikuvatekijöinä tai jonkin ilmiön synnyttämänä kokonaisuutena.

Seuraavat aluetarkastelut toimivat taustatyönä maastotöiden kohdentamiselle, rakennusperintökohteiden kulttuurihistorialliselle arvottamiselle ja täydennysinventoinnin suunnittelulle

1) Ensiksi selvitettiin rakennuskannan nykyistä ikärakennetta rakennusrekisteritietojen pohjalta. Tuloksia vertailtiin vanhoihin kaupunkikarttoihin ja kaavoihin. Näin saatiin kuva siitä, miten kaupunki on laajentunut, miten sitä on rakennettu, missä maankäytöllä on ollut jatkuvuutta ja missä taas ympäristö on kerroksellista tai kokonaan uudistunutta. Niin yhtenäisillä kuin sekoittuneilla alueilla on arvonsa ja molemmat ovat osa Savonlinnan rakennetun ympäristön kehityskaarta.

2) Toiseksi tarkasteltiin kantakaupunkialueen rakentamiseen vaikuttanutta yhteiskunnallista ilmiöpohjaa, kuten sota-ajan jälkeinen asutuspöytä, teollisuuden rakennustoiminta, kaupungin sosiaalinen

asuntotuotanto, hyvinvointivaltion rakentaminen, matkailu ja vapaa-aika. Kaupunginosien erilaisuudelle löytyi selityksiä sekä ilmiöistä että ajan kaupunkisuunnitteluideoista.

Raportissa nostetaan esille myös suunnittelijoita, jotka ovat työllään olleet vaikuttamassa Savonlinnan kaupunkikuvan kehittymiseen nykyiselle.

Maastokäynnit ajoittuivat syksyyn 2018 ja tammikuulle 2019. Niiden tarkoituksena oli tarkistaa valittujen kohteiden ja alueiden inventointitietojen ajantasaisuutta, aikaisemmin todettujen ominaispiirteiden säilyneisyyttä ja muutoksia sekä valokuvata kohteet.

Raportin liitekartat ja -taulukot

A Selvityksen lähtöaineisto ja rakennussuojelu kaavoissa

Kartta 1a ja b: Rakennuskannan inventointitilanne

Inventoidut rakennukset tai rakennetut aluekokonaisuudet (tilanne 30.4.2019). Eroteltu vanha ja moderni rakennuskanta.

Lähtötietoina: ESKU, kaupungin teettämät kaava-alueiden inventoinnit, 2019 täydennysinventointi.

Kartta 2: Modernin rakennuskannan (1939–2018) suojelutilanne (tilanne 30.4.2019)

Lähtötietoina: RKY-inventointi, Etelä-Savon maakuntakaava, Savonlinnan kaupungin lainvoimaiset yleiskaavat ja asemakaavat. Tarkistettu myös mahdolliset suojelut erityislaeilla (LaRS 498/2010, asetus 480/85, Kirkkolaki 1954/1993, laki ortodoksisesta kirkosta 985/2006 ja Rautatiesopimus).

B Selvityksen tulokset

Kartta 3a ja b: Modernin rakennuskannan päivitys- ja täydennysinventoinnin kohteet ja alueet sekä luokitus. Samalla kartalla esitetään myös arvioinnin kohteena olleet vanhemmat rakennukset ja alueet.

Taulukko 3.1: Modernin rakennuskannan alueiden arvotekijöitä ja ilmiöpohja, asiantuntija-arviointi ja suunnitteluosuus.

Taulukko 3.2: Modernin rakennuskannan kohteiden arvotekijöitä ja ilmiöpohja, asiantuntija-arviointi ja suunnitteluosuus.

Taulukko 3.3: Arvioitavana olleiden vanhemman rakennuskantaan lukeutuvien inventointikohteiden tyyppitys ja arviointi.

Kartta 4a ja b: Modernin ja vanhan rakennuskannan täydennysinventointisuunnitelma. Ajankohta: asemakaavat ja lupakäsittely.

Taulukot luvussa 3.1.1 ja 3.1.2: Modernin rakennuskannan täydennysinventoinnin kohteet ja alueet samassa taulukossa. Kohteet on tyyppitelty käyttötarkoituksen mukaan.

C Teemakartat

Rekisteritietojen, maastossa kerätyn havaintoaineiston sekä arkisto- ja kirjallisuusselvityksellä saatujen tietojen yhdistäminen paikkatietoon ja esittäminen karttakuvana havainnollistaa ja avaa yksittäisten arkkitehtuurikohteiden tai aluekokonaisuuksien merkittävyttä historiallisina tai kaupunkikuvallisina arvoina.

Kartta 5: Rakennuskannan ikärakenne

Esitystavan tarkoituksena on havainnollistaa keskustaajaman kehityskaarta ja eri kaupunginosien rakennetun ympäristön luonnetta, joka perustuu joko lyhyellä ajalla tai monivaiheisesti tapahtuneeseen rakentumiseen.

Lähtötietona: Rakennus- ja huoneistorekisterin valmistumisvuosi

Kartta 6: Rakennetun ympäristön jatkumot ja muutokset

Kartalla on esitetty ympäristöjä, joissa alkuperäisen tai muun pitkäaikaisen toiminnan jatkuvuus on säilynyt tunnistettavana ja edustavana näihin päiviin. Samoista teemoista tuodaan esille ympäristöjä, joissa alkuperäisen maankäytön ja toiminnan päätyttyä alue on otettu uuteen käyttöön joko sellaisenaan tai uudisrakennettuna.

Lähtötietona: Rakennus- ja huoneistorekisteri (valmistumisvuosi, käyttötarkoitus), ajantasa-asemakaava, pitäjäkartat, peruskartat ja opaskartat.

1.6 Kohteiden arviointiprosessi

Rakennusperintö muodostaa merkittävän osan kulttuurihistoriaamme ja identiteettiämme. Jotta ympäristön piirteet tunnettaisiin ja tunnistettaisiin, asiantuntijat tekevät inventointeja, rakennustutkimusta ja rakennettujen ympäristöjen kulttuurihistoriallista arvottamista.⁸

Suojelun arvoiksi ymmärretään helposti ainoastaan iäkkäät rakennukset, ja ympäristöjäkin arvioitaessa ikäkriteeri (harvinaisuus) voi olla arvoista painavin. Lisäksi yhtenä keskeisenä arvostettuna piirteenä pidetään perinteistä rakennustapaa: ammattimiesten kuten kirvesmiehen, puusepän, muurarin ja rappajaan käsityötaitoja, kädenjälkeä.

Modernin rakennusperinnön kulttuurihistoriallisen merkittävyyden arviointi on erilaista kuin sitä vanhemman. Ikäkriteeri, vain rakennuksen ”vanhuutta” mittaavana, ei ole käypä arvo, ja käsityönkin synnyttämä esteettisyys vähenee 1940- ja 50-luvuilla, kunnes 60-luvulla rakennusten teollinen valmistustapa tulee vallitsevaksi. Rakennuksen kauneus perustuu nyt ensisijaisesti suunnittelijan näkemykseen, materiaalipintojen yhdistelyyn ja visuaalisuuteen sekä rakennusteknisiin ratkaisuihin. Modernismin yhteydessä julkisuusarvosta - suunnittelijan tunnettuus ja monumenttirakennuksen rakennustaiteelliset ansiot - näyttää tulleen helpoimmin ymmärrettävä peruste.

Teollistumisen myötä rakentamisen volyymi kasvoi merkittävästi, samalla myös rakentamisen tahti. Ympäriämme on yhä enemmän käyttäoarkkitehtuuria, johon ei arjessa tule kiinnitettyä huomiota, mutta joka muodostaa asuin-, työ- ja vapaa-ajanympäristöämme ja on heijastus viimeisimpien vuosikymmenten aikana vallinneista arvostuksista. Rakennusten ja rakennettujen miljöiden vaalimisen ei tulisi olla aina rakennussuojelukysymys, on muitakin perusteita. Ihmiselle hyvän elinympäristön on katsottu tarvitsevan muuttuvan kaupunkikuvan vastapainona hitaasti muuttuvaa tai ennallaan säilyvää ympäristöä.

Rakennukset ja rakennetut ympäristöt ovat aineellisia kulttuuri-, yhteiskunta- ja poliittisen historian todisteita, esimerkiksi nuorta rakennusperintöä on alettu arvottaa siihen kiinnittyvän hyvinvointiyhteiskunnan rakentumiseen liittyvän yhteiskuntahistorian kautta.⁹

Tässä selvityksessä kiinnitettiin huomiota erityisesti modernismin ajan ympäristöjen alueellisiin ja tilallisiin ominaisuuksiin sekä rakentamisen taustavaikuttajina oleviin yhteiskunnan ilmiöihin. Tämän tarkastelutavan katsottiin sopivan hyvin tulosten käyttötarkoitukseen eli strategisen osayleiskaavan ohjaustarkkuuteen.

Rakennetun kulttuuriympäristön kohteita [kohde tai alue] arvioitiin seuraavan kolmen arvotekijän osalta valittujen kriteerien avulla. Arviointia ja tuloksia avataan taulukkoliitteissä. Tavoitteena oli tunnistaa rakennetun kulttuuriympäristön historiallisia eli dokumenttiarvoja (mm. alkuperäisyys, todistusvoima, ajankuva) sekä elämysarvoja, joita syntyy mm. ympäristössä olevasta jatkuvuudesta, tilallisesta vaihtelusta ja alueellisesta omaleimaisuudesta (paikan henki).

- **Historiallinen:** Kohteeseen liittyy esimerkiksi paikallishistoriallisesti merkittäviä dokumenttitarvoja henkilöhistorian, sosiaalhistorian, elinkeinohistorian, sotahistorian, liikennehistorian, kaupunkihistorian tai teollisuushistorian ilmiöistä tai tapahtumaketjuista.
 - *Tavoite: Kaupunkilaisten elinympäristö säilyy historiallisesti monipuolisena. Rakennetun ympäristön näkyvät piirteet liittyvät sen osaksi laajempia jatkumoa ja yhteiskunnan kehitystä.*
- **Rakennushistoriallinen/taiteellinen:** Kohdetta luonnehtivat hyvin sen rakentamisajankohdalle tai jollekin muutosajankohdalle ominaiset piirteet tai jatkuvuudet, jotka voivat liittyä kaavoitukseen, arkkitehtuurityyliin tai rakennustekniseen ratkaisuun. Kohde voi olla arkista käyttöarkkitehtuuria, korkealaatuisia arkkitehtuurisuunnittelua tai rakennustavaltaan erityislaatuinen rakennus.
 - *Tavoite: Kaupungin rakennetussa ympäristössä säilyy esimerkiksi alueiden käyttöön, rakennusten tyyliin tai kaupunkitilaan liittyvää historiallista jatkuvuutta tai luontevaa ajallista kerroksellisuutta, joka luo puitteet elämyksellisen kaupunkiympäristön kehittämiseen.*
- **Kaupunkikuvallinen, maisemallinen:** Kohteella on merkitystä ympäröivässä kaupunkimaisemassa, -kuvassa tai -tilassa. Kohde voi olla itsenäinen miljöötekijä tai kokonaisuuden osatekijä. Kohteella on merkitystä osana historiallista ilmiötä, kuten ympäröivän maiseman muodostumiselle esimerkiksi elinkeinotoiminnan kautta.
 - *Tavoite: Kaupunkiympäristössä on joko kaukomaiseman tai lähimaiseman kannalta merkittäviä, aluetta ja tilaa määrittäviä, vahvoja aiheita, jotka antavat erityisluonteen paikalle, helpottavat kaupunkialueen hahmottamista ja kaupungin tai sen osan identiteetin rakentamisessa.*

Valitut kriteerit perustuvat lakiin rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010). Kohde tai alue voi täyttää yhden tai useamman kriteerin.

- Historiallinen todistusvoimaisuus: merkitystä historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä
- Jatkuvuus: alkuperäisen tai sitä vastaavan maankäytön, rakennuksen käyttötarkoituksen, rakentamistavan, arkkitehtuurin, materiaalien tai tyylin jatkuvuutta, luontevaa kerroksellisuutta
- Harvinaisuus tai ainutlaatuisuus: harvinaisuus voi liittyä esimerkiksi rakennustapaan tai arkkitehtuurin laatuun
- Edustavuus: jotakin ilmiötä, aikakautta tai aluetta kuvaavat tyypilliset piirteet säilyneet hyvin

Arviointitaulukkojen lyhenteet

Arviointitaulukkoon sisällytettiin tieto siitä, kohdistuiko inventoituun kohteeseen/alueeseen suojelutavoitetta maakuntakaavassa tai Museoviraston valtakunnallisessa rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventoinnissa, joka on myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden hyväksymä inventointi.

- M** Maakunnallisesti merkittävä (maakuntakaavan kohde)
V Valtakunnallisesti merkittävä (RKY-inventointi)

Kaikki inventoidut kohteet on tulkittu olevan historiallisten tai ympäristöllisten ominaispiirteiden ansiosta huomionarvoisia paikallisen omaleimaisuuden rakentajina. Lisämerkinnöillä +/- on kuvattu kohteiden ja alueiden kulttuurihistoriallisten ominaispiirteiden laatua. Päivitysinventoinnissa vertailun lähtökohtana olivat edellisen inventoinnin tiedot, ja täydennysinventoinnissa arkisto-/kualähteistä saadut tiedot kohteen alkuperäisestä luonteesta ja piirteistä.

- P** Paikallisesti merkittävää rakennusperintöä tai kaupunkiympäristöä
P+ Monipuolinen. Täyttää hyvin useamman kuin yhden asetetuista kriteereistä.
P- Kohteessa tai alueella tehdyt muutokset ovat heikentäneet autenttisuutta, arkkitehtonista eheyttä tai kaupunkikuvallista edustavuutta

Selvityksessä kerätty tieto on voinut tuoda kohteelle myös lisäarvoa, jonka perusteella on annettu suositus ottaa kohteen arvot tarkasteltavaksi, kun Etelä-Savossa tehdään uutta maakunnallista

kulttuuriympäristöselvitystä. Etelä-Savon kulttuuriperintötietokantaan (ESKU) päivitettyissä tai luoduissa kohdekorteissa on lisätietoa maakunnallisen merkittävyyden arviointiin.

>M, >(M) Arvojen merkittävyyttä on perusteltua tarkastella maakunnan tasolla

Taulukkoon on viety myös tieto siitä, onko kohde luokiteltu maakunnallisesti merkittäväksi vuonna 2015 tehdyssä Etelä-Savon modernin rakennuskannan teemainventoinnissa. Luokitustieto löytyy Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannasta (ESKU).

(M) Määritelty aikaisemmissa inventoinneissa maakunnallisesti merkittäväksi

Suosituksat kaavoitukseen

Litteenä olevissa kohde- ja aluetaulukoissa on selvityksen tekijän suositukset yleiskaavalliseen tarkasteluun kulttuuriympäristön suojelun näkökulmasta. Ne perustuvat taulukoissa ja ESKUn inventointiaineistoissa esitettyihin tietoihin.

Suurin osa rakennuskohteista sisältyy johonkin aluekokonaisuuksista, joilla on tulkittu olevan historiallisia tai kaupunkikuvallisia arvoja.

Yksittäisiä arkkitehtuurikohteita koskevat suositukset ovat seuraavat:

- Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve.
- Sisältyy aluekokonaisuuteen. Rakennuksen kaavallinen suojelu voidaan toteuttaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Kuva: Pitkän historian omaavalla Linnankadulla rakennukset rajaavat hyvin katutilan. Tänä päivänä vanhan kadun kaupunkikuvaa leimaa rakennustyylien monipuolisuus. Kuvassa oikealla on eritoten hautausma-alueiden suunnittelijana ansioituneen arkkitehti Bey Hengin suunnittelema tummatiilinen tehtaanjohtajan asuinrakennus (Linnankatu 28).

2 Kohde-esittely

Tässä selvityksessä otettiin huomioon Etelä-Savon maakuntaliiton teettämä taustaselvitys *Moderni arkkitehtuuri Etelä-Savossa*, joka valmistui keväällä 2018. Kohteena oli eteläsavolainen moderni arkkitehtuuri vuosien 1939–1990 välisenä aikana. Taustaselvitys laadittiin pohjatyöksi maakunnalliselle modernin rakennusperinnön inventoinneille. Sen laati FM Laura Vikman ja työtä ohjasivat Etelä-Savon maakuntaliitosta ympäristöpäällikkö Sanna Poutamo ja Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta kulttuuriympäristöasiantuntija Laura Hesso. Jatkossa on taustaselvityksestä otetut suorat lainaukset merkitty *kursiivilla*.

Taustaselvityksessä *koottiin maakunnassa tehdyt selvitykset ja niiden pohjalta pyrittiin tunnistamaan modernin rakennusperinnön ominais- ja erityispiirteet*. Raportissa modernin rakennusperinnön pääpiirteitä käydään läpi aikajaksoittain ja teemoittain.

Yhdenmukaisuuden vuoksi Savonlinnan keskustaajaman strategisen yleiskaavan suunnittelualueelta läpikäytyt kohteet ja alueet ryhmiteltiin taustaselvityksen mukaisesti ensin aikajaksoittain ja sitten jaettuna seuraaviin teemoihin: Sosiaali- ja terveydenhuolto, Uskonnan harjoittaminen, Kulttuuri, matkailu ja vapaa-aika, Opetus ja Teollisuus. Teemat on muokattu sisällöltään Savonlinnalle osuvammiksi. Tarkasteluun otettiin myös oppilaitokset ja vapaa-aikaan yhdistettiin matkailu ja kulttuuri. Aluksi käydään läpi 1930-luvun lopun ja sen jälkeisen Savonlinnan kaupunkikuvan kehittymiseen vaikuttaneita **suunnittelijoita**.

Seuraaviin lukuihin sisältyvissä luetteloissa on luonnehdittu alueita ja kohteita rakentamisaikatiedolla sekä niiden **kulttuurihistoriallista luonnetta kuvaavilla asiasanoilla**.

Tämän työn yhteydessä tehdyt täydennysinventoinnit on osoitettu luokkasarakkeessa **vihreällä** taustavärillä.

Arvotekijöiden luonnetta ja perusteita avataan laajemmin raportin liitteinä olevissa **kohde- ja aluetaulukoissa**, joissa on myös karttaesityksiin liittyvä kohdenumerointi.

Kuva: Olavinkatu, oikealla Vanha Seurahuone. Auvisenrinteenä tunnettu ahde Pitkänsillan ja Olavintorin välillä on kaupunkikuvaltaan tiivis ja kaupunkimainen.

2.1 Suunnittelijoita

*Savonlinnan kaupunkikuvan kehittymiseen vaikuttaneita **suunnittelijoita** 1930-luvulta 1960-luvulle*

Inventointien kautta on noussut esille suunnittelijoita, jotka ovat työnsä kautta vaikuttaneet Savonlinnan modernin kaupunkikuvan kehittymiseen, kuten kaupunginarkkitehdit Einari Wennervirta ja Kauko A. Tuominen sekä ulkopaikkakuntalaisista arkkitehteistä erityisesti Runar Finnilä Helsingistä. Joukossa on myös muutamia nimekkäitä ulkopaikkakuntalaisia arkkitehtejä, kuten Erik Bryggman, Aarne Ervi, Erkki Huttunen, Unto Ojonen ja Martti Välikangas sekä Kai Blomstedt, Birger Stenbäck ja Olavi Sortta. Heiltä ei välttämättä tunneta tai ole inventoitu kuin yksi kantakaupunkiin toteutettu suunnittelutyö, joka on kuitenkin arvotettu kaupunkikuvallisesti merkittäväksi.

Klassismin perinteen sävyttämästä funktionalismista kohti rationalistista modernismia

”pelkistettyä geometriaa, symmetriasta vapaita julkisivuja”

Itä-Suomeen funktionalismi levisi Viipurissa vaikuttaneiden arkkitehtien kautta, mutta tyyli omaksuttiin nopeasti myös kansanrakentamiseen (ns. kansanfunkkis). Etelä-Savossa funktionalismi näkyi erityisesti savolaissyntyisen, Savonlinnassa nuoruuttaan viettäneen, arkkitehti **Martti Välikankaan** (1893–1973) arkkitehtuurissa. Savonlinnassa Välikankaan töitä näkee mm. Heikinpohjan puutarhakaupunginosassa, jonne hän suunnitteli kerrostaloja 1940-lopulla. Välikangas toimi Rakennushallituksen yliarkkitehtina vuosina 1937–40. Viime sotien jälkeen hän johti Pohjois-Suomen asutuskeskusten jälleenrakentamista. Välikangasta kiinnosti pienasuntojen kehittäminen ja hän keskittyi urallaan erityisesti asuntosuunnitteluun. Tuotteliaan ja monipuolisen arkkitehdin töitä on nähtävissä ympäri Suomea, mutta eniten hän suunnitteli rakennuksia Helsinkiin ja Etelä-Savoon, erityisesti Mikkeliin.

Vaasassa syntynyt, Helsingissä toimistoaan hoitanut arkkitehti **Runar Finnilä** (1891–1956) vaikutti 30-luvulta lähtien vahvasti Savonlinnan ydinkeskustan kaupunkimaistumiseen. Olavintorin korkea ja umpinainen etelänpuoleinen katujulkisivu on Finnilän käsialaa. Liike-elämän johtoa tuntevana Finnilä sai suunnitellakseen teollisuuslaitoksia ja pankkirakennuksia. Hänen toimistonsa on suunnitellut mm. Suomen Sokerin tehdaslaitokset Helsinkiin, Turkuun ja Vaasaan. Pankkirakennuksia Finnilä suunnitteli mm. Helsingin Osakepankille ja Pohjoismaiden Yhdyspankille eri puolille Suomea. Savonlinnassa on hänen suunnittelema Pohjoismaiden yhdyspankin talo vuodelta 1937.

Erik Bryggmanin (1891–1955) suunnittelemaat rakennukset Savonlinnassa on tehty Schauman Oy:lle. Erik Bryggman valmistui arkkitehdiksi vuonna 1916 ja työskenteli Helsingissä Sigurd Frosteruksen, Armas Lindgrenin ja Valter Jungin kanssa, kunnes perusti oman toimiston Turkuun vuonna 1923. Bryggman osallistui funktionalismiin, mutta ei omaksunut sen kaikkia tyylikeinoja kuin lyhyeksi aikaa. Suurin osa Erik Bryggmanin toteutetuista suunnittelukohteista on Turun seudulla. Toimeksiantoja tuli monipuolisesti pienistä suuriin: kesähuviloista oppilaitoksiin, sairaaloihin, teollisuusrakennuksiin ja kokonaisesti asuinkortteleihin. Laivateollisuuden asuinalue Turun Pansiossa on tunnetuin kohde hänen kuitenkin melko vähäiseksi jääneestä suunnittelustaan teollisuuslaitoksille. Viime vuosikymmeninä Bryggman on usein arvioitu Aallon ja Eliel Saarisen veroiseksi arkkitehdiksi.

Aarne Adrian Ervi (ent. Elers 1910–1977) kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1930 ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1935. Hän työskenteli heti valmistuttuaan Alvar Aallon arkkitehtitoimistossa avustaen mm. Viipurin kirjaston suunnittelutyössä. Aallon toimistosta hän siirtyi Toivo Paatelan toimistoon, ja oman yrityksen hän perusti 1938. Jälleenrakennuskaudella Ervi suunnitteli mm. Imatran Voima Oy:lle voimalaitoksia, muuntamoita ja työntekijöiden asuinalueita, joista yhden kokonaisuuden Savonlinnaan. Vuosina 1965–69 hän työskenteli Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastossa virastopäällikkönä. Ervin toimisto oli maailmankuulu: sinne pyrittiin töihin monista maista. Hän oli Aallon tapaan sitä mieltä, että rakennusten osat ovat standardisoitavissa mutta itse rakennus on suunniteltava yksilönä. Samalla tavalla Ervi ajatteli elementtirakentamisesta ja kävi intensiivistä taistelua elementtien puolesta.

Unto Ojonen (1909–1997) opiskeli arkkitehtuurin ohella teologiaa, mutta ei suorittanut opintojaan loppuun. Tästä huolimatta Ojonen oli tuottelias ja monipuolinen arkkitehtisuunnittelija, jonka tuotannon painopiste on hänen kotikaupungissaan Lahdessa. Ojonen suunnitteli useita kirkkoja ja kappeleita, jotka kaikki ajoittuvat 1950- ja 1960-luvun vaihteeseen, ja niiden muotokieli on hyvin saman sisältöistä. Kaikki perustuvat kolmion muotoon joko siten, että kolmio seisoo jyrkkäkulmaisena kannallaan tai siten, että se lepää toisella sivullaan muodostaen pulpettikattoisen, suorakulmaisen rakenteen. Ojonen on suunnitellut Savonlinnan Pääskylahden hautausmaan siunauskappelin.

Arkkitehdit **Kai Blomstedt** (1910–2003) ja **Birger Stenbäck** (1907–) suunnittelivat 1940-luvun lopulla Savonlinnan Seurahuoneen. Helsingiläiset Blomstedt ja Stenbäck valmistuivat arkkitehdeiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1934. Molemmat arkkitehdit olivat työskennelleet mm. SOK:n rakennusosastolla 1930–40-luvuilla, maamme keskeisimmän funktionalismin edustajan arkkitehti **Erkki Huttusen** alaisuudessa. Vuodesta 1949 heillä oli yhteinen arkkitehtitoimisto. Arkkitehtikilpailuissa hyvin menestynyt arkkitehtuuritoimisto Kai Blomstedt & Birger Stenbäck suunnitteli monipuolisesti erilaisia rakennuksia, esimerkkinä Lohjan Paloniemen B-mielisairaala-alue ja IVO:n Petäjälän voimalaitos Kemijoki Oy:lle. Toimiston töitä on etenkin Uudellamaalla. Rakennusinventointi sisältää tiedon yhdestä Savonlinnassa olevasta arkkitehti Huttusen suunnittelemasta rakennuksesta.

Savonlinnan kaupunginarkkitehdit vaikuttivat kaupunkinsa rakentamiseen sekä kaava- että rakennussuunnittelijoina. Savonlinnan keskikaupungin ainoa tyylipuhdasta valkoista funktionalismia edustava yksityistalo, entinen kaupunginjohtajan asunto, on Savonlinnasta kotoisin olleen arkkitehti **Einari Wennervirran** käsialaa vuodelta 1941. Wennervirta toimi kaupungin ensimmäisenä kaupunginarkkitehtina vuoteen 1946. Oman arkkitehtitoimiston hän perusti 1952. Sotien jälkeisen jälleenrakentamisen vuosikymmenenä Savonlinnan kaupunginarkkitehdin virkaa hoitivat **Kauko A. Tuominen 1947–54** ja Toimi Hämäläinen 1955–56. Suomalaisen yhteiskunnan rajun rakennemuutoksen aikaan virassa oli Ilmo Suoninen 1956–66 ja Tapio Nurminen vuodesta 1967. Viimeisenä kaupunginarkkitehtina aloitti Pentti Karvo 1980-luvulla ja hän toimi virassa vuoteen 2004.¹⁰ Hänen jälkeensä kaupungilla oli suunnittelijana arkkitehti Hannu Nieminen ja rakennusarkkitehti Matti Valkonen.

Myös kaupungin rakennustoimiston **rakennusmestarit** ahkeroinivat suunnittelijoina (myöhemmin talonsuunnittelutoimisto ja 2003 suunnitteluyksikkö). Sotien jälkeisinä vuosina tai vuosikymmeninä suunnitelmia tekivät¹¹ ainakin rakennusmestarit Niilo Hoviniemi, Martti Hoviniemi, Aaro Juuti, Tauno Kuutti, Pekka Mustasalo, Paavo Murosuo ja Pauli Parkkinen sekä Antti Koistinen, Matti Kolari, Urho Okkonen (60-l), Ilmari Valtonen ja Oiva Porvali. Seuraavista rakennusmestareista Matti Pehkonen, Matti Kunttu ja Erkki Hakkarainen aloittivat tiettävästi 1970-luvulla. Kyösti Tuunanen suunnitteli paljon rakennuksia olleessaan Säämingin kunnan rakennustarkastajana.

Modernin rakennusperinnön inventointikohteita edellä mainituilta suunnittelijoilta

Suunnittelija	Aika	Kohde (Alueen nro)	Luokka	Asiasanoja
Blomstedt, Kai & Stenbäck, Birger	1949–1951	Olavinkatu 40, Vanha Seurahuone	>M	Matkailu (pihasiivessä ollut kauppahalli, tekn. virasto, taidemuseo mm.)
Bryggman, Erik	1940	Kiurunkadun ja Leivonkadun kahdenperheen talot (38)	>M	Teollisuuskaupunginosa, tehtaan asuntorakentaminen
	1940	Metsäkonttorintie 11 ja 13, virkailijatalot (74)	P+, osa >M	Teollisuuskaupunginosa, tehtaan asuntorakentaminen
	1947	Sauna- ja pesularakennus (45), Inkerinkylä	P	Teollisuuskaupunginosa, saunakulttuuri
Ervi, Aarne	1949	Viuhonmäen muuntoasema	P+	Yhdyskuntatekniikka, IVO, punatiiliarkkitehtuuri
Finnilä, Runar	1947, 1941, 1940	Olavinkatu 30 (1 ja 2) Olavinkatu 32 ja pihatalo (1 ja 2) Olavinkatu 34 (1 ja 2)	>M >M >M	Olavintorin kaupunkikuva, Kaupunkimuuriperiaate,

	1941 1940 1954	Satamakatu 1, hotelli Tott (1) Satamakatu 3 (1) Satamakatu 11, Törnipyörä Linnankatu 34 a ja b	P, >M P, >M P P, P+	vanhankaupungin ensimmäinen kivitalokortteli; Haapasalmen ja matkustajasataman kaupunkikuva
Huttunen, Erkki	1956	Pilkkakoskenkatu 1 (Olavinkatu 56)	P+	Autoliike ja korjaamo; sataman seutu
Ojonen, Unto	1960	Pääskylahden siunauskappeli ja huoltorakennus	>(M)	Hautausmaakulttuuri, 60-luvulla perustettu hautausmaa
Sortta, Olavi	1962	Seminaarin vanha päärakennus (27)	P+	Opettajaseminaari, kampusalue
Tuominen, K. A. (lisäksi kerrostaloja ja pientaloja kaupungin asuinalueille, kuten Heikinpohjaan)	1950 1950 1955 1959	Vääräsaaren vesilaitos Punkaharjuntie 3 Bio-Killa Kisalinna, Tottinkatu 5 Linnankatu 19a Olavinkatu 56 Pääskylahden kirkko	P- P+ M P P P+ P+	Yhdyskuntatekniikka; Elokuvateatteri; Työväentalo; Vanhakaupunki, kulmatalo; Linnankatu, yksityistalo; Ydinkeskustan länsiportti; Asuinalueen kirkko
Wennervirta, Einari (lisäksi kerrostaloja ja pientaloja kaupungin asuinalueille, kuten Heikinpohjaan)	1940 1941 (51)	Neitsytkadun puutalot (kahdenperheen talot) (27) Linnankatu 29 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (ent. lyseo)	P+ P+, osa V P-	Kaupungin sosiaalinen asuntotuotanto; Linnankadun kaupunkikuva, puhdaspiirteinen funkistalo; Oppikoululaitos, mäkisijainti, kaupunkimaisema
Välikangas, Martti	1949	Ilmarisenkatu 2, entinen muuntoasema (52)	>(M)	Kunnallistekniikka, radan varressa, maamerkkinäinen
	1950	Sotilaspojankatu 10, entinen muuntoasema	P+	Kunnallistekniikka, kirkon ympäristö
	1950	Keskussairaalan rakennukset (56)	> (M)	Maamme kolmas keskussairaala, laitosalue, kokonaissuunnitelma

Kuva: Kahden arvorakennuksen välinen kaupunkitila: näkymä Auvisenrinteestä Pitkänsillan yli liikekeskustaan, Seurahuoneelta Possentorneihin.

2.2 Aikakaudet

Luvussa esitellään aikajaksoittain ryhmiteltynä ensisijaisesti **asumiseen, liike-elämään, pelastustoimeen ja kunnallistekniikkaan** liittyvät kohteet ja alueet.

Rakennusten arkkitehtuurityylejä kuvaavat käsitteet eivät ole yleispäteviä vaan merkityksiltään tapauskohteisesti määriteltäviä. Tässä työssä luonnehditaan kohteiden ulkoasullista luonnetta mm. seuraavilla käsitteillä, jotka eivät ole tiukasti aikamääritettyjä vaan kuvauksen mukaista tyyliä esiintyy eri vuosikymmeninä.

Funktionaalinen =	Lähtökohtana 30-luvulla kehittynyt uusi moderni tyyliuuntaus, jossa muodon ja osien piti palvella tarkoitusta (käyttöä, standardisointi); käsityövaltainen rakentaminen; pelkistetty ja symmetriasta vapaa; geometriset muodot; sileät pinnat; ääriviivan korostaminen; yksilöllisyys
Klassisoiva =	Moderniin muodonantoon liittyy klassismin piirteitä, koristeaiheita; symmetrisyys; aumakatot
Vähäeleinen =	Käsityövaltainen rakentaminen; perinteinen muodonanto; taloudelliset valinnat; luonnonmateriaalit; etenkin sodanjälkeisen säännöstelyn ja tyyppirakentamisen vaikutus; yleispätevää, anonyymia
Materiaalirikas =	Siirtyminen vähitellen käsityövaltaisesta rakentamisesta teolliseen rakentamiseen; materiaalien rikas hyödyntäminen; elävät pinnat; yksityiskohtien ja muodon hienopiirteisyydet ja runsaus; pinta peittää rakenteen; tiilirakentaminen
Rationaalinen =	Teollinen rakentaminen; rakenne piilossa tai esillä; teolliset materiaalit; pintasommittelu; horisontaalisuus tai ruutu;
Minimalistinen =	Riisuttu ulkoasu; geometriset muodot; lasi ja yksi muu päämateriaali
Veistoksellinen =	Voimakas, rohkea massoittelu ja muodonanto; tilaa luova
Regionalistinen =	Lainauksia paikallisista tai kansallisista aiheista, perinteisiä materiaaleja; punatiili tai puu ja tiili; yleispätevän ja yksilöllisyyden yhdistäminen

Vähäeleinen

Materiaalirikas

Minimalistinen

Regionalistinen

Funktionaalinen

Rationaalinen

2.2.1 1940- ja 50-luku, sodan aikainen rakentaminen ja jälleenrakennuskausi

Jälleenrakentamisen modernista romantiikasta hyvinvointivaltion alun pelkistettyyn tyylikkyyteen

Viime sodan jälkeen kaupunkirakentamisen painotukset muuttuivat. Rationaalisuus ja suunnittelu otettiin keinoiksi hallita kaupunkien tulevia muutoksia. Rakentaminen keskittyi ensi alkuun asuntojen tuotantoon, sotakorvausteollisuuteen ja uusien voima- ja teollisuuslaitosten rakentamiseen menetettyjen tilalle.

Ennen kuin Suomessa pystyttiin käynnistämään laaja talotuotanto, niin Ruotsin valtio lahjoitti 2000 omakotitaloa Suomelle syksyllä 1940. Savonlinnassa Hernemäkeen ja Pääskylahteen sijoitetut lahjatalot aloittivat uusien asuinalueiden perustamisen vanhan kaupunkirakenteen ulkopuolelle.

Jatkosodan jälkeen säädettiin maanhankintalaki siirtokarjalaisten ja rintamamiesten asuttamista varten. Etelä-Savossa on runsaasti edustavia jälleenrakennuskauden asuinalueita, joiden kokonaisuudet vaihtelevat valtakunnallisilla tyyppitalopiirustuksilla rakennetuista taloista paikallisten arkkitehtien tai rakennusmestarien suunnittelemiin asuinrakennuksiin. Savonlinnassa uusia pientaloalueita rakentui erityisesti tehdasalueiden tuntumaan metsäteollisuuden harjoittaman sosiaalisen asuntotoiminnan myötä. Kaupungin oma asuntopulaa helpottava rakennustoiminta konkretisoitui ensin puusta rakennettavina kahden perheen taloina tai neljän-kahdeksan asunnon pienasuntotaloina.¹²

Asuntopulan jatkuessa siirtyi asuntotuotannon painopiste pientaloista kerrostaloihin. Savonlinnan kaupunkikeskustassa perinteisen matalan kaupunkikuvan muutos oli käynnistynyt jo 1930-luvun lopulla. Yksittäisiä korkeita kivitaloja valmistui talvisodan päätyttyä ja jatkosodan aikana pommituksissa tuhoutuneiden puutalojen paikalle. Jälleenrakennuskaudella keskustakortteleihin alkoi kohdistua yhä suurempi mielenkiinto. Vanhankaupungin kaduista Linnankatu säilytti pisimpään vanhan luonteensa, ja edelleenkin sen kaupunkikuvassa on pienipiirteisyttä, joka kadun länsi- ja keskiosissa perustuu modernismin ajan erilaisiin kaupunkitalotyypeihin.

Kaupunki tuki asuntorakentamista sosiaalista asuntotuotantoa harjoittavan yhtiön osakkaana vuodesta 1948 lähtien. Aivan Savonlinnan keskustan läheisyydessä sijaitsevaan Heikinpohjaan rakennettiin 50-luvun kuluessa ensimmäinen yhtenäinen kerrostalovaltainen asuinalue. Kaupungin kasvu vauhditti kunnallistekniikan ajanmukaistamista. Vesi- ja viemäriverkon rakentaminen alkoi 40–50-lukujen vaihteessa, kaupunkikeskustan alueelle pystytettiin vesitorni, vedenpuhdistuslaitos ja kaksi pumppuasemaa. Valtakunnan voimaverkkoon Savonlinna liitettiin 1950 (IVO).

Aikakauden asemakaavoitus perustui paljolti asemakaava-arkkitehti Otto-O. Meurmanin oppeihin. Savonlinnan saaristokaupungin vaihtelevassa maastossa pientaloalueita luonnehtivat pitkät suorat tai maaston pääsuunnan mukaan kaartuvat kadut, joita yhdistävät lyhyet poikkikadut. Talvisalosta löytyy muutama kumpareelle kaavoitettu pieni kukkamainen talorypäs. Professori Olli Kivinen jatkoi Meurmanin hajakeskitysperiaatteen mukaista suunnittelua ja kehitti lähiön rakenteeksi ns. keuhkokaavion, jossa lähiö rakentuu ulkosityötteisen katuverkon varaan ja alueen palvelut on sijoitettu pääosin keskukseen, johon on hyvät yhteydet asutokortteleista keskeisen viheralueen kautta. Savonlinnassa ei ole puhdaspiirteisiä Kivisen lähiömallin mukaisia asuinalueita.

Aika	Nro ALUE		Asiasanoja
1939–1947	1 KIVITALOKORTTELI: Torihovi, Linnanhovi, Kyrönkartano ja sen pihatalo, Hotelli Tott, Satamakatu 3 ja Satamakatu 5 (60-luvulta)	>M	Vanhakaupunki; ensimmäinen kivitalokortteli; kerrostalot; kaupunkimainen katujulkisivu; umpikorttelimaisuus; Olavintorin ympäristö; yhtenäinen kaupunkikuva: Runar Finnilä
1940	33 NEITSYTKATU	P+	Heikinpohja; tyyppitalorakentaminen; kaupungin sosiaalinen asuntotuotanto; Einari Wennervirta
1940, 1950	55 HERNEMÄKI	P+	Tyyppitalorakentaminen; puuelementtirakenteiset pientalot; Ruotsin Lahjatalot; orgaaninen asemakaava

1940–50-luku	52 PÄÄSKYLAHDEN ASUINALUE: Pääskylähti, Lemminkäisenkatu, Kullervonkatu, Joukahaisenkatu	P	Tyypitalorakentaminen; useita talotyyppejä, jotka muodostavat yhtenäisiä katuosuuksia; kaupungin sosiaalinen asuntotoiminta
1940, 1950	68 RUUNAVUORENTIE - TUULASTAJANTIE	P-	Jälleenrakennuskauden pientaloalue; maalaiskunnan aikainen; tyypitalorakentaminen; väljyys
1940, 1950, 1960, 1970	27 HEIKINPOHJA (Heikinpohjantie, Kuninkaankartanonkatu)	P+	Talotyyppien moninaisuus; orgaaninen asemakaava; kaupungin sosiaalinen asuntotuotanto; ensimmäinen yhtenäinen kerrostaloalue; oppilaitosrakentaminen
1948–52	28 HEIKINPOHJANTIE 6, 13, 15, 17	P-	Kerrostalot III; avokortteli; kaupungin sosiaalinen asuntotuotanto [rakennusten todistusvoima heikentynyt perusparannusten myötä]; Martti Välikangas
1950–1959	32 KUNINKAANKARTANONKATU – HEIKINPOHJANTIE	P+	Pienkerrostalokorttelit; sosiaalinen asuntotuotanto; yhtenäiset katujulkisivut; pienimittakaavainen
1953–1958	30 HEIKINPOHJANTIE 4, 8, 10 JA 14	P	Kerrostalot IV; avokorttelit; yhtenäinen kaupunkikuva

Aika	Kohde (Alueen nro)		Asiasanoja
1940	Satamakatu 3 (1)	P, osa >M	Kivitalokorttelin kerrostalo VI; Satamapuistoa reunustava kaupunkimuuri; Runar Finnilä
1945	Kaartilantie 58, ent. Itä-Savon osuusliike (45)	P-	Osuusliike; puurakenteinen kaupparakennus; vähäeleinen; Inkerinkylän asuinalue
1941(51)	Linnankatu 29 (RKY)	P+, osa V	Asuinrakennus; Linnankadun kaupunkikuva; funktionaalinen; Einari Wennervirta
1949	Ilmarisenkatu 2, entinen muuntoasema (52)	>(M)	Yhdyskuntatekniikka; jälleenrakennuskauden pientaloalueen reunalla; punatiilirakentaminen; Martti Välikangas
1949	Viuhonmäen muuntoasema	P+	Yhdyskuntatekniikka; IVO; punatiilirakentaminen; Aarne Ervi; (tyyppirakentaminen)
1950	Sotilaspojankatu 10, entinen muuntoasema	P+	Yhdyskuntatekniikka; punatiilirakentaminen; kirkon ympäristö; Martti Välikangas
1950	Lippakioski (RKY)	P+, osa V	Matkailu; Puistokulttuuri; matkailusataman kaupunkikuva; kiinteä kioski; funkis-lippa
1951	Vääräsaaren vesilaitos, vanha puoli	P-	Yhdyskuntatekniikka; vesilaitos; kytkeytyy Nökköniemen kaupunkikohtaan
1953	Olavinkatu 56, Huopaisen liike- ja toimistorakennus ja Pilkkakoskenkatu 1 autoliike	P+, P	Autoistuminen; Kerrostalo V; liikekadun läntinen porttirakennus; kulmatalo; takapihalla aumakattoinen autoliikkeen talo; arkkitehdin tunnettuus Erkki Huttunen
1954	Satamakatu 11, Törninpöytä	P	Kerrostalo VI; matkustajasataman kaupunkikuva; Satamapuistoa reunustava kaupunkimuuri; R. Finnilä
1954	Linnankatu 19a (RKY)	P, osa V	Asuinrakennus; Linnankadun moni-ilmeisyys; arkkitehtuuriltaan korkealaatuinen yksityistalo
1955	Kaartilantie, VPK:n paloasema (45)	P-	Vapaapalokunta-aate; pientaloalueella; tilaohjelmaan sisältynyt myös kulmakioski
1957	Linnankatu 34 a ja b, Malmiranta (RKY)	P, P+, osa V	Kahden kerrostalon kokonaisuus; tornitalo VIII ja pienkerrostalo III; maamerkki sataman kulmalla; Linnankadun moni-ilmeisyys
1958	Linnankatu 22, Koulukatu 18 (RKY)	P+, osa V	Kerrostalo III-IV; Linnankadun kulmatalo; materiaalirikas; säilynyt detaljointi
1959	Tottinkatu 5	P	Kerrostalo III-IV, rinnepihan rakenteet; materiaalirikas; Riihisaaren vievän Eerikinkadun kulmatalo
1967	Linnankatu 28 (Vuorikatu) (RKY)	P+, osa V	Asuinrakennus; modernismi; Linnankadun moni-ilmeisyys; arkkitehtuuriltaan korkealaatuinen yksityistalo

Kuva: Yhtenäinen kaupunkikuva: Kivitalokorttelin Olavintorin puoleinen katujulkisivu.

Kuva: Satamakadun ajallisesti kerroksellinen kaupunkimuuri. Keltainen talo on As.oy Törnipyörä.

Kuva: Satamakadun kaupunkimuuria vasemmalla (Kivitalokortteli) ja tornitalo Linnankadun alkupäässä.

Kuva: Heikinpohjan rantaa laivaväylältä kuvattuna.

Kuva: Kuninkaankartanonkadun yhtenäinen katunäkymä Heikinpohjassa.

Kuva: Kullervonkadun tyyppitaloja Pääskylahdessa.

2.2.2 1960-luku, kaupungistuminen ja rakennustekniikan kehittyminen

Niukkaeleisyyttä ja järkipäistä rakenteita korostavaa arkkitehtuuria

Suomen kaupungeissa asuntopula jatkui varsinaisen jälleenrakennuskauden jälkeenkin. Maassa koettiin voimakas muuttoliike maalta kaupunkiin. Se oli seurausta elinkeinorakenteen muutoksesta, johon oli osaltaan vaikuttanut maatalouden koneellistuminen. *Maaseudun työvoimaa siirtyi kaupunkiin, mikä lisäsi kaupunkien asuntotuotantoa ja lähiöperiaatteen mukaisten asuinalueiden rakentamista.* Väljä metsälähiörakentaminen sai myös osakseen arvostelua. Samaan aikaan rakennettiin suomalaista hyvinvointivaltiota. *Kuntiin ja kaupunkiin rakennettiin uusia hallintokeskuksia, kouluja, päiväkotia, kirjastoja, teattereita ja sairaaloita.* Arkkitehtuurissa korostui rakennustekniikan kehitys sekä elementtirakentaminen. *Ajan arkkitehtuurin ihanne oli mustavalkoinen, pelkistetty ja virtaviivainen. Kerrostalojen lisäksi suosittu rakennustyyppi oli matala atriumtalo.* 60-luvun perintöä on asumismukavuuden paraneminen, asumisväljyyden kasvu ja suuremmat ikkunat.

Monissa Suomen kaupungeissa lisättiin vuosikymmenen aikana huomattavasti keskusta-alueiden rakennusoikeutta, mikä usein johti laajamittaiseen vanhan rakennuskannan purkamiseen. Tästä hyötyi kauppa, jossa jatkui edellisen vuosikymmenen lopulla alkanut liiketilöiden uudistuminen ja koon kasvu. 50-luvun merkittävä kaupan arkkitehtuuria muovannut murros oli ollut itsepalvelumyymälöiden kehittyminen. Seuraavan vuosikymmenen aikana niiden rinnalle tulivat ensimmäiset vähintään 400 myyntineliömetrin kokoiset supermarketit. Kaupunkikeskustojen uusissa liikerakennuksissa, varhaisissa kauppakeskuksissa, oli erikokoisia ja -tyyppisiä kauppa- ja palveluliikkeitä sijoitettuna moneen tasoon, kuten Savonlinnan Olavinkadulle 1960-luvun alussa valmistuneessa Possentornit-liikerakennuksessa. Myös pankkien rakennuttamiin toimitaloihin tuli enemmän erilaisia liiketiloja. Savonlinnassa Osuuspankki rakensi Torikulman 1963. Lähiörakentamisen myötä syntyneitä uudenlaista kaupparakentamista olivat matalat ostoskeskukset. Erillisten myymälärakennusten katsottiin olevan sekä rakenteellisesti että liikenteellisesti tarkoituksenmukaisempia kuin asutokerrosten alle sijoitetut myymälätilat. Tärkeä tekninen edellytys syvärunkoisten myymälärakennusten rakentamiselle oli Suomessa kehitetty liimapalkkiteknikka, josta pian siirryttiin teräsbetonipilareihin ja palkkeihin.

Autojen lisääntyminen toi suuria haasteita kaupunkisuunnitteluun. Tielinjojen oikaiseminen ja ohitusteiden rakentaminen muuttivat olennaisesti paikkakuntien rakennetta. Vuosikymmenen aikana Savonlinnassa uusittiin maantiesilloja: Kyrönsalmen avattava maantiesilta 1968 (purettu, uusi 2011) ja Laitaatsalmen maantiesilta 1962 (purettu, uusi 2018). Haislahden syväsatama valmistui 1968, ja junaraide satamalaiturille 1984. Uusi syväsatama valmistui 2014 Savonlinnan vaneritehtaan viereen Vuohisaareen.

Aika	Nro ALUE		Asiasanoja
1958–1968	29 HEIKINPOHJANTIE 5, 7 ja 9	P	Heikinpohja; suuri rakennemuutos; kaupunkien asuntopula; pistetaloryhmä IV; kaupunginosan monimuotoinen talotyyppistö; avokortteli
1960–61	31 HEIKINPOHJANTIE 28–30	P-	Heikinpohja: kerrostalopari IV; kaupunginosan monimuotoinen talotyyppistö; vesistömaiseman reunalla
1960–70-luku	69 HAKA-ALUE JA KÄMMEKÄNKATU	P-	Metsälähiötyyppinen kerrostaloalue; Rakennusliike Haka; aluerakentaminen; eri talotyyppisiä; rinnalla matalaa rakentamista edustava pientaloalue

Aika	Kohde (Alueen nro)		Asiasanoja
1961	Possentornit, Olavinkatu 44 [vaikuttavat RKY-alueen maisemassa]	>M	Taloukasvu ja kaupungistuminen; suuri liike-elämän rakennuskompleksi; kaksi lamellitornia jalustalla; liikekeskustan maamerkkimäinen rakennus
1962	Satamakatu 5 (1)	P, osa >M	Kerrostalo VI; korkea, kapea lamellitalo; Satamapuistoa reunustava kaupunkimuuri

Kuva: Possentornit -niminen liikerakennus Olavinkadulla. Epäyhtenäinen ja rakennuksen detaljeja peittävä julkisivumainonta heikentää rakennuksen yleisilmettä ja Olavinkadun kaupunkikuvaa.

Kuva: Heikinpohjantien alkupään kolme pistetaloa.

Kuva: Porraspäätäinen lamellitalo (takapihafasadi) Satamakatu 5:ssä (kivitalokortteli).

2.2.3 1970-luku, ihanteena tehokkuus ja taloudellisuus

Rationalismia ja suurelementtirakentamista suunnitteluoptimismin hengessä

Kaupunkien kasvu jatkui 70-luvulla, mutta Suomen taloudellinen kehitys oli epätasaista. Asuntorakentaminen oli vilkasta ja sen huippu saavutettiin vuonna 1974. *Tehostetusta rakentamisesta ja energiakriisin vaikutuksesta johtuen elementtitehtaat pelkistivät rakennuksien valmistamista. Vuosikymmenen aikana siirryttiin kerrostalojen osaelementtirakentamisesta täyselementtirakentamiseen. Käyttöön otettiin betonielementtisyysteemi eli BES-järjestelmä, jossa asuntojen välipohjat tehtiin pitkistä esijännitetyistä ontelolautoista. Arkkitehtuuria hallitsi laatikkomainen betoniarkkitehtuuri, jonka toiminnollisuutta muutettiin erilaisten järjestelmien avulla. Öljykriisin seurauksena ikkunoiden kokoa pienennettiin.* Suunnittelijan vaikuttamisen mahdollisuudet olivat olemattomat tuotantotekniikan tehokkuuden nimissä.

Metsäkaupungin tilalle tuli urbaani kompaktikaupunki, jossa rakenne oli tiiviimpi ja suorakulmaista ruudukkoa noudattava ruutukaava. Savonlinnaan ei syntynyt suuria kerrostalolähiöitä työpaikkoineen ja palveluineen, mutta kylläkin pieniä kerrostaloryhmiä rannoille tai metsäisille mäille täydentämään pientalovaltaisia asuinalueita. Haka-alue Mäntyahossa omaa eniten itsenäisen metsälähiön piirteitä ja kokoa, mutta sekään ei edusta puhtaasti mitään lähiöideaalia. Lähiöiden palveluihin kuuluivat ostarit, mutta vuosikymmenen alussa rakennettiin myös *ensimmäiset kaupunkikeskustojen ulkopuolelle sijainneet tavaratalot (automarketit)*; Savonlinna sai omansa vasta 90-luvun alussa.

Vuosikymmenen loppupuolella asuntorakentamisen painopiste siirtyi kohti pientaloja ja rivitaloja. Omakotitaloissa matalan rakentaminen jatkui, mutta suosioon palasi myös harjakattoinen talomalli, erityisen suosittu oli Herralan (Kemppi Oy Talotehdas) nk. käpykellotalo, jota valmistettiin täyselementtitalona. Jyrkkäharjaisista taloista muodostuu yhtenäinen korttelialue Savonlinnan Miekkoniemen Vetehisenkadulla.

Julkisessa rakentamisessa uudisrakentamisen sijaan keskiöön nousi vanhan rakennuskannan kunnostaminen ja muuttaminen julkisiksi tiloiksi. Peruskouluun siirtyminen lisäsi koulurakentamista. Savonlinnaan perustettiin uudeksi liikenneasemaksi Materkankaan lentokenttä.¹³ Lentoliikenne käynnistyi marraskuussa 1973, seuraavana keväänä valmistui asemarakennus (laajennettu 1994), ja kentän avajaiset pidettiin kesäkuun alussa. Pitkäsillan kivisilta korvattiin uudella sillalla 1972 (purettu). Verkkosaaren sillan rakensivat armeijan pioneirit 1974.

Aika	Nro ALUE		Asiasanoja
1960–70-luku	69 HAKA-ALUE	P-	Kerrostaloalue; metsälähiötyyppinen [ei ideaali aluerakenne; autoliikenne kulkee keskellä] aluerakentaminen; lamelleja, pistetaloja, rivitalo

Kuva: HAKA-alue.

2.2.4 1980-luku, yksilöllisiä asuinypäristöjä ja uudenlaista kaupunkikulttuuria

Nousukautta leimasivat ismit: materialismi, eklektismi, regionalismi, postmodernismi

1980-luvulla elettiin taloudellista nousukautta, yksilöllisyys nosti päätään. Rakentajat halusivat päästä eroon elementtirakentamisesta. Postmodernistisella aikakaudella suosittiin koristeellisuutta sekä arkkitehtuurissa leikiteltiin aikaisempien aikakausien tyyliä. Rakennuksissa oli värien ja muotojen runsautta. Paikalliset lähtökohdat ja paikallinen rakentamistraditio kokivat arvonnousun Oulun koulukunnan omaperäisessä käsittelyssä. Uusi ilmiö oli kulttuurin monitoimirakennuksien rakentaminen. Aikakaudella järjestettiin useita arkkitehtuurikilpailuja julkisten rakennuksien rakentamiseksi. Vuosikymmentä leimaavat myös kauppakeskukset, joista ensimmäinen oli Helsingin Forum 1985. Laatikkomyymälöistä tuli osa kaupan myymäläverkkoa.

Savonlinnan vanhaan kaupunkiin rakennettiin uusi valtion virastotalo 1984–1986. Arkkitehtisuunnittelusta vastasi Jauhiainen & Nuutila. Virastojen keskittäminen kookkaiisiin, yleispäteviin virastotaloihin nähtiin taloudellisesti edulliseksi ratkaisuksi. Taloon muutti mm. maistraatti, poliisilaitos ja verotoimisto. Virastotalorakentamiselle antoi nyt oman sävynsä 1970 tehty hallintomuutos, jossa Rakennushallitus siirrettiin valtiovarainministeriön alaisuuteen. – Vanha virastotalo, nk. postitalo, oli valmistunut 1956 (Rakennushallitus, Martti Melakari) rautatieaseman lähelle, Tulliportinkadun alkupäähän. Rakennus purettiin 2014.

Savonlinnassa uudenlaista kaupan rakentamista alkoi tapahtua kaupunkikeskustan liepeillä 1980-luvulla. Kellarpeltoon, Miekkoniemeeseen ja Pihlajaniemeen rakennettiin pienet ostoskeskukset, joihin kaikkiin tuli myös seurakuntakoti. Linja-autoaseman ja liikeyhdyntöä sisältävä viestonurkkainen kuutiomainen rakennus valmistui Tulliportinkatu 1:een 1982. Valtatie 14 vanhan ja uuden tielinjauksen varrella olevista hypermarketeista keskustaa lähinnä on 1996 avattu Tulliportinkadun K-Citymarket, joka toimii 1969 rakennetussa ja 1980–90-luvuilla laajennetussa liikerakennuksessa (K-Market, myöhemmin Norppa). Prisma perustettiin 1992 Nojanmaalle. Uusi osuuspankkitalo valmistui 1981 keskustaan Olavinkadun varteen.

Kauppakeskukset keskittyvät Savonlinnassa Pitkäsillan länsipuolelle, vanhan maantien eli Olavinkadun varteen ja lähituntumaan. Kauppakeskus Kauppalinna aloitti 1990-luvulla sitä varten rakennetussa liiketalossa, Haislahden rantaan vievällä Pilkkakoskenkadulla. Olavinkadun varrella on kolme kauppakeskusta, joista Kastellin rakennus on 90-luvulta ja Koralli 2010-luvulta. Kauppakeskus Kristalli on perustettu vanhaan 80-luvun liikerakennukseen, jota on laajennettu 2011. Kauppakeskusten lähellä on 1980-luvulla rakennettu SOKOS-tavaratalo.

Aika	Kohde (Alueen nro)		Asiasanoja
1984	Äkkiväärä, Savonlinnan kaupungintalo / täydentää useita arvokohteita sisältävää Olavintorin aluetta	P+ (M)	Kaupungintalo; jatkuvuutta hallintokeskuksen paikalla; maastoa ja korttelin muotoa mukaileva kulmikas rakennusmassa; regionalistinen
1980	Linnankatu 14 (RKY)	P	Kerrostalo III; Linnankadun katutilaa myötäilevä ja rajaava; muurimainen, erkkereillä elävöitetty julkisivu

2.3 Teemat

Seuraavissa luvuissa kohteet on jaoteltu viiden eri teeman alle.

2.3.1 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Terveydenhuollon uudistaminen

Lähes koko maamme kattava terveystaloverkosto rakennettiin vuosien 1941- 1952 välisenä aikana. Terveystalot rakennettiin tukemaan paikallista kansanterveystyötä, jonka ensisijainen palvelumuoto oli neuvolapalvelut. Kunnanlääkärintaloja rakennettiin kunnanlääkäriin asunnoksi ja vastaanottotilaksi. Terveyskeskusverkon rakentamiseen velvoitti 1972 voimaan tullut kansanterveyslaki. Savonlinnan terveyskeskus on rakennettu nykyiseen sisäpihaa kiertävään monisiipiseen kokoonsa vuosina 1981, 1991–92, 1996 ja 2006.

Kattava valtion perustama keskussairaalaverkosto rakennettiin vuonna 1943 voimaan astuneen keskussairaalain jälkeen 1940-luvun ja 1970-luvun välisenä aikana. Etelä-Savossa on toiminut kaksi keskussairaala, niistä vanhempi perustettiin ja rakennettiin valtion toimesta 1950-luvulla Savonlinnaan. Mikkelissä keskussairaala pääsi aloittamaan toimintansa 1965, mutta se tapahtui vasta 1962 annetun sairaalain muutoksen jälkeen, jolloin Mikkelin lääninsairaalan omistus ja hallinto siirtyi valtiolta Mikkelin keskussairaalan kuntainliitolle. Savonlinnan keskussairaala valmistui kokonaissuunnitelmaa noudattaen vuonna 1955. Päärakennusta on laajennettu poliklinikkasiivellä 1978, poliklinikan päälle tehdyllä leikkausosastolla 1984 ja patologisella osastolla 1981.

Aika	Nro ALUE		Asiasanoja
1955	56 KESKUSSAIRAALA (sisältää sairaalat A ja B, asuin- ja pesularakennus, talousrakennus, kappeli ja lämpökeskus, rivitalo, asuntola, rantasauna)	> (M)	Maamme kolmas keskussairaala; kokonaissuunnitelma; sairaalayhteisöt; näkyvyys järvelle; Martti Välikangas

Aika	Kohde (Alueen nro)		Asiasanoja
1949	Keskussairaalan rantasauna (56)	osa >(M)	Keskussairaala; saunakulttuuri; hirsirakentaminen; kokonaissuunnitelma, Martti Välikangas
1955	Keskussairaalan asuntola (56)	osa >(M)	Keskussairaala; sairaalayhteisöt; funktionaalinen; kokonaissuunnitelma, Martti Välikangas
1956	Lääkärien rivitalo (56)	osa >(M)	kuten edellä
1965	Sairaanhoitajakoulu ja asuntola (56)	osa >(M)	kuten edellä; oppilaitos; sovitettu alueen alkuperäiseen arkkitehtuuriin

Kuva: Keskussairaala. Vasemmalla rivitalo, keskellä sairaala, oikealla voimalaitos ja rantasauna.

Kuva: Keskussairaalan päärakennus.

Kuva: Sairaalan rivitalo.

Kuva: Sairaanhoitajakoulu ja asuntola.

2.3.2 Uskonnon harjoittaminen

Kirkon rakennustoiminta

Kaupungistuminen ja väestönkasvu johtivat erityisesti evankelis-luterilaisten siunauskappeleiden suunnitteluun 1950- ja 1960-luvuilla. Suomessa kirkon rooli alkoi muuttua 1950-luvulla. Kirkkojen lisäksi rakennettiin seurakuntakeskuksia, jossa yhdistettiin jumalanpalvelukseen liittyvät tilat sekä esimerkiksi kerhotiloja tai voimistelu- ja partiotilat. Savonlinnan Pääskylahden teollisuusyhteisön tarpeisiin valmistui 1957 kirkko ja sen yhteyteen seurakuntatalo. Savonlinnassa arkkitehti Hannu Nieminen suunnitteli 1970- ja 1980-luvuilla kolme liikerakennukseen yhdistettyä seurakuntakotia. Rakennukset sijaitsevat Kellarpellossa, Pihlajaniemessä ja Miekkoniemessä.

Jälleenrakennuskaudella vilkastui myös ortodoksikirkkojen rakentaminen, jolloin Itä-Suomeen rakennettiin 13 ortodoksikirkkoa ja 44 rukoushuonetta. Sodanjälkeinen ortodoksiarkkitehtuuri oli muotokieleltään pelkistetympää, koska tietoisesti haluttiin välttää venäläisen arkkitehtuurin vaikutteita. Varkauden ortodoksisella seurakunnalla on sivukirkko Savonlinnassa. Tämä 1959 rakennettu, arkkitehti Ilmari Ahosen suunnittelema, pyhien profeetta Sakariaan ja vanhurskaan Elisabetin muistolle pyhitetty rukoushuone vihittiin kirkoksi 2009.

Sodanjälkeisen evankelis-luterilaisen kirkon varhaiskasvatustyöhön liittyi myös leiritoiminta. Savonlinnan seurakunnan omistuksessa on kuusi leirikeskusta, joista strategisen yleiskaavan alueella sijaitsee Hirvaslahti. Muut ovat Savonlinnan liitoskuntien alueilla, kuten kaupunginarkkitehti K. A. Tuomisen 1947 suunnittelema Säämingin Varparannan leirimaja.

Aika	Kohde (Alueen nro)		Asiasanoja
1940	Sääminginkatu 4, Säämingin seurakuntatalo (RKY)	M, osa V	Ev.lut.seurakuntien toiminta ja tilat; vanha ruutukaava; funktionaalinen; rkm Heikki Siikonen
1957	Pääskylahden kirkko (52)	P+	Ev.lut.seurakuntien toiminta ja tilat; asuinalueen yhteydessä; materiaalirikas; K. A. Tuominen
1960	Pääskylahden siunauskappeli ja huoltorakennus	>(M)	Hautauskulttuuri; kappeli hautausmaan perustamisen ajalta; minimalistinen; arkkitehti Unto Ojonen, kappelisuunnittelija
1964	Savonlinnan helluntaiseurakunnan rukoushuone	P, (M)	Helluntailiike; kulmatontti; rationaalinen; arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikoski
1972–73	Savonlinnan seurakuntakeskus ja pienkerrostalo	P+, (M)	Ev.lut.seurakuntien toiminta ja tilat; pelkistettyä betoniarkkitehtuuria; arkkitehti Heikki Elomaa,
1984	Talvisalon siunauskappeli ja huoltorakennus	>(M)	Hautauskulttuuri; arkkitehtuurikilpailu; Matti Huusaari; regionalistinen [tieltä purettiin vanha ruumishuone ja kellarirakennukset]

Kuva: Savonlinnan helluntaiseurakunnan rukoushuoneen ja viereisen kerrostalon väritys sointuu yhteen.

Kuva: Pääskylahden hautausmaan siunauskappeli 1960-luvulta.

Kuva: Savonlinnan seurakuntakeskus 1970-luvulta.

Kuva: Talvisalon hautausmaa. Siunauskappelin pihan portti ja kiviaitaa 1980-luvulta.

2.3.3 Kulttuuri, matkailu ja vapaa-aika

Vapaa-aika

Aatteet, yhteiskunnalliset tavoitteet ja talkootyö yhdistyivät omien toimitalojen rakentamisessa 1800-luvun lopulla. Sodanjälkeinen vilkas seurantalojen rakentamiskausi kesti 1940-luvun puolesta välistä 1960-luvulle saakka. Seurantalojen viereen rakennettiin usein urheilukenttä, sillä liikunta oli tärkeä osa yhdistystoimintaa. Juoksuratojen yhteydessä sijaitsevat katetut katsomot yleistyivät 1940-luvulla. Jälleenrakennuskauden jälkeen sisäurheilulajien harrastaminen siirtyi seurantaloilta urheilutaloihin. Vapaa-ajan lisääntyminen ja sodan aikainen tanssikiellon päättyminen 1948 nostatti tanssilavojen suosiota uudelleen 1950- ja 1960-luvuilla.

Savonlinnan ensimmäinen aatteellinen yhdistys oli 1879 perustettu vapaaehtoinen palokunta. Sen perustamisen jälkeen seurasi vilkas yhdistystoiminnan vuosikymmen, jonka aikana kaupunkiin perustettiin myös wrightiläinen työväenyhdistys, joka 1905 liittyi sosiaalidemokraattiseen puolueeseen. Tämä 1887 toimintansa aloittanut työväenyhdistys oli ensimmäinen laatuaan maan pikkukaupungeissa; Savonlinnassa ei vielä tuolloin ollut teollisuutta. Oma työväentalo valmistui 1893 Koulukadun varrelle. Tänä päivänä kaupungin vanhoista puurunkoisista kokoontumisrakennuksista on jäljellä Miekkonien esikaupunkialueelle 1926 valmistunut työväentalo Ilola ja Enso-Gutzeit Oy:n rakennuttama Laitaatsillan telakan kerhotalo 1930-luvun loppuvuosilta. Linnankadun varrella on NNKY:n rakennuttama kivirakenteinen kokoontumis- ja majoitusrakennus 1930-luvulta. Nuorempaa rakennusperintöä edustavat 1950-luvulla valmistuneet kivirakenteiset työväentalot Kisalinnassa ja Toppalassa.

Savonlinnan Kyrönniemen urheilukenttä perustettiin 1931. Sen kokonaisvaltainen uudistus, kentän laajennus ja betonirakenteinen katsomo valmistuivat 1980-luvun alkuvuosina. Heikinpohjan urheilukentän pukusuojat rakennettiin 1961, peruskorjaus 1985. Savonniemen uimahalli valmistui 1971, sen peruskorjaus alkaa 2019. Saunasaaren uimalaitos rakennettiin 1949. Hyppytorni ja katsomo purettiin 1978. Myöhemmin paikalle tuli venesatama Törninyöry, jonka päälaiturit ovat entisen uimalaitoksen starttilavat. Savonlinnan talviurheilupaikoista Aholahden hiihtokeskus valmistui vuoteen 1967 mennessä. Siellä on alkuperäinen 60-luvulla rakennettu hiihtomaja-kahviorakennus. Aholahden ja Talvisalon hyppyrimäet purettiin vuosituhaten vaihteessa. Talvisalon jäähalli valmistui 1978, peruskorjaus 2004–05. Vuonna 1976 rakennettu tekojääradan huoltorakennus korjattiin ja laajennettiin 1984.¹⁴

Savonlinnan alue on pitkän matkailuhistoriansa vuoksi myös Suomen vanhinta matkailualueita. Matkailu ja liikennepalvelut ovat aina olleet vahvasti sidoksissa toisiinsa. Savonlinnan asemaa matkailukeskuksena oli vahvistanut kaupungin keskeinen asema järvialueen tärkeimpien liikenne- ja matkailureittien leikkauskohdassa, alueen luonnonkaunis ympäristö ja Olavinlinnan merkitys nähtävyytenä. Savonlinnan kaupungin historian varhaisimpia matkailuun liittyviä edistysaskelia olivat 1895 Suomen matkailijayhdistyksen haaraosaston perustaminen kaupunkiin, Olavin kylpylaitoksen valmistuminen vuonna 1896 ja ensimmäisen hotellin, Matkailijahotellin, valmistuminen 1901. Matkailun hetkellisestä taantumasta 1920- ja 30-luvun lamakaudella noustiin nopeasti viime sotien jälkeen 1940-luvulla. Varsinaiset uudenaikaiset oopperajuhlat alkoivat 1967.

Varsinaisia hotelleja oli pitkän aikaa vain kaksi kappaletta: 1940-luvun alussa rakennettu Hotelli Tott ja vuosikymmen myöhemmin valmistunut Seurahuone, joka rakennettiin vanha puurakenteisen seurahuoneen paikalle. Laajennus valmistui 1989. Uusia hotelleja perustettiin keskustaan 1960-luvun lopulla: Työväenyhdistyksen rakennuttama Matkailuhovi Kyrönsalmi 1967 Olavinkatu 15:een (Pietari Kylläinen, peruskorjaus 2004) ja kylpylaitoksen yhteyteen tullut Casino 1969. Näiden lisäksi on ollut matkustajakoteja, joista esimerkiksi satamassa sijainnut tuhoutui pommituksessa 1940 ja Talvisalonkadulla olleesta kahdesta matkustajakodista toinen paloi ja toinen on purettu. Hotellina on edelleen 30-luvulla rakennettu NNKY:n matkustajakoti Linnankadulla. Nykyään majoituskapasiteettia kasvattavat erityyppiset tai kausiluontoisesti toimivat majoitusliikkeet, joita on perustettu vanhoihin rakennuksiin, kuten hotelliksi kunnostettu vanha lauttarannan huoltorakennus. Kisalinnassa on toiminut retkeilymaja.

Automatkailu ja siihen liittynyt leirintäalueiden sekä lomakyläiden käyttö nousivat 60-luvulla uusina matkailumuotoina suosioon. Suomalainen leirintämatkailu oli 1950- ja 1960-luvuilla pääasiassa telttamatkailua ja matkailuvaunut alkoivat yleistyä vasta sen jälkeen, kun suomalainen matkailuvaunuteollisuus käynnistyi 1960-luvulla. Savonlinnan Kyrönniemellä toimi leirintäalue 1966–1986. Vuohiniemen leirintäalue otettiin käyttöön 1987.

Aika	Kohde (Alueen nro)		Asiasanoja
1940/42	Satamakatu 1, entinen Hotelli Tott (1)	P, osa >M	Matkailu; Satamapuistoa reunustava kaupunkimuuri; klassisoiva; Runar Finnilä [laajennus 1995]
1948	Olavinkatu 8, majoitusrakennus	P, osa V	Matkailu; Olavinlinnan maisema; lossiranta; nykyasu 40-luvulta; materiaalirikas; K. A. Tuominen
1949–1951	Olavinkatu 40, Vanha Seurahuone	>M	Matkailu; Olavinkadun kulmatalo; torin ympäristö; funktionaalinen; Kai Blomstedt ja Birger Stenbäck
1952	Punkaharjuntie 3, Bio-Killa	P+	Elokuvateatteri [remontoitu ja kalusto uusittu 2010]; harvinaistunut elokuvateatterin sisältävä kaupunkitalo, Viiskulma; K. A. Tuominen
1955	Olavinkatu 13, Kisalinna,	M	Työväenliike; seurantalot; retkeilymaja; elokuvateatteri; Viiskulman risteys; K. A. Tuominen
1955	Karjalantie 9, Toppala (52)	>(M)	Työväenliike; seurantalot; teollisuuskaupunginosa; funktionaalinen; rakennusmestarisuunnittelua; N. ja M. Hovimäki

Varhaiset kesähuvilat toimivat porvareiden ja virkamiehien kesäasuntona, jotka rakennettiin pääasiallisesti laivareittien läheisyyteen. Kesämökkien rakentaminen yleistyi sotien jälkeen ja siihen vaikutti kaupungistumisen lisäksi työväestön lisääntynyt vapaa-aika sekä kasvava elintaso. Etelä-Savossa yleistyivät rantamaisemien pienet mökkiyhdyskunnat, joihin rakennettiin samalla tieyhteys. Pienikokoiset mökit on rakennettu vaihtelevin tekniikoin ja erilaisilla materiaaleilla. Etelä-Savossa jälleenrakennuskautta leimannut pehmeämpi modernismi näkyy erityisesti vapaa-aikaan liittyvissä rakennuksissa.

Sotien jälkeen, 1970-luvun alkuun mennessä, kesämökkiasutusta oli syntynyt esimerkiksi Pihlajaveden Pullinlahden Vuohisaareen, Haapaveden Samsaariin, Kaupinselän itärannalle Suutarniemeen ja Hirvaslahden sekä iso-Reittuun. Tarkastelualueelta on ESKU-inventointitietokantaan viety yksi sotien jälkeen rakennettu loma-asuntoalue: Hirvaslahden kesämökkialue. ”Hirvaslahden rannalla on pääosin 1950-luvulla syntynyt kaupunkilaisten kesämökkialue. Alueelta löytyy parikymmentä vaatimatonta, keskenään samantyylistä kesämökkiä, joissa kussakin on rakennuksen yhteyteen tehty sauna, saunaneteinen, tupa ja kuisti. Makuutiloja on rakennettu joko ullakolle tai pihalla seisovaan aittaan.”¹⁵ Aivan Hirvaslahden pohjukkaan valmistui 1953 seurakunnan kesäkotona. Keskuksen uusi päärakennus on vuodelta 1998. Hirvaslahden alueelle on laadittu pientalokaava.

Etelä-Savon rakennusinventointiaineistossa on tietoa ennen kaikkea vanhemmasta kesähuvila-asutuksesta, jota jää myös Punkaharjun laivareitin huvilat -nimisen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristökokonaisuuden sisälle. Laivareitin varrelle rakennettiin runsaasti hirsihuviloita 1800–1900-lukujen vaihteessa ja 1900-luvun alussa, jolloin Savonlinnan ja Punkaharjun kylpylöiden ja luontomatkailun suosio lisääntyi lomailijoiden keskuudessa. Huvilat toimivat alun perin Savonlinnan porvariston kesälomanviettopaikkoina. Savonlinnan lähistöllä niistä sijaitsevat Pieni-Simuna saaren ja Takkusaaren huvilat.

Kuva: Matkustajasatama. Kuvassa keskellä Olavinkadun Possentornit -niminen liikerakennus.

Kuva: Matkustajasataman Lippakioski

Kuva: Savonlinnan työväenyhdistyksen talo Kisalinn.

Kuva: Vanhassa lauttarannassa on talousrakennuksesta tehty majoitusrakennus. Nykyasu on 40-luvulta.

2.3.4 Opetus

Oppilaitokset

Ennen toista maailmansotaa ei Savonlinnassa ollut muita oppilaitoksia kuin kolme kansakoulua, tyttökoulu ja lyseo. Sodan jälkeen kaupunkiin perustettiin ensimmäiset ammatilliset keskiasteen oppilaitokset, opettajankoulutuslaitos ja kieli-instituutti. Myös muutama uusi kansakoulu sekä yhteiskoulu ehtivät saada uuden koulutalon ennen 70-lukua ja peruskouluun siirtymistä. Koulurakentamisen vilkkaita vuosikymmeniä ovat olleet 1950- ja 60-luvut sekä 1980-luku.

Aika	Kohde (Alueen nro)		Asiasanoja
1957	XAMK Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Savonlinnan kampus	P	Savonniemi; oppikoululaitos, entinen tyttölyseo; mäkisijainti; kaupunkimaisema [laajennettu]; Einari Wennervirta
1960	Talvisalon alakoulu; entinen seminaarirakennus, vanha osa (27)	P+	Heikinpohja; opettajaseminaari; puistomainen kampusalue; Olavi Sortta, rakennushallitus [alkuperäisestä 1956–60 laaditusta aluesuunnitelmasta toteutui päärakennus ja harjoituskoulu, kentät, kivimuurit ja -aidat sekä puutarha; ei oppilasasuntola-ruokala]
1983	Liikuntahalli, entinen seminaarin (OKL) liikuntarakennus (27)	P	Yliopistokampuksen liikuntarakennus; betonirakentaminen; [ei alkuperäisessä aluesuunnitelmassa]

Kuva: Opettajaseminaarin vanha päärakennus sijaitsee Heikinpohjan korkeimmalla mäellä.

Kuva: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, vanha lyseon päärakennus, sijaitsee mäen laella.

2.3.5 Teollisuus ja rakentaminen

Metsäteollisuuden rakennusperintö

Vesistöjen lisäksi metsämaisema on keskeinen osa itäsuomalaista kulttuuriympäristöä. Metsäteollisuus on infrarakenteiden lisäksi luonut tehdasyhdyskuntia. Kokonaisvaltainen suunnittelu sisälsi tehdasrakennuksien lisäksi työntekijöiden asuinalueen erilaisin palvelu-, liikunta- tai kerhorakennuksin.

Savonlinnan teollistuminen alkoi varsinaisesti ensimmäisen maailmansodan aikana ja välittömästi sitä seuranneina vuosina, jolloin kaupungin lähiympäristöön syntyi puunjalostus-, konepaja- ja telakkateollisuutta. Kyrönniemelle rakennetun puuvillatehtaan rakennuksissa aloitti Oy Wilh. Schauman Ab:n vaneritehdas 1921. Ennen Schaumanin tehtaan yhteyteen perustettua sahaa oli toiminnassa Savolan saha Savonniemellä. Laitaatsillan telakan oli 1894 perustanut W. Gutzeit & Co (myöhemmin Enso-Gutzeit Oy), jonka omistukseen siirtyi Lypsyniemen konepaja 1922 nelisen vuotta sen perustamisensa jälkeen. Sulka Oy:n 1917 perustama Pääskyniemen telakka ja konepaja fuusioitui viimeksi Rauma-Repolaan, joka omisti myös 1969 aloittaneen Inkilänniemen konepajan. Savonlinnassa oli ollut näitä ennenkin pieniä konepajoja, sekä panimoita. Ennen viime sotia oli kaupunkiin perustettu myös pukinetehtaita ja valssimylly.

Viime sotien jälkeinen laajamittainen rakentaminen johti lukuisten rakennusliikkeiden perustamiseen.¹⁶ Savonlinnalaisista rakennusliikkeistä tunnetuimpia oli 60-luvulla perustettu Rakennusliike Mikko Repo, joka oli alkuaan rantasalmelainen yritys, mutta osakeyhtiöksi muuttumisen jälkeen siirsi kotipaikkansa Savonlinnaan. Repo Oy (vararikko 1971) tuli tunnetuksi suurten yksiköiden rakentajana. Yhtiö rakensi mm. Viru-hotellin Tallinnaan, ja Savonlinnassa yhtiön työnäytteitä ovat mm. Piispanmäen lyseorakennus ja sairaanhoitajakoulu. Muita merkittäviä savonlinnalaisia rakennusalan toimijoita olivat 50-luvulla aloittaneet K. E. Ojasen rakennusliike ja Paavo Murosuo, 1960-luvulla perustetut Raution rakennusliike (Rakennus-Rautio Oy) ja Ra-Ho Oy sekä Itä-Savon Rakentajat Oy 70-luvulta lähtien. Ojanen rakensi vanhan Seurahuoneen ja Heikinpohjan Arava-talot, Torikulman ja Haka-alueen kerrostaloja. Murosuo ja Ra-Ho Oy keskittyivät asuntotuotantoon, jälkimmäinen on rakentanut Haka-alueen kerrostaloja, mutta myös teollisuusrakennuksia Schaumanille. Raution työnäyteenä on seurakuntakeskus.

Aika	Nro ALUE		Asiasanoja
1920–1960	66 LAITAATSILLAN ASUINALUE	P, osa V	Teollisuuden sosiaalitoiminta: tonttitarjonta; telakkayhdyskunta; tyyppitalorakentaminen
1940-luku	45 INKERINKYLÄ	M	Sodanjälkeinen asuntopula; teollisuuden asuntorakennustoiminta; tehdasvalmisteiset tyyppitalot; työväen kahden perheen talot; Erik Bryggman
1940-luku	38 KIURUNKATU - LEIVONKATU	>M	Teollisuuden asuntorakennustoiminta; tehdasyhdyskunnan sosiaalinen hierarkia; mestareiden kahden perheen talot; Erik Bryggman
1940-, 50- ja 60-luvut	41 VENÄJÄNNIEMI	P+	Teollisuuden tonttitarjonta; sodanjälkeinen asuntopula; tyyppitalorakentaminen; järvimaisema; laivaväylä
1920 - 1950-luvut	67 MIRRILÄ - KATISKALAHTI	P-	Esikaupunkimainen alue; kaupungin ja maalaiskunnan rajalla; teollisuuden tonttitarjonta; [alueen sisällä uudisrakentamista]
1950- ja 60-luku	71 ENSOLA	P-	Teollisuuden tonttitarjonta; maalaiskunta; metsäympäristö; pieni omakotialue [epäyhtenäinen]

Aika	Kohde (Alueen nro)		Asiasanoja
1930–50-luku mm. kerroksellinen	Savonlinnan vaneritehdas [vanhimmat osat 1920 - 30-luvulta; rimalevytehdas 1940; kuitulevytehdas 1953; vanerinjalostustehdas 1973 mm.]	P	Metsäteollisuus; savupiipputeollisuus; teollisuuskaupunginosa; monivaiheinen rakentaminen; järven rannalla

1930–40-luku	Metsäkonttorintie 11 ja 13, virkailijatalot (74)	P+, osa >M	Tehtaan asuntoalue; johto ja ylemmät virkailijat; teollisuusyhdyskuntien sosiaalinen hierarkia; Erik Bryggman
1940-luku	Lypsyniemen konepaja, valimo	P	Konepajateollisuus; punatiiliarkkitehtuuri
1950-luku	Lypsyniemen konepaja, konttori	P	Konepajateollisuus; konttorirakennus [laaj.]
1950-luku	Kuitulevytehdas	P	Metsäteollisuus; punatiiliarkkitehtuuri
1940-luku	Urheilukatu 2 (45)	P	Saunakulttuuri; teollisuuskaupunginosa; Inkerinkylä; Erik Bryggman
1950-luku	Laitaatsillan telakan sauna- ja pesutuparakennus (RKY)	P+, osa V	Saunakulttuuri; korjaustelakka; teollisuuden sosiaalinen toiminta; yhtiön omaa suunnittelua
1950-luku	Laitaatsillan telakka, levy- ja moottorinkorjauspaja (RKY)	P, osa V	Sisävesistön korjaustelakka; Enso-Gutzeitin laivasto; telakan käytön jatkuvuus; yhtiön omaa suunnittelua
1950-luku	Laitaatsillan telakka, veneveistämö ja puusepänpaja (RKY)	P+, osa V	Sisävesistön korjaustelakka; Enso-Gutzeitin laivasto; telakan käytön jatkuvuus;
1920-40-luku	Laitaatsillan telakka, työkaluvarasto (RKY)	P, osa V	Kuten edellä
1970-luku	Laitaatsillan telakka, koneistamo- ja toimistorakennus (RKY)	P+, osa V	Sisävesistön korjaustelakka; Enso-Gutzeitin laivasto; telakan käytön jatkuvuus; yhtiön omaa suunnittelua

Kuva: Savonlinna vaneritehtaan vanha korjaamorakennus. Taustalla näkyy tehdas ja voimalaitos.

Kuva: Entinen Lypsyniemen konepajan valimo uudistettuna uuteen käyttöön.

Kuva: Virkailijantalo vaneritehtaan asuntoalueella Metsäkonttorintiellä (Erik Bryggman).

Kuva: Schaumanin virkailija-asuntoja Kiuruntie-Leivontien alueella (Erik Bryggman).

Kuva: Inkerinkylän kahden perheen puutaloja, jotka on peruskorjattu yhden perheen taloiksi.

Kuva: Venäjänniemen asuinalue on luonnonkauniissa niemessä vaneritehtaan tuntumassa.

Kuva: Poukkusalmen pohjoispuolelle Kirkkoniemeen viime sodan jälkeen rakentunut asuinalue on osa Laitaatsillan telakkayhdyskuntaa.

Kuva: Ensolan asuinalue keskustaajaman ulkopuolella.

3 Täydennysinventointisuunnitelma

3.1 Modernin ajan rakennuskanta

Selvitystyön ensisijaisena tehtävänä oli nuoremmasta rakennuskannasta valikoitujen aikaisemmin inventoitujen kohteiden tarkastaminen ja arviointi sekä vanhojen inventointitietojen korjaaminen tarvittavilta osin, ts. päivitysinventointi.

Toisena tehtävänä oli koota kohdeluettelo yksityiskohtaisemman suunnittelun ja lupakäsittelyn yhteydessä tehtävää modernin rakennusperinnön täydennysinventoinnin tarveharkintaa varten.

Valintaa tehtiin teemalähtöisesti ja lista perustuu työn aikarajoissa läpikäytyyn lähdeaineistoon, kartta-analyysiin ja aistivaraisiin havaintoihin, joita tehtiin päivitysinventoinnin maastopäivinä. Valintoihin vaikutti alkuperäinen käyttötarkoitus sekä kaupunkikuvallinen luonne. Muutamista rakennustyypeistä ehdittiin koota alustava luettelo teemainventoinnin lähtöaineistoksi. Alueen loma-asutus mantereen puolella sekä saarissa jäivät vähemmälle huomiolle.

3.1.1 Yksittäisiä kohteita ja miljöitä

Luettelosta tehtiin paikkatietoaineisto ja seuraava taulukko. Vuosilukutiedot ovat rakennus- ja huoneistorekisteristä.

Ajankohta	Nimi	Tyyppi	Asiasanat
1944	Telakkatien puutalot	Alue: Pientaloryhmä	Puolustusvoimat; tyypitalot
1946	Olavinkatu 63, Rataneuvos	Kerrostalo IV	VR, rautatieläisten talo
1951	Akselinkatu 12	Asuinrakennus	Vanhakaupunki; yksityistalo; tri Kosonen
1952	Erkonkatu 10	Pienkerrostalo	Sodanjälkeinen rakentaminen
1954	Tulliportinkatu 23	Huoltoasema	Liikenne
1956	Kalmarinkatu 5	Kerrostalo II	Sodanjälkeinen rakentaminen
1959	Erkonkatu 11	Ortodoksinen rukoushuone	Uskonnon harjoittaminen

Kuva: Kirkkokatu 2.

1950-luku	Yhdystie	Alue: Pientalot	Sodanjälkeinen rakentaminen; pitkä katunäkymä
1955–57	Vuokontien eteläpää	Alue: Pientalot	Sodanjälkeinen rakentaminen; talot samaa tyyppiä
1950–60-luvut	Hernemäen eteläosat	Alue: Pientalot	Omakotialue; korttelirakenne
1950–70-luvut	Savonkatu–Tulliportinkatu kerrostalot, mm. Tulliportinkatu 11 Tulliportinkatu 17 Savonkatu 1	Alue: Kerrostalot III	Kaupunkiympäristö; läntinen sisääntuloväylä
1956 - 1967	Hirvastie-Mäntytie-Kiertokatu	Alue: Pientalot	Omakotialue; sodanjälkeinen rakentaminen
1957	Talvisalonkatu 29	Kerrostalo II	Kaupunkiympäristö; läntinen sisääntuloväylä
1959	Kirkkokatu 10	Kerrostalo III	Ruutukaava, sodanjälkeinen rakentaminen
1959, 1987	Sotilaspojankatu 3	Oppilaitos; taidelukio	Ruutukaava; kirkkoympäristö
1960	Kirkkokatu 2	Kerrostalo III-IV	Ruutukaava; sodanjälkeinen rakentaminen
1961	Linnankatu 33	Kerrostalo IV	Satama-alue; kaupunkireuna
1961–69	Vienankatu-Lapinkatu-Vironkatu	Alue: pientalot	Asuinalue; yhtenäinen katunäkymä
1969	Olavinkatu 38	Kerrostalo IV	Pääkatu; vertikaali js-porrastus
1962	Talvisalonkatu 21	Kerrostalo IV	Sivukatu; kulmatalo
1962	Koulukatu 6	Kerrostalo III	Vanhakaupunki; kulmatalo
1963	Olavinkatu 43	Kerrostalo IV	Pääkatu; kaupunkimuuri
1965	Olavinkatu 33, Auvisenrinne	Kerrostalo VI	Pääkatu, kaupunkimuuri
1969	Akselinkatu 14	Kahden perheen talo	Vanhakaupunki; pientalo

Kuva: Hirvastien omakotiasutusta.

1970–73	Haapavedentie 21–29	Alue: Kerrostalot	Kerrostaloalue; rantasijainti
1971	Leivonkatu 6, 8, 10 ja 12	Alue: Pientalot II	Teollisuuden asuntotuotanto (vaneritehdas); yhtenäinen
1971	Kyrönniemenkatu 4	Kerrostalo III	Rinnetontti; rikas massoittelu
1971	Uimahallinkatu 2	Uimahalli	Liikunta; rantapuisto
1973–74	Uimahallinkatu 4–6	Alue: Kerrostalot	Terassitalot
1977–1979	Vetehisenkatu	Alue: Pientalot ja rivitalot; mm. käkikellotalot	Miekkoniemen kaupunginosan kerroksinen kaupunkikuva: osa-alueittaista yhtenäisyyttä

Kuva: Savonlinnan uimahalli.

1980	Kirkkokatu 9	Kerrostalo IV	Kirkkoympäristö, kulmatalo
1983–84	Kalastajantie asuinalue	Alue: Pientalot	Yhtenäinen pientaloalue
1984	Sotilaspojankatu 7	Oppilaitos; Linnalan kansalaisopisto	Kirkkoympäristöä rajaava monumentaalirakennus
1985	Kyrönniemen urheilukenttä	Avokatsomo	Urheilu; betonirakentaminen
1986	Olavinkatu 24–Tottinkatu 9	Valtion virastotalo	Hallintokeskus; punatiili
1987, laajennus 2006	Sotilaspojankatu 1	Oppilaitos; musiikkiopisto	Lisärakennus taidelukion yhteydessä
1987–1990	Kuusniementie 11, 13–15	Alue: Kerrostalot	Yhtenäinen taloryhmä; tiilirakentaminen
2002	Savonlinnasali, kylpylä	Kokous- ja konserttitalo	Kulttuurirakennukset; Matkailu; Kasinon yhteydessä; Riitta ja Kari Ojala

Kuva: Savonlinnan musiikkiopisto on kuvassa keskellä ja sen oikealla puolella taidelukio.

3.1.2 Teemainventoinnit

Seuraavien kohdetyyppien kohdalla on ajankohtaista tehdä kattava teemainventointi. Kohteista ei tehty paikkatietoaineistoa.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1940-, 50- ja 60-luvut	Koko kunta	Terveystalo-neuvolat, vanhainkodit
1970-luvulta lähtien	Koko kunta	Terveyskeskukset
	Koko kunta	Kunnalliset päiväkotirakennukset

Kaupunkialueella sijaitseva terveyskeskus (1982, Kaj Michael) on toiminut viimeksi pääterveysasemana.

Kaikki päiväkodit eivät välttämättä toimineet erityisesti niitä varten suunnitelluissa rakennuksissa, mutta inventointiin on tarkoitus valita varta vasten päiväkodeiksi rakennetut rakennukset. Luettelossa on alustavaa tietoa kantakaupungin alueella toimineista päiväkodeista. Toiminnassa olevien päiväkohtien rakentamisajankohdat on merkitty nimen eteen.

Miekkoniemen päiväkotia (1988)

Tuokkolan päiväkotia, mahdollisesti kyseessä Tuokkolanlahden lastentalo (1965)

Keskikaupungin päiväkotia, kirkkokatu 11 (laajennus 1983)

Haka-alueen päiväkotia (1977)

Kotilahden päiväkotia (purettu)

1990 Pihlajaniemen päiväkotia, liikekeskus-seurakuntatalon yhteydessä

1990 Nojanmaan päiväkotia

2013 Asemantien päiväkotia

2014 Kellarpellon päiväkotia, koulun yhteydessä laajennus

Kuva: Savonlinnan Pihlajakotia eli entinen vanhainkotia jäi tyhjilleen 2010-luvun alussa. Rakennukselle on myönnetty purkamislupa ja sen tilalle on suunniteltu vanhusten palvelutaltoa.

Uskonnon harjoittaminen

1940-luvulta lähtien	Koko kunta	Hautausmaiden rakennukset ja rakenteet
1940-luvulta lähtien	Koko kunta	Seurakunnalliset rakennukset, kuten virka-asunnot; kirkolliset rakennukset, seurakuntakodit/talot ortodoksiset rukoushuoneet, seurakuntien leirikeskukset

Opetus

1940-luvulta lähtien	Koko kunta	Koulut, oppilaitokset
----------------------	------------	-----------------------

Tehtäväksi esitettyä koulujen teemainventointia varten koottiin tiedot modernismin ajan (tässä listassa vuotta 1940 nuoremmista) oppilaitoksista strategisen osayleiskaavan suunnittelualueella. Näistä nykyinen XAMK, seminaarin päärakennus ja liikuntarakennus sekä sairaanhoitajakoulu on jo inventoitu. Vuonna 1972 valmistunut Nojanmaan koulu purettiin 2015.

1952	Puistokadun kansakoulun ruokalarakennus
1954	Kellarpellon kansakoulu
1955	Mertalan kansakoulu; 1977 yläaste ja voimistelusalii -laajennusosa
1955	Kauppaoppilaitos (Liiketaloudellinen Instituutti) vuoteen 1981, peruskorjauksen jälkeen tiloihin muutti Taidelukio 1982
1957	Savonniemen Tyttölyseo, Kauppaoppilaitos vuodesta 1982 ja Ammattikorkeakoulu (XAMK) aloitti opetuksen 1996; 2006 laajennusosa
1960	Ammattikoulu Pääskylähti (laajennettu useaan kertaan)
1960	Seminaari Heikinpohja (laajennus 1982 ja 1993 kansainvälisen viestinnän laitos)
1963	Seminaarin harjoituskoulu Heikinpohja; 1984 laajennus
1964	Nätkin kansakoulu
1965	Sairaanhoitajakoulu ja asuntola, Keskussairaala
1965	Talvisalon yhteiskoulu
1966	Piispanmäen Lyseo, pk, Lyseon lukio, Aikuislukio
1983	Seminaarin liikuntarakennus
1984	Linnalan kansalaisopisto (merkitty karttaan)
1987	Savonlinnan musiikkiopisto; 2006 laajennus (merkitty karttaan)
2002	Seminaarin eli entinen OKL:n taitoaineiden rakennus (XAMKin muut toimipisteet: Kuitulabra Vipusenkatu 5 ja Elektroniikan 3K-tehdas Laitaatsillantie 3)
2016	Nojanmaan uusi koulu

Kuva: Savonlinnan Lyseon lukio sijaitsee Piispanmäellä ja sen alapuolella on inventoituihin teollisuuskohteisiin lukeutuva Savolan saha-myly.

Kulttuuri ja vapaa-aika

1940-luvulta lähtien	Koko kunta	Yhtenäiset tiiviit kesämökkialueet; yksittäisten korkeatasoista suunnittelua edustavien vapaa-ajan asuntojen kartoitus esim. opiskelijatyönä.
1900-luku	Koko kunta	Hotellit, motellit, kylpylä-alue, lomakeskukset, leirintäalueet, keskustan julistepömpelit, musiikkitalot, kirjastot, kulttuuritalot mm.

Viimeistään 50-luvulla on kesämökkiasutusta tullut kaupungin lähisaaristoon: Suureen Suottasaareen, Sammalsaariin, Vuohisaareen, Kääkköön ja Parkkaliniemeen.

Kuva: Kylpylän rakennuksia ja Savonlinnasali uuden maantiesillan takana.

Kunnallistekniikan rakennukset

1920-luvulta lähtien	Koko kunta	Vesitornit, vesilaitokset, sähkölaitokset, muuntamot mm.
----------------------	------------	--

Kunnallistekniikan rakennusten teemainventointiin esitetään otettavaksi mukaan esimerkiksi seuraavat rakennukset:

- 1952, 1967 Talvisalon vesitornit
1969 Haka-alueen vesitorni

Kuva: Talvisalon vesitornit, joista vanhempi etualalla. Sen on suunnitellut arkkitehti Kaarlo Könönen.

Kuva: Haka-alueen vesitorni.

3.2 Vanha rakennuskanta

Selvitystyön yhteydessä tehtiin havaintoja myös vanhemmasta rakennuskannasta, joiden inventointia tulee harkita tulevien kaavatöiden tai lupaprosessien yhteydessä. Koko strategisen yleiskaavan suunnittelualueen vanhaa rakennusperintöä ei käyty läpi systemaattisesti vaan kohteet valikoituivat pelkästään niiden ulkoasun ja siitä ilmenevät käyttötarkoituksen sekä kaupunkikuvallisen sijainnin perusteella.

Kohteet ja alueet on digitoitu. Kohdeluettelo karttaliitteessä 4a ja b.

Kuva: Venäjäniemen asuinalueen rannassa säilynyt puurakennus alueen ensimmäisestä rakennusvaiheesta.

Kuva: Majakkaniemen pienipiirteistä ranta-asutusta.

4 Lähteet

Arkistot

Savonlinnan kaupunki

Rakennusvalvonnan arkisto: Rakennusluvat

Kaavoitus: Asemakaavat ja yleiskaavat

Pääarkisto: Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat 1944–46. Ks. viite 13.

Savonlinnan maakuntamuseo

Rakennusinventoinnit

Savonlinna. Rakennushistoriatietoja. Muistellut Pekka Mustasalo 2005. Painamaton. Savonlinnan maakuntamuseo.

Kirjallisuus

Ahola, Teija 2014: *Terveyttä kaikille – Terveystalot ja kunnanlääkärintalot 1940-luvulta 1960-luvulle*. Museoviraston TEHO-teemahanke.

Ahola, Teija 2015: *Terveyttä kaikille – B-mielisairaalat 1950-luvulta 1970-luvulle*. Museoviraston TEHO-teemahanke.

Enqvist, Petri 2001: Savonlinnan kaupungin rakennus- ja tyylihistoria. Etsi, löydä ja näe kadonnut kaupunki. Paikallishistorian ja kuvaamataidon oppimateriaalia Savonlinnan kouluille". Savonlinna: Savonlinnan maakuntamuseo. Moniste.

Keinänen, Timo & Paatero, Kristiina (toim.) 1993: *Martti Välikangas 1893-1973 arkkitehti*. Abacus ajankohta 4, Suomen rakennustaiteen museon monografiasarja.

Lehtimäki, Terhi 2014: *Terveyttä kaikille – keskussairaalat 1940-luvulta 1980-luvulle*. Museoviraston TEHO-teemahanke.

Lehtimäki, Terhi & Lyytinen, Hanna 2015: *Siunauskappeli rakennustyyppinä. Evankelis-luterilaisten seurakuntien siunauskappalit 1917–2000*. Museoviraston LOHTU-teemahanke.

Tiainen, Satu 2013: *Savonlinnan ydinkeskustan ja keskustaajaman itäosan kulttuurihistoriallisista kohteita*. Raportti 8.8.2013, Savonlinnan kaupunki.

Tyrväinen, Susanna 2005: *Savonlinnan kaupungin ydinkeskustan länsiosien yleiskaava. Raportti alueen kulttuurihistoriallisista kohteista*. Raportti 21.4.2005. Savonlinnan maakuntamuseo.

Schybergson, Per 1983: *Juuret metsässä Schauman 1883–1983 osat 1-2*.

Standertskjöld, Elina 2007: *Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1930–1950*.

Vehviläinen, Olli 1978: *Savonlinnan kaupunki 1876–1976. Savonlinnan kaupungin historia III*.

Vikman, Laura 2018: *Moderni arkkitehtuuri Etelä-Savossa*. Taustaselvitys 1.3.2018. Etelä-Savon maakuntaliitto. Painamaton raportti.

WWW-sivut

ESKU Etelä-Savon kulttuuriperintötietokanta. Rakennusinventointi-aineistot. www.kulttuuriymparisto.fi (yleinen verkkosivusto: http://www.esku.fi/asp/kohde_list.aspx)

Kivilaakso, Aura 2010. *Rakennusperintö suojelun kohteena*. Jokaisen Oma Ympäristö -kampanja (JOY). Suomen Rakennustaiteen museo.

<http://www.mfa.fi/files/mfa/Rakennussuojelu/Rakennussuojelu.pdf>

Hakli, Olli 2012: *Romantiikkaa, förtälistä vai inhimillistynyttä funktionalismia?*

– *Suomen jälleenrakennuskauden arkkitehtuurihistoriografia*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. Taidehistorian oppiaine.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37136/hakli_olli_pro_gradu_2012.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kivilaakso, Aura & Björkman, Johanna 2005: *Kun Helsinkiin rakennettiin City – Nuoremman rakennusperinnön arvottamisesta*. 30.12.2015. TAHITI 04/2015 (sisältää paljon linkkejä)

<http://tahiti.fi/04-2015/kentalta-ja-arkistosta/kun-helsinkiin-rakennettiin-city-%E2%80%93-nuoremman-rakennusperinnon-arvottamisesta/>

Koe Kulttuuriperintö. Just another UTU Blogs site. Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma

<https://blogit.utu.fi/koekulttuuriperinto/satakunnan-ymparistokoulu/rakennusperinto-ja-aikakaudet/>

Merisalo Tiina, museonjohtaja, Helsingin kaupungin museo. Kolumni, *Rakennussuojelu on rankkaa työtä*.

http://www.helsinginkaupunginmuseo.fi/wp-content/uploads/2015/07/Sofia_2_2001.pdf

Photo Seitsonen. Fotari Timo Seitsonen. Vanhat valokuvat. Facebook-sivusto.

https://www.facebook.com/PhotoSeitsonen/?tn=%2Cdk%2CP-R&eid=ARDOs9uXiertDlMftDnOz4jpVRfp_gWjOfuqavwMuf7jL5Hql1c4x57Pd09COHif5jjCjdOs4-ATCJxa

Savoinen, Erkki. *Savonlinnan opettajankoulutuslaitos Joensuun yliopiston kelkassa ja rekenä. Katsaus lehtikirjoituksiin 1974–2002*. <http://sokl.uef.fi/juhlakirja/07katsau.htm>

Savonlinna. Rakennushistoriatietoja. Muistellut Pekka Mustasalo 2005. Painamaton. Savonlinnan maakuntamuseo.

Savonlinnan keskustaajaman strategisen yleiskaavan kuvaus

<https://www.savonlinna.fi/asukas/kaavoitus/keskustaajaman-strateginen-yleiskaava>

Savonlinnan työväenyhdistys. *Menneiltä vuosilta*. Artikkelit pohjautuvat STY:n satavuotishistoriikkiin: Virtanen Markku: Kestävällä tiellä eteenpäin 1887–1987.

<https://www.sty.fi/menneilta-vuosilta/>

Savonmaa. Savonlinnan seudun aluelehti. 10.4.2019. Juhla-lehti 100-vuotiaan Suomen Puolustusvoimien kunniaksi. Artikkeleita Savonlinnan kasarmeista.

< <https://en.calameo.com/read/000054842759efc5094eb> >

Vuorinen, Juha 2011. *Muutoksen kampukset - uusien suomalaisten yliopistokokonaisuuksien suunnittelu ja rakentuminen korkeakoulujen kehittämislaita (1965–) uuteen yliopistolakiin (-2009)*. Museovirasto.

<https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/muutoksen-kampukset.pdf>

Suullista tietoa

Päivi Behm, Savonlinnan kaupunki

Kaija Pitkänen, Savonlinnan kaupunki

Jorma Hytönen, Savonlinnan maakuntamuseo

5 Liitteet

Kartat 1a ja b: Rakennusinventointitilanne

Tiedot inventoiduista kohteista löytyvät ESKU-sovelluksesta

Kartta 2: Olemassa olevat suojelutavoitteet nuoremmalle rakennuskannalle

Kartat 3a ja b: Kohteet ja alueet 2019

Taulukko 3.1 Aluetiedot

Taulukko 3.2 Kohdetiedot

Taulukko 3.3 Vanhemman rakennusperinnön kohteet ja alueet

Kartat 4a ja b: Esitys täydennysinventoinnin kohteista

Kartta 5a ja b: Rakennuskannan ikärakenne

Kartta 6: Rakennetun ympäristön jatkumot ja muutokset

Kuva: Heikinpohjan yhtenäistä kerrostalovaltaista kaupunkiympäristöä 1950-luvulta.

VIITTEET

¹ Kivilaakso 2010.

² Kivilaakso & Björkman 2015.

³ Koe kulttuuriperintö 2015.

⁴ Merisalo 2001.

⁵ Vikman 2018, 18.

⁶ ESKU-tietokantaan oli viety tietoja myös vanhemmista rakennusinventoinneista, kuten *Juha Timosen laatimasta rakennusinventoinnista* vuodelta 1993.

⁷ <https://www.savonlinna.fi/asukas/kaavoitus/keskustaaajaman-strateginen-yleiskaava>

⁸ Kivilaakso 2010, <http://www.mfa.fi/files/mfa/Rakennussuojelu/Rakennussuojelu.pdf>

⁹ Kivilaakso & Björkman 2015.

¹⁰ Kaija Pitkänen, sähköposti 27.3.2019, Savonlinnan rakennusvalvonta.

¹¹ Kaija Pitkänen, sähköposti 27.3.2019, Savonlinnan rakennusvalvonta.

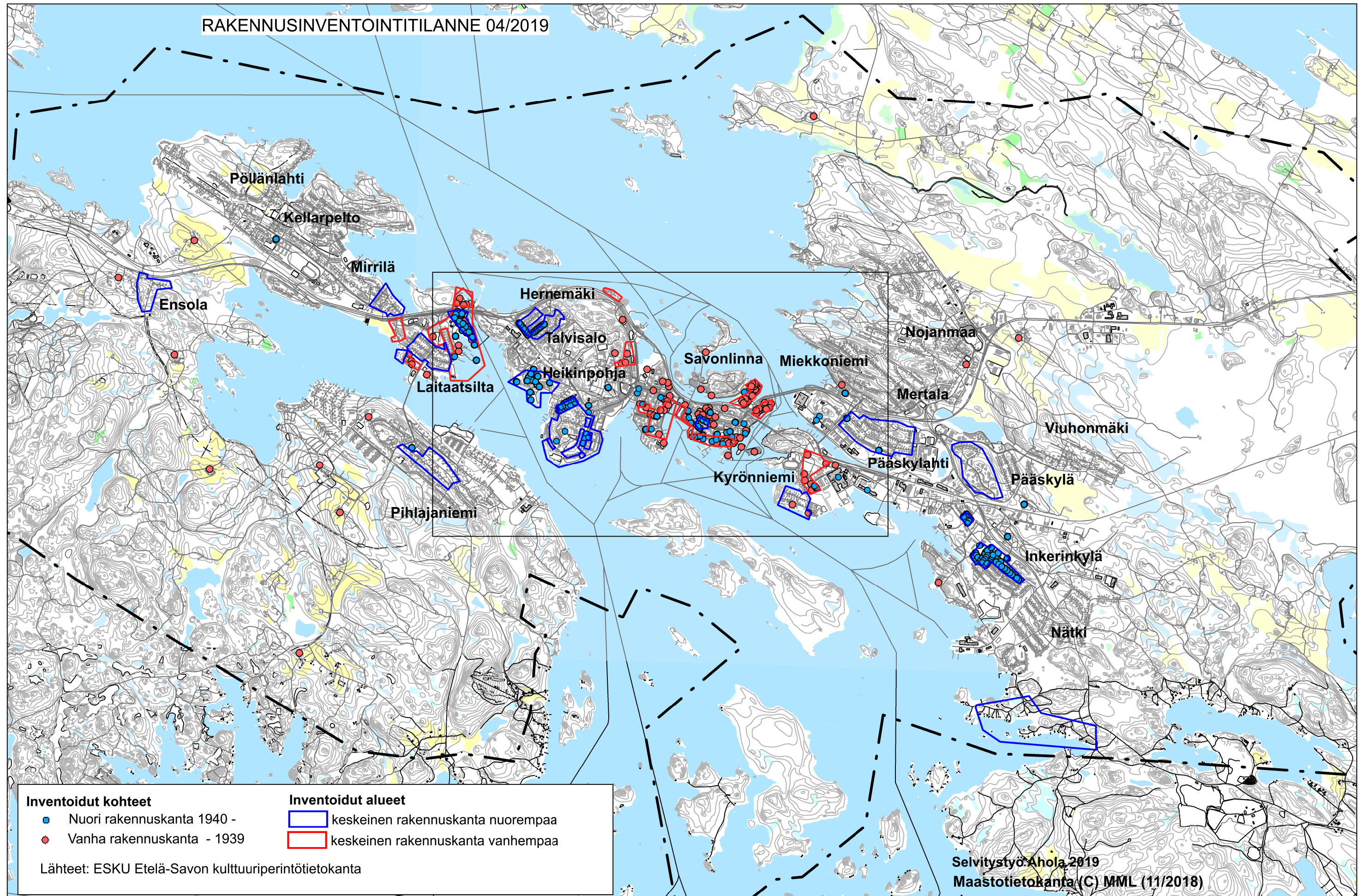
¹² Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat ja liitteet 22.2.1944 § 23; 5.12.1944 § 121, 122; 8.5.1945 § 74 + liite; 29.1.1945 § 24 + liite; 29.8.1946 + liite. SKA

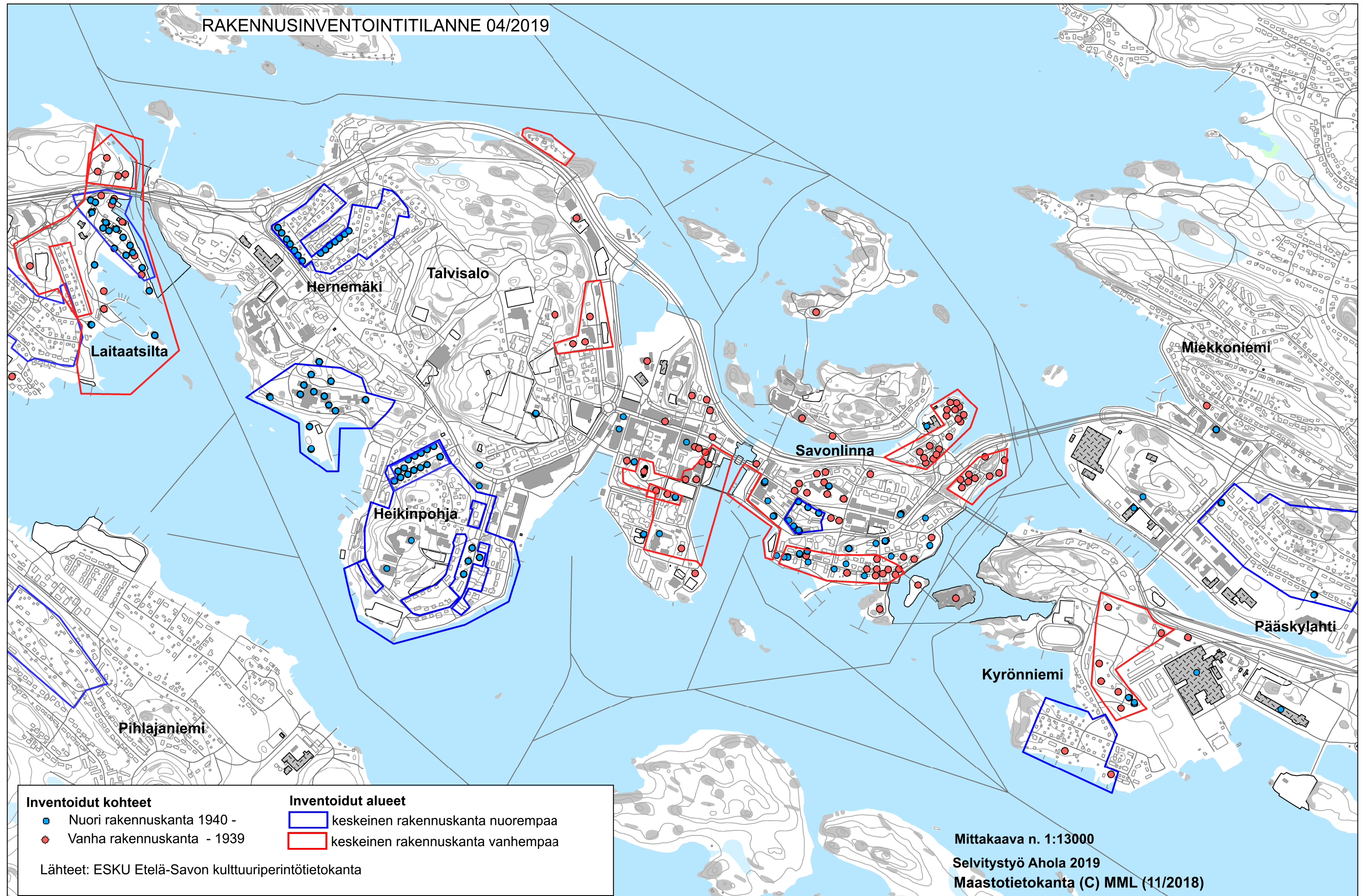
¹³ Kenttä siirtyi valtiolle 1984.

¹⁴ Savonlinna. Rakennushistoriatietoja. Muistellut Pekka Mustasalo 2005. Painamaton. Savonlinnan maakuntamuseo.

¹⁵ ESKU-tietokanta: Hirvaslahden kesämökkialue. Anne Viisteensaari 1997. Pihlajaveden saariston rakennusinventointi.

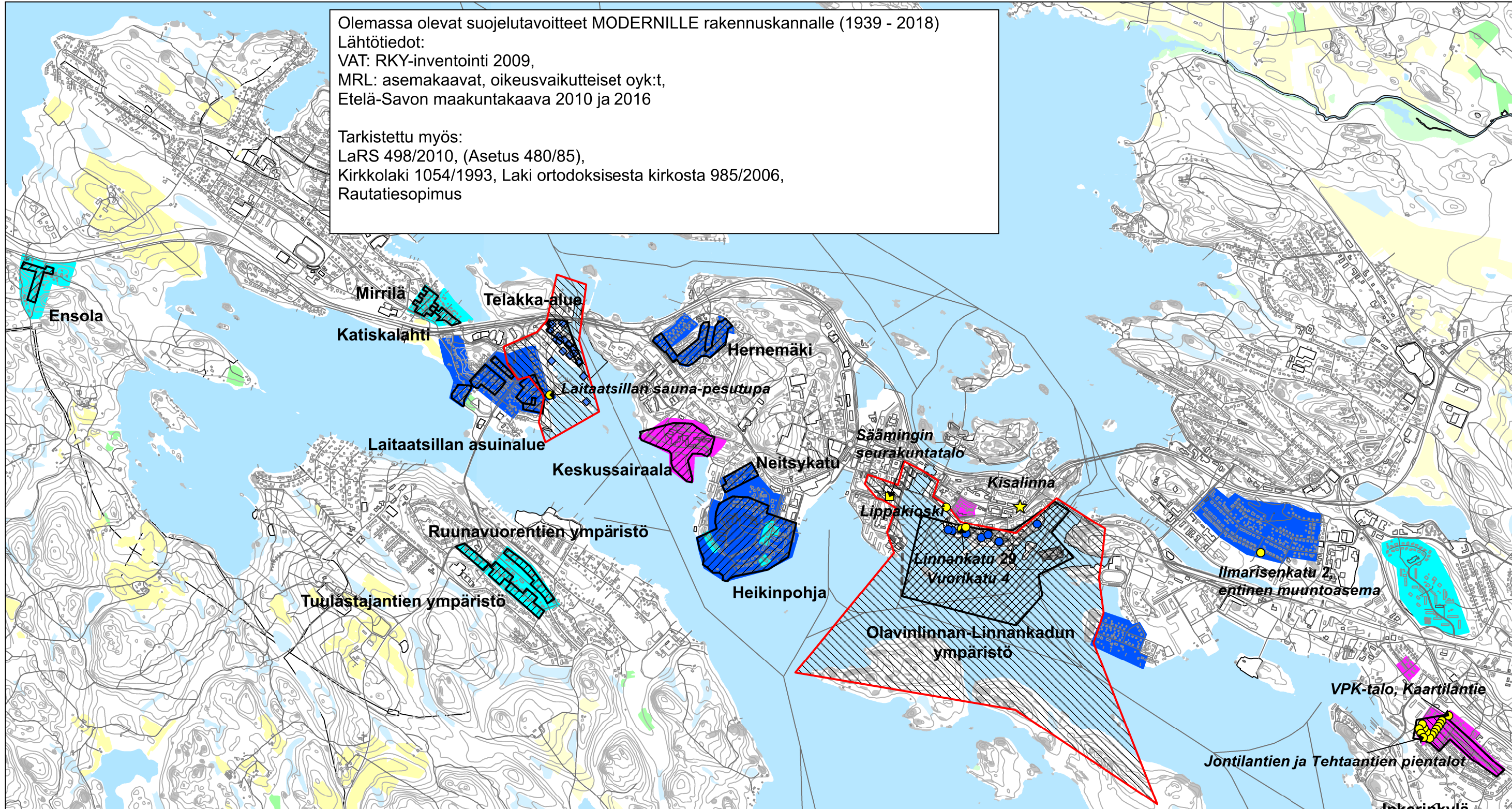
¹⁶ Vehviläinen 1978, 643–645.

Olemassa olevat suojelutavoitteet MODERNILLE rakennuskannalle (1939 - 2018)
 Lähtötiedot:
 VAT: RKY-inventointi 2009,
 MRL: asemakaavat, oikeusvaikutteiset oyk:t,
 Etelä-Savon maakuntakaava 2010 ja 2016

Tarkistettu myös:
 LaRS 498/2010, (Asetus 480/85),
 Kirkkolaki 1054/1993, Laki ortodoksisesta kirkosta 985/2006,
 Rautatiesopimus

Olemassa olevat suojelutavoitteet
 modernin rakennuskannan kohteiden osalta esitetty:

- asemakaavassa
- oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa
- ★ maakuntakaavassa

aluekokonaisuuksien osalta esitetty:

- ▨ maakuntakaavassa
- ▨ oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa
- asemakaavassa

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

□ Vain ne RKY-alueet, joissa on nuorempaa inventoitua rakennuskantaa; molemmat alueet merkitty Etelä-Savon maakuntakaavaan

● RKY/ Olavinlinnan, Kyrön- ja Haapasalmen kulttuurimaisema-alueen sisältä inventoidut nuoremmat rakennukset

Modernin rakennuskannan selvitys 2019
 Aluekokonaisuaisuudet

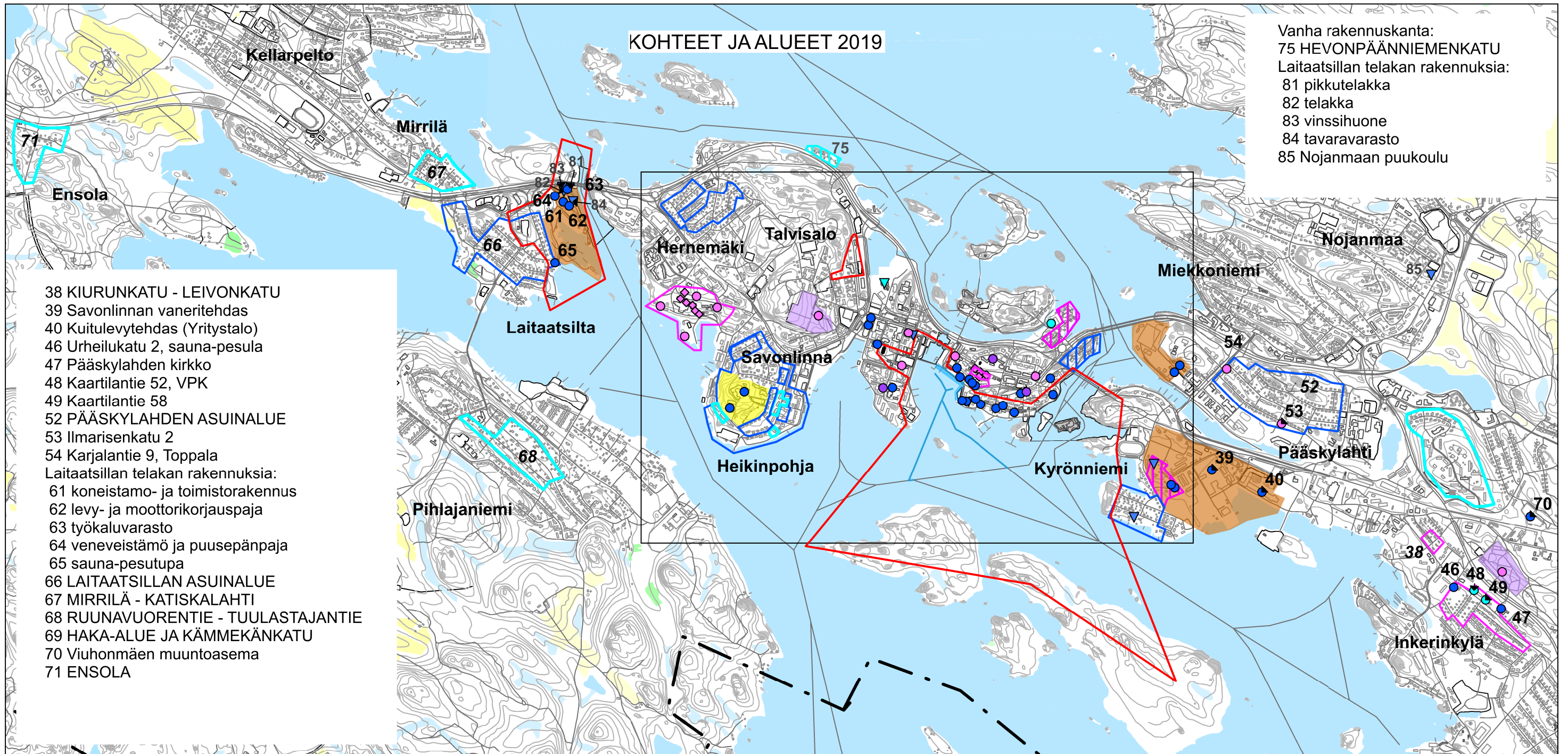
- M, >M, (M)
- P, P+
- P-

◆ RKY /Laitaatsillan alueelta inventoidut nuoremmat rakennukset

Selvitystyö Ahola 2019

KOhteet ja alueet 2019

Vanha rakennuskanta:
 75 HEVONPÄÄNNIEMENKATU
 Laitaatsillan telakan rakennuksia:
 81 pikkutelakka
 82 telakka
 83 vinssihuone
 84 tavaravarasto
 85 Nojanmaan puukoulu

- 38 KIURUNKATU - LEIVONKATU
- 39 Savonlinnan vaneritehdas
- 40 Kuitulevytehdas (Yritystalo)
- 46 Urheilukatu 2, sauna-pesula
- 47 Pääskylähten kirkko
- 48 Kaartilantie 52, VPK
- 49 Kaartilantie 58
- 52 PÄÄSKYLÄHDEN ASUINALUE
- 53 Ilmarisenkatu 2
- 54 Karjalantie 9, Toppala
- Laitaatsillan telakan rakennuksia:
- 61 koneistamo- ja toimistorakennus
- 62 levy- ja moottorikorjauspaja
- 63 työkaluvarasto
- 64 veneveistämö ja puusepänpaja
- 65 sauna-pesutupa
- 66 LAITAATSILLAN ASUINALUE
- 67 MIRRILÄ - KATISKALAHTI
- 68 RUUNAVUORENTIE - TUULASTAJANTIE
- 69 HAKA-ALUE JA KÄMMEKÄNKATU
- 70 Viuhonmäen muuntoasema
- 71 ENSOLA

Moderni rakennusperintö 2019

Alueet

- M, >M
- P, P+
- P-

Kohteet

- M, >M, >(M)
- P (M), P+ (M)
- P, P+
- P-
- ◆ Aluekokonaisuuteen sisältyvät muut rakennukset

Historiallinen ympäristökokonaisuus, johon kohde/alue sisältyy

- Hautausmaa
- Teollisuusalue
- Matkustajasatama
- Väylämaisema
- Kampus

RKY Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, johon kohde sisältyy

- Olavinlinna, Kyrön- ja Haapasalmen kulttuurimaisema / Laitaatsillan telakkayhdyskunta

Vanha rakennusperintö, päivitys 2019

Alueet

- M, >M
- P+
- P-

Työhön sisältyi yksittäisten vanhempaan rakennuskantaan lukeutuvien inventointi-kohteiden ja -alueiden päivitysinventointi.

Kohteet

- ▼ >M
- ▼ P
- ▼ P-

LUOKITUS

M maakunnallisesti merkittävä (maakuntakaava)
 V valtakunnallisesti merkittävä (RKY)

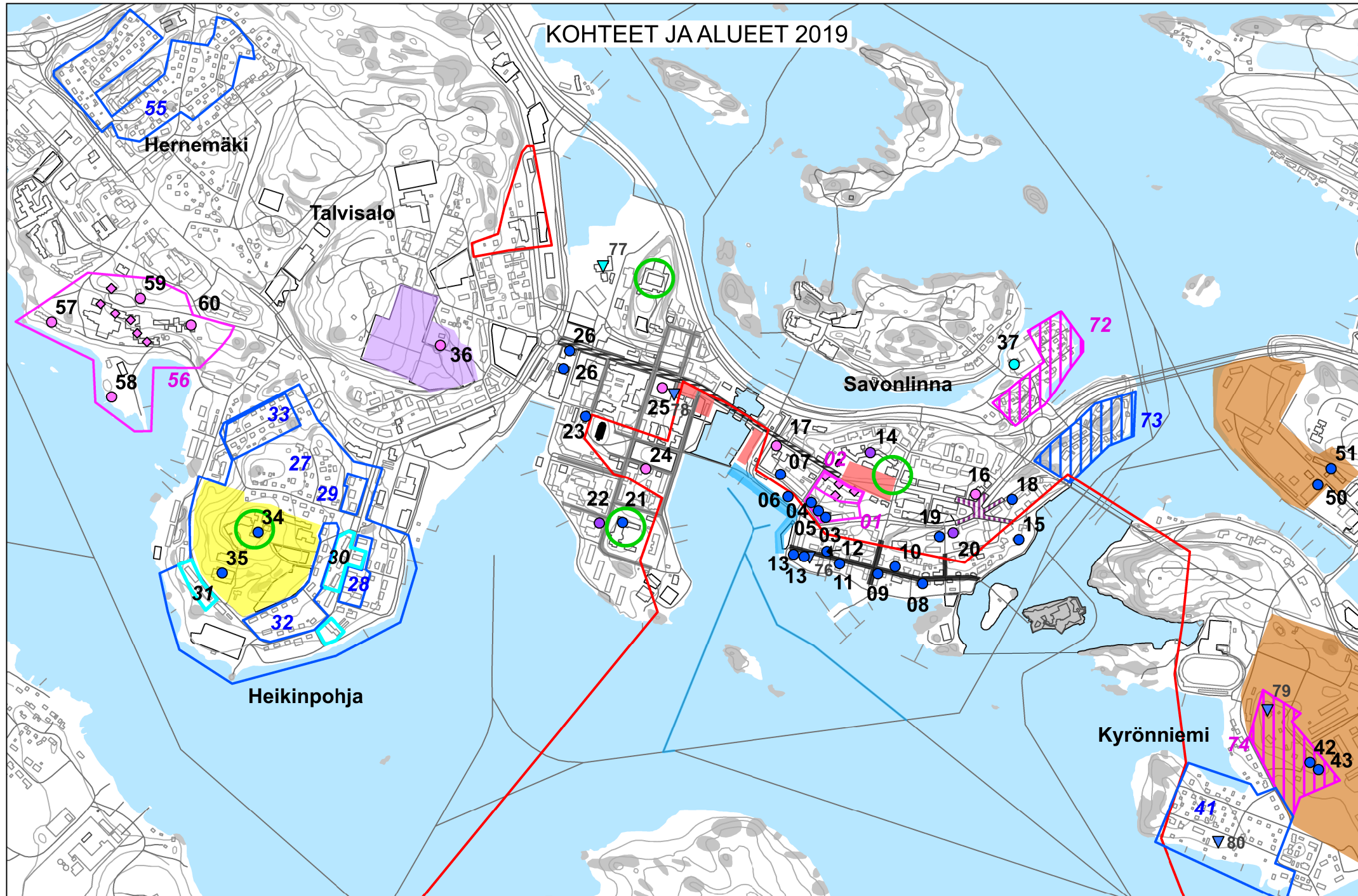
>M, >(M) merkittävyyttä on perusteltua tarkastella maakuntatasolla (M) esitetty maakunnalliseksi aikaisemmissa inventoinneissa

P paikallisesti merkittävä
 P+ monipuolinen; täyttää hyvin useamman kuin yhden kriteeristä
 P- rakennushistoriallinen edustavuus heikentynyt

Mittakaava noin 1:24 000

Selvitystyö Ahola 2019 Maastotietokanta (C) MML (11/2018)

KOhteet ja Alueet 2019

- 1 KIVITALOKORTTELI
 - 2 OLAVINTORIN ETELÄREUNA
 - 3 Satamakatu 1
 - 4 Satamakatu 3
 - 5 Satamakatu 5
 - 6 Lippakioski
 - 7 Satamakatu 11
 - 8 Linnankatu 14
 - 9 Linnankatu 22
 - 10 Linnankatu 19a
 - 11 Linnankatu 28
 - 12 Linnankatu 29
 - 13 Linnankatu 34a ja b
 - 14 Kaupungintalo Äkkiväärä
 - 15 Olavinkatu 8, majoitusrakennus
 - 16 Olavinkatu 13, Kisalinna
 - 17 Olavinkatu 40, Vanha Seurahuone
 - 18 Punkaharjuntie 3
 - 19 Tottinkatu 5
 - 20 Tottinkatu 4
 - 21 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
 - 22 Savonlinnan seurakuntakeskus
 - 23 Sotilaspojankatu 10
 - 24 Säaminginkatu 4
 - 25 Olavinkatu 44, Possentornit
 - 26 Olavinkatu 56 ja Piikkakoskenkatu 1
 - 27 HEIKINPOHJA
 - 28 HEIKINPOHJANTIE 4, 8, 10, 14.
 - 29 HEIKINPOHJANTIE 5, 7, 9
 - 30 HEIKINPOHJANTIE 6, 13, 15, 17
 - 31 HEIKINPOHJANTIE 28,30
 - 32 HEIKINPOHJA, KORTTELIT 23, 34
 - 33 NEITSYTKATU
 - 34 Seminaarirakennus
 - 35 Seminaarin liikuntarakennus
 - 36 Talvisalon siunauskappeli
 - 37 Vääräsaarenkatu 4
 - 41 VENÄJÄNNIEMI
 - 42 Metsäkonttorintie 11
 - 43 Metsäkonttorintie 13
 - 44 Pääskylahden kappeli
 - 45 INKERINKYLÄ
 - 50 Lypsniemenkatu 5
 - 51 Lypsniemenkatu 7
 - 55 HERNEMÄKI
 - 56 SAVONLINNAN KESKUSSAIRAALA
 - 57 SL:n keskussairaalan rivitalo
 - 58 SL:n keskussairaalan rantasauna
 - 59 SL:n keskussairaalan
 - 60 SL:n sairaanhoitajakoulu ja asuntola
 - 72 NÖKKÖNIEMI
 - 73 KALKKUINNIEMI
 - 74 KYRÖNNIEMI
 - 76 Linnankatu 32
 - 77 Savolan saha
 - 78 Olavinkatu 42, Pinna
 - 79 Metsäkonttorintie 3
 - 80 Kivelänkatu 8
- Vanha rakennuskanta:
 72 NÖKKÖNIEMI
 73 KALKKUINNIEMI
 74 KYRÖNNIEMI
 76 Linnankatu 32
 77 Savolan saha
 78 Olavinkatu 42, Pinna
 79 Metsäkonttorintie 3
 80 Kivelänkatu 8

Moderni rakennusperintö 2019

- Alueet**
- M, >M
 - P, P+
 - P-
- Kohteet**
- M, >M, >(M)
 - P (M), P+ (M)
 - P, P+
 - P-
 - ◆ Aluekokonaisuuteen sisältyvät muut rakennukset
 - Korkeilla mäillä sijaitsevat oppilaitokset; kaupunkimaisema

Historiallinen ympäristökokonaisuus, johon kohde/alue sisältyy

- Hautausmaa
- Teollisuusalue
- Matkustajasatama
- Kampus
- Olavintori, Tottintori ja Kauppatori
- Linnankatu, vanhin katu
- Olavinkatu, pää- ja kauppakatu
- Viiskulma, vanha risteys
- Savonniemen ruutukaava

Vanha rakennusperintö, päivitys 2019

- Alueet**
- M, >M
 - P+
 - P-
- Kohteet**
- ▼ P-
 - ▼ P
- Työhön sisältyi yksittäisten vanhempaan rakennuskantaan lukeutuvien inventointikohteiden ja -alueiden päivitysinventointi.
- RKY Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, johon kohde sisältyy
- Olavinlinna, Kyrön- ja Haapasalmen telakkayhdyskunta

LUOKITUS

- V valtakunnallisesti merkittävä (RKY)
- M maakunnallisesti merkittävä (maakuntakaava)
- >M, >(M) merkittävyyttä on perusteltua tarkastella maakuntatasolla (M) esitetty maakunnalliseksi aikaisemmissa inventoinneissa
- P paikallisesti merkittävä
- P+ monipuolinen; täyttää hyvin useamman kuin yhden kriteereistä
- P- rakennushistoriallinen edustavuus heikentynyt

SAVONLINNAN Keskustaaajaman Strateginen Yleiskaava

ALUEIDEN ARVIOINTI

MODERNI RAKENNUSPERINTÖ

NRO	Alueen nimi	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasunnitteluun	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavaselvitykset)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
		P paikallinen merkittävyys P+ monipuoliset perusteet P- rakennushistoriallinen edustavuus heikentynyt >M tarkastelua syytä laajentaa maakuntatasolle	V valtakunnallinen merkittävyys = RKY M maakunnallinen merkittävyys = mk-kaava (M) aikaisemman inventoinnin arvoluokitus (ESKUssa)		Arvofunktio / Yleinen historiallinen viitekehys	Erytispiirteet / Säilyneisyys	Maankäytön historia/ kaupunkikuva, maisema
1	Kivitalokortteli	>M Keskustatoimintojen alue, jossa kaupunkikuvallinen ilme ja rakennusten ominaislaatu tulee säilyttää. On arvioitava alueella tapahtuvan rakentamisen ja muiden toimenpiteiden vaikutuksia kaupunkikuvaan, Olavintorilla sekä RKY-alueen suuntaan. Rakentamisen on sopeuduttava korttelin ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin.	ST 2013, oyk: Rakennukset [Olavinkatu 30, 32 ja 34] yhdessä Satamakatu 1:n ja 3:n kanssa muodostavat yhtenäisen, 1930-luvun lopun ja 1940-luvun kerrostaloarkkitehtuuria edustavan kokonaisuuden, joka oli Savonlinnan ensimmäinen kerrostalokortteli.	1939, 1940, 1941, 1942, 1945, 1947, 1963	Vanhankaupungin ensimmäinen kivitalokortteli / Puukaupunkien muutos kivikaupungeiksi; umpikorttelit; kaupunkimainen rakentaminen (kerroskorkeus).	Vähäeleistä klassismin säilyttämää funkista edustavat V-VII -kerroksiset asuinkerrostalot on rakennettu kaupunkimuuriperiaatetta noudattaen eli yhtä korkeina ja toisiinsa kiinni; korttelin kohderakennukset, yhtä lukuun ottamatta, on suunnitellut arkkitehti Runar Finnilä, joka vaikutti 30-luvulta lähtien vahvasti Savonlinnan ydinkeskustan kaupunkimaistumiseen / Arkkitehtonisesti laadukkaiden ja hyvin säilyneiden kerrostalojen kortteli; ajankuva.	Vanhakaupunki; kerrostalot korvanneet korttelin puutalot; vanha toriaukio / Yhtenäinen kaupunkikuva; kivitalokortteli sijaitsee vanhan kaupungin keskellä, jossa se liittyy kaupungin hallitokorttelin, Olavintorin ja matkailukeskuksen eli sataman kaupunkitilaan; Olavinkadulla talot rajaavat "kaupunkimuurina" Olavintorilta Pitkällesillalle vievää katua, jonka varrella on myös muita terastirapattua funkistaloja; Satamakadun talot muodostavat kaupunkimaista reunaa valtakunnallisesti arvokkaalle satama-alueelle.
2	Olavintorin eteläreuna: Olavinkatu 30, 32 ja 34 / Sisältyy alueeseen 1 Kivitalokortteli	>M Esitetään harkittavaksi maakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä. / Keskustatoimintojen alue, jolla on säilytettävä arkkitehtonisesti edustavista rakennuksista muodostuva kaupunkimainen korttelikokonaisuus. Mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten on sopeuduttava kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota alueen kaupunkikuvalliseen ilmeeseen. Sisältyy Olavinkadun talojen kanssa umpinaiseen kivikorttelikokonaisuuteen.	ST 2013: Kolme kerrostaloa nostettu esille 2013 kulttuuriympäristö-selvityksessä (S. Tiainen). Talojen kulttuurihistoriallinen merkitys perustuu ennen muuta niiden muodostamaan kokonaisuuteen. Rapattujen, viisikerroksisten rakennusten ulkoarkkitehtuuri on melko korutonta sodanjälkeiselle ajalle tyypilliseen tapaan, ja Enqvist (2003) luonnehti sitä "klassismin säilyttämäksi työläisfunkiksi".	1941, 1942, 1945, 1947	Vanhankaupungin ensimmäinen kivitalokortteli / Puukaupunkien muutos kivikaupungeiksi; umpikorttelit; kivijalkakauppoja; ent. elokuvateatteri.	Arkkitehti Runar Finnilän suunnittelemat V-kerroksiset asuinkerrostalot kadun varrella ja sisäpihalla; klassisoiva; terastirappaus /Säilynyt tyylillisesti; kolme samankaltaista, samoja julkisivuaiheita varioivaa kerrostaloa.	Vanhakaupunki, Olavintori / Korkeiden talojen yhtenäinen, kaareva, katujulkisivu keskutan sisääntuloväylällä; talot rajaavat vanhaa Olavintorin aluetta; ydinkeskustan vaikuttavimpia kaupunkimaisia katutiloja.

27	Heikinpohja Alueeseen yhdistetty: Neitsytkatu ja Heikinpohjantie 6, 13, 15 ja 17 sekä uusina Heikinpohjantie 5, 7 ja 9, Heikinpohjantie 4, 8, 10 ja 14 sekä Kuninkaankartanonkatu ja Heikinpohjantie; kokonaisuuteen sisältyy myös Palomäentie ja Paimenkatu ja seminaarialue.	P+	Intensiivinen taajamatoimintojen alue, jossa säilytetään selkeästi rajautuvien osa- alueiden arvokkaat erityispiirteet. Vanhan rakennuskannan säilymistä ja uudiskäyttöä tulee edistää. Mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten on sopeuduttava kulttuuriympäristön ominaisuuteeseen ja erityispiirteisiin. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota alueen kaupunkikuvalliseen ilmeeseen sekä viihtyisyyttä luovien kaupunkielementtien säilyttämiseen ja lisäämiseen.	<i>ST 2013,oyk: Alunperin pientalovaltaiseksi suunniteltuun Heikinpohjaan alettiin rakentaa 50-luvulla kerrostaloja sotien jälkeisen asuntopulan poistamiseksi. Heikinpohjan kaavoittajina olivat arkkitehdit Martti Välikangas ja Kauko A. Tuominen. Kaupunginosasta muodostui Savonlinnan ensimmäinen yhtenäisesti rakennettu kerrostaloalue. Heikinpohjan seminaarirakennus valmistui vuonna 1960, ja sen harjoittelukoulu kolme vuotta myöhemmin.</i>	1940-, 50- ja 60- luku	Sotien jälkeen rakennettu kerrostalovaltainen kaupunginosa; seminaarinmäki / Kaupungin sosiaalinen asuntotoiminta ja - tuotanto; Savonlinnan Asuntotuotanto Oy 1948; kaupunkisuunnitteluihanteet [sittelläinen asemakaava 1908 Thome & Lilius; tiiviyys, aksiaalisuus ja aukiot, kaavamuutos 1926 H. Andersin; puutarhakaupunki-ajattelua mukailevat asemakaavamuutokset 1940- ja 1950- luvulla mm. kaupunginarkkitehdit sekä arkkitehti M. Välikangas;	Rakennuskannaltaan ja korttelirakenteeltaan rikasilmäinen kaupunginosa; 40-50-luvulla taloja suunnitelleet kaupungin rakennusmestarit, kaupunginarkkitehdit ja arkkitehti Martti Välikangas / Puolitoistakerroksisia tyyppitaloja sekä rapattuja II-, III- ja IV- kerroksisia asuinkerrostaloja erityisesti 50- luvulta, piste- ja lamellikerrostaloja 60-70- luvuilta; jatkuvuutta lyhyellä ajalla rakennetuilla, erilaisten rakennustyyppien muodostamalla, korttelikokonaisuuksilla; seminaarin kampusalue 1960-80-luvuilta; [rakennusten julkisivukorjauksissa tehty materiaali- ja rakennneuudistuksia, mutta taloryhmien yhtenäisyys säilynyt].	Keskustan asuinalue; kaupungin laajentumisaluetta 1900-luvun alussa; alkuun väljää huvila-asutusta; nykyinen kaupunkikuva syntyi viime sotien jälkeen / Heikinpohjan kaupunkikuvassa erottuvat eri aikakausien kaupunkisuunnittelu- ihanteet; vanhinta vaihetta keskeinen laaja puistoalue, toisaalta aksiaaliset linjat ja pienet aukiot; niemen keskiosilla selkeä identiteetti jälleenrakennus-kauden 40-50- luvun kaupunginosa; 1960-70-luvun rakennukset keskittyvät ulkokehälle, rannan tuntumaan; entinen seminaari on arvopaikalla, niemen korkeimmalla mäellä; mäenrinteen kerrostaloryhmät nousevat esille vesistömaisemaan; .
28	Heikinpohjantie 4, 8, 10, 14 / Sisältyy alueeseen 27 Heikinpohja / Heikinpohjankatu 14 P-	P	Lue: Heikinpohja nro 27	<i>Ei aikaisempaa alueinventointia</i>	1950- luku	Heikinpohjan kaupungiosan kerrostalovaltaiset osa-alueet / Sotien jälkeinen asuntopula; kaupungin sosiaalinen asuntotoiminta ja oma asuntosuunnittelu.	Kaupunginarkkitehtien K. A. Tuomisen ja Toimi Hämäläisen suunnittelema lamellitaloryhmä; talot ovat rapattuja harjakattoisia III-kerroksisia asuinkerrostaloja; materiaalirikas; yhtenäinen kokonaisuus / Ajallinen tunnistettavuus säilynyt; [osaan taloista tehty parvekemuutoksia].	Heikinpohjan kerrostaloalue; korttelit ovat kaupunginosalle sen yhtenäisen kaupunkikuvan synnyttäneestä intensiivisestä rakennusvaiheesta; 1940- luvun asemakaavamuutos / Funktionalistinen avokortteli, talojen päädyt kadulle päin; vehreät pihat, pensasaitoja ja puurivejä; paikan henki.
29	Heikinpohjantie 5, 7 ja 9, pistetalot / Sisältyy alueeseen 27 Heikinpohja	P	Lue: Heikinpohja nro 27	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1957 - 1966	Heikinpohjan kaupungiosan kerrostalovaltaiset osa-alueet / Rakennemuutos; voimakkaan väestönkasvun ja maaltamuuton synnyttämä asuntopula kaupungeissa.	Rakennustyyppille eli pistetalolle ominainen avokortteli, IV-kerroksiset talot suunnitellut arkkitehti Teuvo Lindfors Hki; materiaalirikas / Asuinkerrostalojen ryhmässä on kaksi samanlaista taloa; kolmannen kohdalla perusteemaa on varioitu modernimmaksi kattomuodolla ja nauhaikkunoilla.	Heikinpohjan kerrostaloalue / Isoilla, vehreillä tonteilla sijaitsevat kolme pistetaloa omaavat vahvan visuaalisen ilmeen; yhtenäinen rakennusryhmä nousee hyvin esille ja rikastuttaa Heikinpohjaan johtavan puistokadun kaupunkikuvaa.
30	Heikinpohjantie 6, 13, 15 ja 17 / Sisältyy alueeseen 27 Heikinpohja (inventoitu kohteina)	P-	Lue: Heikinpohja nro 27	<i>ESKU Paikan päällä rakennetut pienkerrostalot kuuluvat osana 1940–1950-lukujen vaihteessa toteutettua Heikinpohjan puutarhakaupunginosaa. Rakennukset puutarhamaisine tontteineen ilmentävät aikansa kaupunkisuunnittelun ideologiaa.</i>	1940- ja 1950- luku	Heikinpohjan kaupungiosan kerrostalovaltaiset osa-alueet / Sotien jälkeinen asuntopula; Savonlinnan Asuntotuotanto Oy; Arava-lait 1949	Arkkitehti Martti Välikankaan suunnittelema III-IV - kerroksisten talojen ryhmä; funktionaalinen; vähäeleinen / Ajallinen tunnistettavuus ja ryhmän yhtenäisyys säilynyt isoista julkisivumuutoksista huolimatta; [kerrostaloihin on tehty parvekemuutoksia, myös pääsisäänkäyntien ilme on uudistunut]	Heikinpohjantien kerrostalokorttelit ovat kaupunginosalle sen yhtenäisen kaupunkikuvan synnyttäneestä intensiivisestä rakennusvaiheesta; 1940- luvun asemakaavamuutos / Funktionalistinen avokortteli, nro 6 pääty tielle päin, muut kerrostalot kadun suuntaisesti, maaston mukaan porrastettuna rivistönä; vehreät pihat, pensasaitoja ja puurivejä

NRO	Alueen nimi	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasuunnitteluun	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavaselvitykset)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
31	Heikinpohjantie 28 ja 30 / Sisältyy alueeseen 27 Heikinpohja	P- Lue: Heikinpohja nro 27	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1960-62	Heikinpohjan kaupungiosan kerrostalovaltaiset osa-alueet / Rakennemuutos; voimakkaan väestönkasvun ja maaltamuuton synnyttämä asuntopula kaupungeissa.	Kaupunginosalle tyypillinen kerralla rakennettu osa-alue; kaupunginarkkitehti Ilmo Suonisen suunnitteleman kahden IV-kerroksisen lamellitalon kokonaisuus; jyrkkä, toispuolinen, murrettu harjakatto / Yhtenäisyys ja muoto säilynyt; [rakennusten julkisivujen tyyli muuttunut materiaali- ja rakenneuudistusten myötä.]	Heikinpohjan nauhamainen kerrostaloalue; lamellitalopari muovaa pitkillä korkeilla julkisivuillaan Heikinpohjantien visuaalista ilmettä; talot vaikuttavat rantapuiston takaa myös vesistömaisemaan.
32	Kuninkaankartanon-katu ja Heikinpohjantie, korttelit 23 ja 34 / Sisältyy alueeseen 27 Heikinpohja	P+ Lue: Heikinpohja nro 27	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1950-luku	Heikinpohjan kaupungiosan kerrostalovaltaiset osa-alueet / Sotien jälkeinen asuntopula; kaupungin sosiaalinen asuntotoiminta ja oma asuntosuunnittelu; Savonlinnan Asuntotuotanto Oy 1948.	Kaupungin omat rakennusmestarit ja kaupunginarkkitehti K. A. Tuominen ovat suunnitelleet suurimman osan kortteleissa 34 ja 23 sijaitsevista asuinrakennuksista; vähäeleinen / Talot ovat enimmäkseen kaksikerroksisia, harjakattoisia ja julkisivuiltaan rapattuja pienkerrostaloja, ulkoasultaan vaatimattomia, mutta hyvin aikaansa edustavia; rakentamisen mittakaava, tiiviys ja poikkeuksellisen yhtenäiset katujulkisivut tekevät Kuninkaankartanonkadusta kodikkaan intiimin kaupunkitilan. [rivitalojen ulkoasussa korjausten tuomaa kerroksellisuutta].	Heikinpohjan pienkerros- ja rivitalokorttelit ovat kaupungiosan intensiivisestä rakennusvaiheesta / Kuninkaankartanonkatu on entistä opettajaseminaarin aluetta rajaava kaareva ja kapea mäkipolku, jota reunustavat samankaltaiset ja yhteneväisesti sijoitetut pienkerrostalot sekä niiden välille jäävät rivitalot; alue on toistaalta puutarhakaupunkimaisen väljä ja vehreä, sillä vaikka katutilat ovat lähes umpinaisia, ovat takapihat isoja ja puutarhamaisia; paikan henki.
33	Neitsytkatu / Sisältyy alueeseen 27 Heikinpohja	P + Lue: Heikinpohja nro 27	<i>ST 2013, oyk: Neitsytkatu on sodan jälkeen (luultavasti 1945-1946) rakennettu puurakenteisten asuintalojen muodostama yhtenäinen asuinalue Heikinpohjassa. Rakennukset ovat suurehkoja ja puolitoistakerroksisia, ja niissä asui todennäköisesti alun perin ainakin kaksi perhettä. Neitsytkatu sisältyi vuonna 1944 hyväksytyyn asuntorakennusohjelmaan, jolla pyrittiin lievittämään toisen maailmansodan jälkeistä asuntopulaa. Talot ovat ensimmäisen kaupunginarkkitehdin Einari Vennevirran suunnittelemaa.</i>	1940- ja 1950-luvu	Heikinpohjan kaupungiosan pientalovaltaiset osa-alueet /Sotien jälkeinen asuntopula; Kaupungin sosiaalinen asuntotuotanto ja oma asuntosuunnittelu; Tehtaan sosiaalinen asuntotuotanto (Savolan saha).	Neitsytkadulla on mm. kaupungin rakennuttamia kaupunginarkkitehti Einari Wennervirran suunnittelemaa kahdenperheen tyyppitaloja; /Säilyneet kohtuullisesti tyylipiirteiltään; Neitsytkadun taloissa tilaohjelma ilmenee edelleen julkisivujen sommittelussa, jossa huoneistojen aukotus on toteutettu toistensa peilikuvina; julkisivuissa käytössä puu ja rappaus. [Palomäentiellä on enimmäkseen perusmuodoltaan samankaltaisia puolitoistakerroksisia tyyppitaloja; Paimenkadun asuntorakennuskannassa on ajallista ja tyyllistä kerroksellisuutta].	Heikinpohjan vanhinta säilynyttä 40-luvun kaavamuutoksia toteuttavaa puutaloasutusta / Neitsytkadulla on tyyppitalorakentamisen synnyttämä yhtenäinen kaupunkikuva; [Palomäentielle ja Paimenkadulle mäki- ja tonttien vehreys pehmentävät rakennuskannan mittakaavallista ja tyyllistä kirjavuutta. jota tullut korjaus- ja uudisrakentamisen myötä]

38	Kiurunkatu - Leivonkatu	>M	<p>Esitetään harkittavaksi maakunnallisesti merkittävänä arkkitehtuurikohteena. Tiivis pientalovaltainen alue taajama-alueella. Kaupungin teollisuushistoriaa ilmentävä, arkkitehtonisesti edustava rakennusryhmä. "Kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja omaavan keskussairaala-alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi."</p>	<p><i>ESKU Arkkitehti Erik Bryggmanin suunnittelemia kahden perheen asuinrakennuksia vuodelta 1943 ja 1947. Siirtyneet Oy Wilhelm Schauman Ab:ltä asunto-osakeyhtiöksi vuonna 1977.</i></p>	1940-luku	<p>Schaumanin työjohtajien ja mestareiden asuinalue / Teollisuuden asuntorakennustoiminta; tehdasyhdyskuntien sosiaalinen hierarkia.</p>	<p>Aikansa merkittävimpiin suomalaisiin arkkitehteihin lukeutuva Erik Bryggman oli yksi varhaisimmista funktionalismin edustajista suomalaisessa arkkitehtuurissa /Alueen funktionalistisissa yksikerroksisissa paritaloissa on rapatut julkisivut ja loiva harjakatto; sisäänkäyntien suojana on vain pienet suorat lipat; tilaohjelma ilmenee julkisivujen sommittelussa, jossa huoneistojen aukotus on toteutettu toistensa peilikuvina; yhtenäisenä säilynyt tyyppitaloryhmä. [Schaumanin kahdenperheen talot ajoittuvan vuosiin, jolloin Bryggman suunnitteli Turkuun Oy Laivateollisuus Ab:lle työtekijöiden asuinalueen pientaloineen (RKY)].</p>	<p>Teollisuuskaupunginosa; tehdasalueen ja työväen asuntoalueen (Inkerinkylä) välille perustettu työjohtajien asuinalue; vieressä on tehtaan viimeistä asuntorakentamisvaihetta edustavat Leivonkadun II-kerroksiset pientalot / Isoilla, vehreillä tonteilla sijaitsevat seitsemän funkistaloa muodostavat vahvan visuaalisen ilmeen omaavan rakennetun kokonaisuuden.</p>
41	<p>Venäjänniemi Alueeseen sisällytetty ranta ja sieltä kohde Kivelän huvila / yhdessä Kyrönniemen asuinalueen kanssa muodostaa rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti monipuolisen asuinalueen tehtaan vaikutuspiiriin</p>	P+	<p>Tiivis pientalovaltainen asuinalue taajama-alueella. Osa-alueittain yhtenäisesti rakennettuja kortteleita, joiden kaupunkikuvallisen ilmeen säilymistä tulee edistää. Rakentamisen tulee luonteeltaan ja mittakaavaltaan sopeutua ympäristöönsä. On arvioitava rantakortteleissa tapahtuvan rakentamisen ja muiden toimenpiteiden vaikutuksia järvimaisemassa, RKY-alueen suuntaan.</p>	<p><i>ST 2013 Venäjänniemi liittyy 1920-luvulla perustettuun Schaumanin saha- ja vaneritehdasalueeseen. Niemellä sijaitseva puuomakotitaloalue on rakennettu pääosin 1940- ja 50-luvuilla, mutta alueella on myös muutama vanhempi huvila ja saha-alueen lähistölle rakennettua uudempaa asutusta. Venäjänniemi liittyy historiallisesti ja maisemallisesti Olavinlinna ja kaupunkiin. [RKY-alueelle jäävä] Rakentamaton niemenkärki on luonnonsuojelualuetta.</i></p>	1920-luku; 1940-, 50- ja 60-luku	<p>Pientaloalue Schaumanin vaneritehtaan tuntumassa / Teollisuuden tonttitarjonta; tehtaan tuotantoalueen ja asuinalueiden sijoittaminen erilleen; vaihtuvat kaupunkisuunnitteluhanteet: huvila-asutuksen pohjana 1908 sitteläinen asemakaava; nykyinen aluerakenne sotien jälkeistä asemakaavasunnittelua.</p>	<p>Pientaloalueen keskiosan kortteleissa on puolitoistakerroksisia, harjakattoisia, yhden perheen taloja; rantatonteilla on yksittäisiä, vanhoja, puuhuviloita sekä uudempaa muotokieleltään geometrisia asuinrakennuksia; vähäeleinen / Rapatut tyyppitalot keskittyvät alue itäpuolella ja vaakalaudoitetut luoteis- ja pohjoisreunalle; taloja lienee paikoin rakennettu samoillakin tyyppiirustuksilla, [useimmissa taloissa alkuperäistä ulkoasua on muokattu pienimuotoisesti korjausten yhteydessä]; piharakennukset ovat harjakattoisia ja puuverhoiltuja.</p>	<p>Teollisuuskaupunginosa; Venäjänniemi on entinen saari; matalan Linnansalmen paikalla on viheralue ja asuntokortteli 5; Venäjänniemen pientaloalue rakennettiin 1950-luvun loppuun mennessä; kaavamuutokset länsiosassa 1946 ja itäosassa 1957; niemen kärki on säilynyt rakentamattomana viheralueena, muutoin ranta-alueet on varattu tonteiksi / Venäjänniemen asuinalueella on erityisiä miljöoarvoja, jotka pohjaavat paljolti paikan ympäristötekijöihin, vesistöön ja vaihtelevaan maastoon. Hienoihin raameihin on sovitettu selkeäpiirteinen aluerakenne, joka perustuu keskiosan ruutukaavakortteleihin, pitkiin katunäkymiin ja katuja reunustaviin pensasaitoihin; talot on sijoitettu tonteille yhdenmukaisesti, piharakennukset vehreiden tonttien takaosiin.</p>

45	Inkerinkylä Alueeseen sisältyvät kohteet: Sauna ja pesula, Kaartilantien VPK, Kaartilantien kaupparakennus ja Pääskylahden kirkko	M	Tiivis pientalovaltainen taajamatoimintojen alue, josta suurin osa on maakuntakaavassa osoitettu arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. "Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi." Alueen rakentamista tai muuta maankäyttöä koskevista suunnitelmista tulee pyytää museoviranomaisen lausunto. Muulla, tässä työssä kohteeksi rajatulla, alueella rakentamisen tulee luonteeltaan ja mittakaavaltaan sopeutua ympäristöönsä.	<i>ESKU mk; Inkerinkylän vanha asuntoalue edustaa välittömästi sotien jälkeen rakennettua yhtenäistä asuntoaluetta. Alueella on arkkitehti Veikko Larkaksen, arkkitehti Erik Bryggmanin ja Puutalo Oy:n suunnittelema tyypitaloja. Asuinalue rakennettiin vuosina 1945-46, ja se on rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävä.</i>	1940-luku	Oy Wilhelm Schaumanin tehtaan rakennuttamista pientaloista (40 kpl) muodostuva asuinalue palvelurakennuksineen / Teollisuuden sosiaalinen asuntotuotanto; aluerakentamista tehdasvalmisteisilla tyypitaloilla, sotien jälkeinen asuntopula; 1930-luvun asemakaava; Erik Bryggmanin laatima 40-luvun kaavamuutos; - arkkitehti Bryggmanin kaikki Schauman-yhtiölle Savonlinnaan suunnittelemat asuinrakennukset ja Urheilukadun saunarakennus ovat tarkasti delta-joituja, vähäeleisiä, funkisrakennuksia.	Viime sotien jälkeen perustun asuinalueen yksikerroksiset kahdenperheen puutalot ovat neljää eri tyyppiä; vähäeleinen; Puutalo Oy:n tehdasvalmisteisia Somakototyypitaloja on Iskontiellä ja Peltolatyypitalot ovat pitkän Sorvarinkadun eteläreunalla; Jontikantien ja Tehtaankadun talot ovat arkkitehti Veikko Larkaksen suunnittelema Suomi-tyypitaloja; Sorvarinkadun pohjoispuolella on arkkitehti Erik Bryggmanin suunnittelema Bryggman-tyypitaloja / Katuosuuksittain yhdenmukaisen ilmeen kannalta tärkeät piirteet, kuten tilaohjelmaa ilmentävä julkisivuaukotus, ikkunoiden karmijako, kuistimalli ja yhdensuuntainen lautavuoraus ovat säilyneet kohtuullisen hyvin [taloja saneerattu 1970-luvulla; pienemmistä taloista poistettu toinen kuisti].	Teollisuuskaupunginosaa; kaupungin itäosiin teollisuuden lähiympäristöön perustettu pientaloalue, jota on laajennettu 1960-70-luvuilla / Yksinkertainen aluerakenne: pitkät kadut noudattelevat maiseman kaakko-luode-suuntausta; alueen molemmissa päässä lyhyet poikkikadut; suuremmilta muutoksilta säilyneet pientalot ilmentävät hyvin alkuperäistä tyypitaloilla toteutettua aluerakentamista; [asuinalue laajeni 70-luvulla vanhaa osaa hieman tiivimpinä, pääasiassa matalina yksikerroksisten pientalojen kortteleina].
52	Pääskylahden asuinalue	P	Tiivis pientalovaltainen asuinalue taajaman reunavyöhykkeellä. Alueen eri osia luonnehtivat 1940-, 50- ja 60-luvuille palautuvat ominaispiirteet tulee säilyttää ja rakentaminen sopeuttaa ympäristöön. Paikallisia ominaispiirteitä ovat säännönmukainen tonttijako, osa-alueittain yhtenäinen rakennustyyppitys ja katujulkisivujen yhtenäisyys (rakennusten sijoittelu tontilla, julkisivujen jäsentely, kattokaltevuudet, aidat)	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>		Jälleenrakennuskaudella perustettu asuinalue /Sotien jälkeinen asuntopula; rakennemuutos; kaupungin sosiaalinen asuntotoiminta ja asuntuosuunnittelu.	Pääskylähti on sotien jälkeen kaupunkialueelle perustetuista asuinalueista suurimpia; alueen ominaispiirteinä ovat sen monipuolinen rakennuskanta - matalat ja noppamaiset omakotitalot, pienasuntotalot ja II-kerroksiset kerrostalot - jotka muodostavat yhtenäisiä osakokonaisuuksia pitkänomaisen aluerakenteen sisälle, pitkien katunäkymien varsille; rkm Niilo Hoviniemen suunnittelemaa tyypitaloa on tunnistettavassa asussa Kullervonkadulla, Joukahaisenkadulla ja Tuurinkadulla. / Yleisesti alueen talojen julkisivuissa näkyy korjausrakentamisen myötä syntynyttä ajallista kerroksellisuutta, etenkin kuistien, aukotuksen ja julkisivumateriaalin kohdalla.	Kaupungin itäosiin teollisuuslaitosten lähelle perustettu laaja, eri rakennustyyppijä käsittävä, asuinalue; rakentunut noin kolmen vuosikymmenen aikana / Kerroksellinen kaupunkikuva on kohtuullisen tasapainoinen, koska rakentamista on tehty kortteleittain tai katujaksoittain samaa rakennustyyppiä käyttäen; pitkänomainen aluerakenne noudattelee maiseman pääsuuntausta ja perustuu maaston korkeussuhteita myötäileviin pitkiin katuihin ja isohkoihin tontteihin; kaikilla kaduilla talot on sijoitettu tonttien kadunpuoleiseen reunaan, harjalinja kadunsuuntaisesti; piharakennuksia on vaihtelevasti takapihoilla; [yhtenäinen ilme on heikentynyt Lemminkäisenkadun luoteisosassa].

NRO	Alueen nimi	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasuunnitteluun	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavaselvitykset)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne	
55	Hernemäki	P+	Tiivis pientalovaltainen asuinalue taajaman halki kulkevan päätien varrella. Alueella on osa-alueittain yhtenäisesti rakennettuja korttelialueita, joissa kaupunkikuvallisen ilmeen säilymistä tulee edistää. Rakentamisen tulee luonteeltaan ja mittakaavaltaan sopeutua ympäristöönsä.	ESKU, oyk: <i>Yhdenperheen talojen muodostama kaupunginosa, jonka jälleerakennuskauden puisessa asuinrakennuskannassa on säilynyt osin alkuperäisarvoja. Talot edustavat sekä teollista tuotantoa (Ruotsin lahjatalot, A-talot), että omatoimista rakennustuotantoa (rintamamiesten rakentamat talot).</i>	1940- ja 1950-luku	Jälleerakennuskauden pientalovaltainen asuinalue / Sota-apu; sotien jälkeinen asuntopula; kaupungin sosiaalinen asuntotoiminta ja -tuotanto; puuelementtirakenteiset pientalot	Harjakattoisia, puolitoistakerroksisia ja yksikerroksisia pientaloja; alueen ensimmäiset talot olivat varhaisia puuelementtirakenteisia pientaloja, kuten lahjatalojen maaseudulle suunniteltua Ruotsin lahjatalotyyppeä ja A. Ahlströmin Varkauden tehtaiden talomallistoa; vähäeleinen / Katuosojuksittain yhdenmukaisen ilmeen kannalta lahjatalojen ja A-talojen tyyppiirteet, kuten kuistiratkaisut ja julkisivuaukotus, säilyneet tunnistettavina [materiaalinen autenttisuus on vähentynyt]	Kaupungin länsipuolelle, Haapaveden tuntumaan, radan ja valtatie väliseen kiilaan perustettu pientalovaltainen asuinalue; alueen laajentuminen näkyy kerroksellisuutena, ajallisena ja mittakaavallisena; pientalokortteleiden viereen tullut myös rivitaloja ja kerrostaloja / Kaupunkikuvallisesti tyyppinen jälleerakennuskaudella perustettu asuinalue erimuotoisin korttelein ja maastoon sovitulla katuverkolla; pientä vaihtelua tonttien rakennustavassa, kuitenkin pääasiassa yhtenäisiä katunäkymiä, etenkin 1940-luvulla rakennetuilla Asevelikadulla ja Hernerinteen kadulla sekä pääasiassa 50-luvulla rakentuneella Sammalsaarenkadulla.
56	Savonlinnan keskussairaala Alueeseen sisältyvät tarkistettavat kohteet: lääkärin asuintalo, keskussairaalan asuintalo, sairaanhoitokoulu ja asuintalo sekä rantasauna (sekä muut kokonaissuunnitelmaan kuuluvat rakennukset)	> (M)	Esitetään harkittavaksi maakunnallisesti merkittävänä laitosalueena. / Kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja omaavan keskussairaala-alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi."	ESKU, oyk: <i>Savonlinnan keskussairaalla on maamme kolmas keskussairaala. Blokkijärjestelmän mukainen monikerroksinen sairaala oli Suomessa tyyppillinen sairaalarakennustyyppi vielä 1950-luvun alun sairaalasuunnittelussa. Arkkitehti Välikankaan kokonaissuunnitelma noudattaa ajalle tyyppillistä metsäkaupunki-suunnittelua. Välikankaan rakennukset ovat edustava esimerkki jälkifunktionalismista. Rakennusryhmä hallitsee Kuussalmen koillisenpuoleista rantamaisemaa. Puu-Käpylän suunnittelijana tunnetun Välikankaan sairaala-alue edustaa 1950-luvun julkista arkkitehtuuria ja muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden.</i>	1940 - 1960-luku	Keskussairaala-alue 50-luvulta / Hyvinvointiyhteiskunnan perustaminen sotien jälkeen; keskussairaalarakennus, jatkaa sairaalalaitosten yhdyskuntamaista rakennustapaa, jossa laitosalueelle rakennettiin myös työsuhteasuntoja.	Arkkitehti Martti Välikankaan laatima keskussairaala-alueen kokonaissuunnitelma; ajalle tyyppillinen blokki-sairaala; funktionaalinen; vähäeleinen / Kokonaisuus on yhtenäinen ja tyylipuhdas; laajennusosat erottuvat, mutta jäävät vanhalle osalle alisteiseksi; jatkuvuutta alueen kokonaissuunnitelman mukaisella rakennuskannalla.	Sairaala edustaa jatkuvuutta; korttelin alkuperäistä käyttötarkoitusta / Metsäympäristön keskeltä esille nouseva laitosalue, rakennuskokonaisuus, joka vaikuttaa ennen kaikkea kaupungin eteläpuolisessa vesistömaisemassa.

66	<p>Laitaatsillan asuinalue Alue muodostettu arvottamista varten. Sisältää pienempiä inventoituja osa-alueita.</p>	P, osa V	<p>Tiivis pientalovaltainen asuinalue, kerros- ja rivitalokortteleilla taajama-alueella. Alueella on säilynyt yhtenäisesti rakennettuja korttelialueita, joissa kaupunkikuvallisen ilmeen säilymistä tulee edistää. Rakentamisen tulee luonteeltaan ja mittakaavaltaan sopeutua ympäristöönsä. [Kirkkoniemenkadun 20- ja 40-luvun talot on sisällytetty asuntoaluekokonaisuuteen; ne kuuluvat myös RKY-alueeseen].</p>	<p><i>STy 2005, oyk: Laitaatsillan asuinalue on esimerkki teollisuuslaitosten sosiaalisesta asuntotoiminnasta, ja se liittyy Savonlinnan kaupungin asutus- ja teollisuushistoriaan, Laitaatsillan telakan toimintaan ja vaikutukseen. Kirkkoniemen asuinalue, joka on rakentunut pääasiassa 1950-luvulla, on säilyttänyt hyvin yhtenäisyytensä, vakkakin alueelle on rakennettu uudisrakennuksia 1970-1990-luvuilla. Kellotornintien varrelle sijoittuvat pientalot (Kellotornintien 23-31) rantatontteineen muodostavat viehättävän maisemallisen kokonaisuuden yhdessä Kirkkoniemen hautausmaan ja kellotapulin kanssa.</i></p>	1920 - 1950-luku	<p>Telakkayhdyskunnan asuinalue; Gutzeit-yhtiön korjaustelakka / Teollisuuden sosiaalinen asuntotoiminta ja -rakentaminen sekä tonttitarjonnan vaikutus kaupunkien yhdyskuntarakenteeseen; tehdasyhdyskunnan sosiaalinen hierarkia; [liikenteen ja kaupan rakentaminen on hävittänyt ympäristöä vanhan maantien varrelta].</p>	<p>Alueella on erilaisia talotyypppejä. Keskeisellä alueella 40-50-lukujen puolitoistakerroksisten pientalojen lähtökohtana on ollut ajan tyyppiirustukset; paikoitellen voi taloissa nähdä vielä tyyppillistä samankaltaisuutta; vähäeleinen; Kirkkoniemenkadulla on yhtiön rakennuttamat, tyyliuutoksia kokeneet, neliömäiset Enso-talot 1920-luvulta sekä 1940-luvun lopun yksikerroksiset omakoti- ja paritalot; Kellotornintiellä on säilynyt yksittäisiä kansanomaisia puutaloja 1900-luvun alkupuolelta kohtuullisen luontevin muutoksin / Ajallisesti ja tyyllisesti kerroksellinen asuinalue; [Poukkusalmentien varrella on lamellikerrostaloja (1963 asemakaava) ja tiilitaloja; reunoille on rakennettu uusia pientalokortteleita etenkin 1980- ja 2000-luvulla].</p>	<p>Laitaatsillan telakan, nykyään kaupunginosan, asuinalue on rakentunut usean vuosikymmenen aikana Säämingin pitäjän kirkollisen keskuksen viereen; Telakka on ollut kaupunginosan merkittävin toimija, joka on vaikuttanut kaupunginosan rakentumiseen ja kaupunkikuvaan /Asuinalueen erityisluonne perustuu vesistön läheisyyteen, vaihtelevaan maastoon sekä vanhaan kirkkomaahan ja Kellotornintien rantatiemiljööseen; kaupunkikuvallinen moni-ilmeisyys perustuu vaihtelevaan korttelirakenteeseen, katuverkkoon ja rakennusten sijoitteluun kadunsuuntaisesti tai vinottain; yhtenäistäviä tekijöitä ovat tontteja rajaavat pensasaidat ja osa-alueittain yhtenäinen rakennustapa.</p>
67	<p>Mirrilän - Katiskalahti</p>	P -	<p>Tiivis pientalovaltainen asuinalue maaseutualueen ja taajaman reunavyöhykkeellä. Vaiheittain rakentuneen alueen jälleerakennuskaudelle palautuvat ominaispiirteet (säännönmukainen tonttijako ja tapa sijoittaa talot tontin etuosaan ja ulkorakennukset takaosaan) tulee säilyttää ja uudisrakentaminen sopeuttaa ympäristöön.</p>	<p><i>ESKU Mirrilän-Katiskalahden alue on maisemallisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti yhtenäinen asuinalue, vaikka vanhemman rakennuskannan lisäksi alueelle on noussut uudisrakennuksia. Alue liittyy paikkakunnan asutus- ja teollisuushistoriaan, ja sillä on paikallista rakennushistoriallista, historiallista ja maisemallista arvoa.</i></p>	1920 - 1950-luku	<p>Säämingin ja kaupungin rajalle, telakan läheisyyteen, syntynyt pientalovaltainen asumalähiö (Mirrilä); Enso-Gutzeitin työntekijöiden asuinalue (Katiskalahti) / Teollisuuden tonttitarjonnan vaikutus alueen yhdyskuntarakenteeseen.</p>	<p>Katiskalahden puolella on perusmuodoltaan samankaltaisia puolitoistakerroksisia tyyppitaloja; Mirrilän alue on ajallisesti monikerroksinen; vähäeleinen / [Etenkin Mirrilän puolella on vanhoja rakennuksia korvautunut uudemmalla rakennuskannalla; lisäksi yleisesti korjauksissa julkisivumuutoksia, autenttisuus vähentynyt].</p>	<p>Osittain suunnittelemttomasti ja osittain palstasuunnitelmaa toteuttava asuinalue / Järvenlahden rannalla sijaitsevan asutuksen nykyinen säännönmukaisuuteen pyrkivä rakennustapa palautuu 1900-luvun keskivaiheelle, ja on eheintä Katiskalahden puolella; vanhempaa aluetta eli Mirrilää luonnehtinut pienimittakaavaisuus ja tiiviys on jo pitkälti muuntunut uudisrakentamisen myötä; rantaan vievät kadut liittävät asuinalueen luontevasti vesistömaisemaan.</p>
68	<p>Ruunavuorentie/ Tuulastajantie</p>	P-	<p>Aluerakenteeltaan selkeäpiirteinen pientalovaltainen asuinalue maaseutualueen ja taajaman reunavyöhykkeellä. Alueen ominaispiirteet (tonttien säännönmukainen rakennustapa (etäisyys kadunreunasta, asuintalo, piharakennus) tulee säilyttää ja uudisrakentaminen sopeuttaa ympäristöön.</p>	<p><i>STy 2005, oyk: Ruunavuorentien ja Tuulastajantien rakennukset edustavat tyyppillisiä sotienjälkeisiä talotyypppejä. Alue muodostaa rakennustyyliiltään ja kaupunkikuvaltaan yhtenäisen alueen, vaikkakin sille on rakennettu myös uudempaa rakennuskantaa ja tyyppitaloja on korjattu ja muutettu esimerkiksi 1980-luvulla.</i></p>	1950-luku	<p>Siirto- ja rintamaväen pientalovaltainen asuma-alue/ Valtion asutustoiminta.</p>	<p>Kaksi pitkää katua, joiden varrella muodoltaan samankaltaisia puolitoistakerroksisia harjakattoisia pientaloja, joiden lähtökohtana ajan tyyppiirustukset; pihoissa on pitkänomaisia piharakennuksia; vähäeleinen/ [korjauksissa julkisivumuutoksia, katunäkymien yhtenäisyys ja rakennusten autenttisuus vähentynyt].</p>	<p>Pihlajaniemi oli yksi sotien jälkeen kasvaneista Säämingin kunnan asutuskeskittymistä kaupungin läheisyydessä / Tuulastajantiellä isot tontit ja pitkä suora "kyläraitti", Ruunavuorentie seuraa metsäistä rinnettä ja tontteja vain toisella reunalla; etenkin Tuulastajantiellä väljää rakennustapaa rytmittävät noppamaiset talot ja yhdenmukaisesti tonttien perällä rakennetut harjakattoiset piharakennukset [uudempaa asutusta tullut katujen välillä]</p>

69	Haka-alue; Kangasvuokontie ja Kämmekänkatu	P-	Kerrostalovaltainen asuinalue ja siihen liittyvä pientaloasutus taajama-alueella. Alueen ominaispiirteiden (viheralueiden määrät, aluerakenne, kortteleittain vaihtuva kerrostalotyyppi, pientaloalueen matala rakennustapa) säilymistä tulee edistää.	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	Metsälähiötyyppinen kerrostalovaltainen asuinalue / Kaupungistuminen, lähiöperiaate; kaupungin asuntotuotantoa edistävä aluesuunnittelu 1960-luvun alkupuolella; aluerakentaminen.	Rakennusliike Hakan rakentamaa asuinalueita voi luonnehtia metsälähiöksi; alueelle tehtiin ensisijaisesti kerros- ja pientaloja sekä liike- ja palvelurakennukset ja muutama rivitalo; rationaalinen / 60-luvun pitkät kolmikerroksiset lamellit on sommiteltu limittäin rinteeseen, mutta ylempänä olevat 70-luvun lamellit ovat enemmänkin ruutukaavassa ja lakialueen korkeat pistetalot jälleen ryhmiteltynä keskijohojen ympärille; [rakennuksiin tehty julkisivuremontteja]; Kämmekänkadun pientaloalue on kerralla rakennettu (1967); talotyyppinä on yksikerroksinen, usein rinneratkaisuna toteutettu, loivaharjainen puu- tai tiiliverhoiltu tehdastalo.	Rakentunut pääosin yhden vuosikymmenen aikana / Asuinalue on säilyttänyt lähiötöyppille ominaisen irrallisuuden muusta kaupunkirakenteesta sekä avoimen tilarakenteen eteläosan lamellikortteleissa, mutta ylempänä mäellä tilallinen selkeys häviää eri rakennustyyppien lomittuessa; metsäinen mäki-alue, jossa on etelärinnettä nouseva loivakaarteinen kokoojakatu ja sen molemmin puolin, maastoa mukailen rajattuja, erikokoisia kerrostalokortteleita ja yksi liikerakennusten kortteli; tiivis pieni pientaloalue mäen pohjoisrinteessä muodostaa yhtenäisimmän miljöön.	
71	Ensola	P-	Väljä pientalovaltainen asuinalue maaseutualueen ja taajaman reunavyöhykkeellä. Alueen ominaispiirteet (säännönmukainen tonttijako ja rakennusten sijoittelu suhteessa katuun) tulee säilyttää ja uudisrakentaminen sopeuttaa ympäristöön.	<i>ESKU, oyk:Ensola erottuu tiiviisti ja säännönmukaisen tonttijaon mukaan rakennettuna ympäröivästä maa- ja metsätalousvaltaisesta maisemasta. Alue luo Laitaatsillan ympäristökokonaisuuteen oman ajallisen kerrostumansa. Se edustaa tyyppillistä sodanjälkeistä teollisuuden synnyttämää asumalähiötä kaupungin ja maaseudun raja-alueella. Lähiöllä on paikallista historiallista merkitystä Savonlinnan nuo-rempaan asutushistoriaan liittyen ja myös maisemallista merkitystä.</i>	1950 - 1960-luku	Enso-Gutzeitin työntekijöiden pientalovaltainen asumalähiö; syntynyt yhtiön maille, yksityisten rakennuttamana / Teollisuuden tonttitarjonnan vaikutus yhdyskuntarakenteeseen.	Tyyppitaloja ja rakennusmestarisuunnittelua; yksi- ja puolitoistakerroksisia, harjakattoisia omakotitaloja; vähäeleinen / Tyyllillistä kerrostuneisuutta [korjausten tuomaa kerroksisuutta, täydennysrakentamista].	Yksinkertaista palstasuunnitelmaa toteuttava pieni asumalähtiö entisen Säämingin puolella; säilynyt alkuperäisessä laajuudessa, muutamat tonteista rakennettu myöhemmin / Metsäympäristössä, vt 14 varrella, taajaman reunalla; maisemallinen luonne perustuu sijaintiin jyrkän mäen juurella ja alun perin parin vanhan tieuran ohjaamana suunniteltuun tontitukseen.

NRO	Nimi / alue, johon sisältyy	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasuunnitteluun; Sisältyy arvoalueeseen tai on yksittäinen arvokohde	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavasuoja)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
		P paikallinen merkittävyys P+ monipuoliset perusteet P- rakennushistoriallinen edustavuus heikentynyt >M tarkastelua syytä laajentaa maakuntatasolle	V valtakunnallinen merkittävyys = RKY M maakunnallinen merkittävyys = mk-kaava (M) aikaisemman inventoinnin arvoluokitus		Arvofunktio / Yleinen historiallinen viitekehys	Erityispiirteet / Säilyneisyys	Maankäytön vaiheet / Kaupunkikuva, maisema
3	Satamakatu 1, Hotelli Tott / alue 1	P, osa >M Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve / Sisältyy Olavinkadun kerrostalojen kanssa samaan kivitalokortteliin (uusi alue); RKY-alueen rakenennettua reunaa: Olavinlinna, Kyrön- ja Haapasalmen kulttuurimaisemaan kuuluvat satama, torit, puistot ja niihin rajautuva rakennuskanta.	ST2013 Rakennus yhdessä Satamakatu 3:n sekä Olavinkatu 30-34:n kanssa muodostaa yhtenäisen, 1930-luvun lopun ja 1940-luvun kerrostaloarkkitehtuuria edustavan kokonaisuuden, joka oli Savonlinnan ensimmäinen kerrostalokortteli.	1940	Hotellirakennus, kerrostalo VI / Matkailu; kaupunkikeskustojen rakentamistavan muutos puurakentamisesta kivirakentamiseen	Runar Finnilä, arkkitehti; klassisoiva; kulmaerkeri; kulmikkaat parvekkeet / Säilynyt kohtuullisesti tyylipiirteiltään; [korotettu ja laajennettu]	Vanhakaupunki, korvannut tontilla olleen puutalon/ Satamakatua rajaava kaupunkimuuri; kulmatontti; satamakatu 3:n kanssa yhtenäinen tyyli
4	Satamakatu 3 / alue 1	P, osa >M Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve / Sisältyy Olavinkadun talojen kanssa samaan kivitalokortteliin (uusi alue); RKY-alueen rakenennettua reunaa: Olavinlinna, Kyrön- ja Haapasalmen kulttuurimaisemaan (V) kuuluvat satama, torit, puistot ja niihin rajautuva rakennuskanta.	ST2013 Rakennus yhdessä Satamakatu 1:n sekä Olavinkatu 30-34:n kanssa muodostaa yhtenäisen, 1930-luvun lopun ja 1940-luvun kerrostaloarkkitehtuuria edustavan kokonaisuuden, joka oli Savonlinnan ensimmäinen kerrostalokortteli.	1939	Asuinkerrostalo VI / Kaupunkikeskustojen rakentamistavan muutos puurakentamisesta kivirakentamiseen	Runar Finnilä, arkkitehti; klassisoiva; vähäeleinen / Säilynyt tyyllisesti; reikäfasadi; tiukan symmetrinen	Vanhakaupunki, korvannut tontilla olleen puutalon/ Satamakatua rajaava kaupunkimuuri; satamakatu 1:n kanssa yhtenäinen tyyli
5	Satamakatu 5 / alue 1	P, osa >M Sisältyy Olavinkadun ja Satamakadun väliseen kivitalokorttelikokonaisuuteen (uusi alue); Rakennuksen kaavallinen suojeleminen voidaan toteuttaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	Ei aikaisempaa inventointia	1963	Asuinkerrostalo VI/ Kaupunkikeskustojen rakentamistavan muutos puurakentamisesta kivirakentamiseen	Ilmo Suoninen, kaup.arkkitehti; rationaalinen; horisontaalinen lamelli; asuntoparvekkeet katufasadissa; päädyn porrastus, tiili ja levyt/ Säilynyt tyyllisesti; vaikuttava massoitteelu: päädyn porrastus, rungon kapeus	Vanhakaupunki, korvannut kivisen kaupunkitalon / Satamapuistoa rajaava kaupunkimuuri
6	Lippakioski, Savonlinna / RKY	P+, osa V Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa otetaan huomioon asemakaavan suojelutavoitteet.	ST 2013, ak: Punatiiliverhoiltu, pitkällä lippakatosellaan huomiota herättävä kioski toimii savonlinnalaisten perinteisenä kohtaamispaikkana. 1950-luvulla rakennettu kioski sijaitsee kapealla puistokaistaleella, ja sen terassilta avautuu näkymä satamaan ja Pihlajavedelle. 1920-luvulla alueella sijaitsi kaksi puurakenteista kesäkioskia. Paikallisesti arvokas kohde, johon liittyy maisemallisia ja rakennushistoriallisia arvoja.	1950-luku	Satamapuiston kesäkioski / Kiinteät kioskit kaupunkien puistoissa ja katutilassa 1800-luvun jälkipuolelta lähtien	Funktionaalinen; suoraseinäinen, pitkä lippa / Harvinaistunut rakennustyyppi (vrt. Helsingin 30-luvun "lippakioskit" kaup.arkkitehti Gunnar Taucher, suoraseinäiset Hilding Ekelund)	Matkustajasatama; korvannut satamapuiston vanhat kioskit / Kaupunkikuvaa rikastuttava; matkustajasataman tunnusrakennuksia; paikan henki
7	Satamakatu 11, Törninpöytä	P Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve / RKY-alueen rakenennettua reunaa: Olavinlinna, Kyrön- ja Haapasalmen kulttuurimaisemaan kuuluvat satama, torit, puistot ja niihin rajautuva rakennuskanta (V).	Ei aikaisempaa inventointia	1954	Asuinkerrostalo VI; ravintola/ Kaupunkikeskustojen rakentamistavan muutos puurakentamisesta kivirakentamiseen	Runar Finnilä, arkkitehti; materiaalirikas; kulmikkaisiin erkkereihin perustuva julkisivustrukturi / Jatkuvuutta kivijalan ravintolatoiminnalla; säilynyt tyyllisesti [uudistettu rakennusosia]	Matkustajasatama; korvannut tontilla olleen puutalon / Satamapuistoa reunustava kaupunkimuuri

NRO	Nimi / alue, johon sisältyy	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasuunnitteluun; Sisältyy arvoalueeseen tai on yksittäinen arvokohde	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavasuojelu)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
8	Linnankatu 14 / RKY	P, osa V Sisältyy Linnankadun aluekokonaisuuteen, joka on yksi vanhankaupungin keskeisistä kaupunkihistoriallisista ja -kuvallisista tiloista.	Ei aikaisempaa inventointia	1980	Asuinkerrostalo III; ei liiketiloja [samaa kokonaisuutta Linnankatu 18] /Pikkukaupunkien matala rakennustapa	Umpinainen katujulkisivu; moniulotteisempi julkisivu puistoon päin; vertikaali- ja horisontaalisuuntaista massoittelua / Alkuperäisyys	Vanhakaupunki; täydennysrakentamista / Hyvin katutilaa rajaava; Linnankadun kaupunkikuva
9	Linnankatu 22 / RKY	P+, osa V Sisältyy Linnankadun aluekokonaisuuteen, joka on yksi vanhankaupungin keskeisistä kaupunkihistoriallisista ja -kuvallisista tiloista.	Ei aikaisempaa inventointia	1958	Asuinkerrostalo III-IV; ei liiketiloja/ Kaupunkikeskustojen rakentamistavan muutos puurakentamisesta kivirakentamiseen	Toimi Hämäläinen, kaup.arkkitehti; materiaalirikas / Tyylipuhdas; säilynyt tyyliiltään ja yksityiskohdiltaan (parvekkeet mm.)	Vanhakaupunki; korvannut puisen kaupunkitalon / Osa rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti rikasilmeistä Linnankatua; kulmatalo
10	Linnankatu 19a / RKY	P, osa V Sisältyy Linnankadun aluekokonaisuuteen, joka on yksi vanhankaupungin keskeisistä kaupunkihistoriallisista ja -kuvallisista tiloista.	Ei aikaisempaa inventointia	1952	Tehtaanjohtajan asuinrakennus / Kaupunkikeskustojen kehitys; vanhan pääkadun muutos asuntokaduksi; kaupunkikeskustan yksityistalot	Kauko A. Tuominen, kaup.arkkitehti, funktionaalinen; materiaalirikas / Säilynyt tyyllisesti; yksi kolmesta arkkitehtuuriltaan modernistisesta yksityistaloista	Vanhakaupunki; korvannut puisen kaupunkitalon / Osa rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti rikasilmeistä Linnankatua
11	Linnankatu 28 / RKY	P+, osa V Sisältyy Linnankadun aluekokonaisuuteen, joka on yksi vanhankaupungin keskeisistä kaupunkihistoriallisista ja -kuvallisista tiloista.	Ei aikaisempaa inventointia	1967	Tehtaanjohtajan asuinrakennus / Kaupunkikeskustojen kehitys; vanhan pääkadun muutos asuntokaduksi; kaupunkikeskustan yksityistalot	Bey Heng, arkkitehti, minimalistinen; 60-luvun asuinrakennuksen uudenlaiset tilaratkaisut ja moduuliajattelu / Edustavuus; yksi kolmesta Linnankadulle rakennetusta arkkitehtuuriltaan modernistisesta yksityistaloista [parvekejulkisivussa muutoksia; aluksi yhden perheen talo, nyt useampi asunto]	Vanhakaupunki; korvannut puisen kaupunkitalon / Osa rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti rikasilmeistä Linnankatua; kulmatontilla
12	Linnankatu 29 / RKY	P+, osa V Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa otetaan huomioon asemakaavan suojelutavoitteet.	ST 2013, ak, oyk: Linnankatu 29 kuuluu Savonlinnan harvoihin puhtaan funktionalistisiin rakennuksiin ja on kaupungin ainoa varsinaista funkkista edustava asuintalo. Rakennuksen mittakaava on sopuoinnussa Linnankadun vanhojen puutalojen kanssa.	1941 (51)	Kaupunginjohtaja asuinrakennus / Kaupunkikeskustojen kehitys; vanhan pääkadun muutos asuntokaduksi; kaupunkikeskustan yksityistalot	Einari Wennervirta, kaup.arkkitehti, funktionaalinen/ Tyylipuhdas; yksi kolmesta Linnankadulle rakennetusta arkkitehtuuriltaan modernistisesta yksityistaloista;	Vanhakaupunki; korvannut puisen kaupunkitalon/ Osa rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti rikasilmeistä Linnankatua; kulmatontilla
13	Linnankatu 34 a ja b, Malmiranta / RKY	P+, osa V Sisältyy Linnankadun aluekokonaisuuteen, joka on yksi vanhankaupungin keskeisistä kaupunkihistoriallisista ja -kuvallisista tiloista.	Ei aikaisempaa inventointia	1957	Tornitalo VIII, pienkerrostalo III / Kaupunkikeskustojen rakentamistavan muutos puurakentamisesta kivirakentamiseen	Runar Finnilä, arkkitehti, materiaalirikas / Talot säilyneet kohtuullisesti alkuperäisesä tyyliissään [parvekkeet lisätty/uudistettu]; omaleimainen rakennuspari; 34 a:ssa kapea katujulkisivu	Vanhakaupunki; tornitalo korvannut puurakennuksen / Osa rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti rikasilmeistä Linnankatua; tornitalo sataman maamerkki

14	Savonlinnan kaupungintalo Äkkiväärä (ja Tiiliputka) / Olavintorin kaupunkitila	P+ (M)	Sisältyy Olavintorin kaupunkikohtaan, joka on yksi vanhakaupungin keskeisistä kaupunkihistoriallisista ja -kuvallisista tiloista. Olavintoria ei ole inventoitu alueena, mutta tori ja sitä ympäröivä inventoitu rakennuskanta muodostaa historiallisesti ja kaupunkikuvallisen merkittävän tilan ja paikan.	<i>ESKU Äkkiväärä on maisemallisesti, toiminnallisesti ja arkkitehtonisesti olennainen osa Savonlinnan hallintokorttelin kerroksellista rakennuskokonaisuutta. Se muodostaa massoitteeltaan poikkeuksellisen kokonaisuuden Savonlinnan kaupunkikuvaan ja hallintokortteliin. Äkkiväärä on Savonlinnan 1. kaupungintaloksi rakennettu rakennus. Kohde edustaa Savonlinnan kaupungin 1900-luvun jälkipuolen hallinnollista toimintahistoriaa. Kohde on edustava esimerkki 1980-luvun postmodernistisesta, moni-ilmeisestä suunnittelusta. Kohteen julkisivuissa ja sisätiloissa on runsaasti yksityiskohtia, jotka muodostavat arkkitehtonisen kokonaisuuden.</i>	1986	Kaupungintalo / Kunnallishallinto	Jorma Vesanen, arkkitehti, veistoksellinen; regionalistinen; hallintokeskus; tontin muoto on ohjannut rakennusmassojen sijoittelua; kokonaisuudessa, massoitteelussa ja julkisivuaiheissa, on viitteitä keskiaikaiseen linnarakentamiseen, kuin myös raatihuoneisiin (kellotorniäihe) /Alkuperäisyys	Vanhakaupunki; Äkkiväärä sijaitsee Pikkukirkon, vanhan kaupungintalon ja lyseon tonttien takaosassa, jossa rajautuu 1890-luvun kaavalla muodostettuun Kalmarinkatuun ja huvilakortteliin; kaupungin hallintokeskus on sijainnut 1890-luvulta lähtien Olavintorin reunalla / Moderni, omaleimainen tilanjakaja vanhassa kaupunkiympäristössä; ei vaikuta vanhojen rakennusten asemaan Olavintorin kaupunkikuvassa; näkyvämpi asema Kalmarinkadun suuntaan
15	Olavinkatu 8, majoitusrakennus / RKY	P, osa V	Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve (vanha puutalo on jo kaavan suojelukohtena)	<i>ESKU Ovien ja ikkunoiden muutoksia ja katon iv-laitteiden lisäystä lukuun ottamatta keskusta-alueella julkisivuiltaan hyvin valmistumisaikaisessa asussa säilynyt huomattavan kookas, ulkorakennus, jossa on käytetty runsaasti eri materiaaleja ja yksityiskohtia.</i>	1948	Majoitusrakennus; 1940-luvulla nykyisen ulkoosan saanut 20-luvun talous-varastorakennus/ Matkailu	K. A. Tuominen, kaupunginarkkitehti: nykyinen ulkoasu 1940-luvulta; materiaalirikas / Säilyttänyt 40-luvun ilmeen; [Sisätilojen muutos majoitustoimintaan vaikuttanut hieman ulkoasuun]	Vanhakaupunki; vanhassa lauttarannassa /Osa Olavinlinnan ja Kyrönsalmen laivaväylän maisemaa
16	Kisalinna	M	Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa otetaan huomioon maakuntakaavan tavoitteet.	<i>ESKU, mk: Vuonna 1954 valmistunut, kaupunginarkkitehti Kauko A. Tuomisen suunnittelema Savonlinnan työväenyhdistyksen Kisalinna edustaa arkkitehtuuriltaan 1950-luvulle tyyppillistä jälkifunktionalismia. Rakennuksen julkisivuihin on tehty useita muutoksia, mutta alkuperäisarkkitehtuuri on pääpiirteissään tunnistettavissa. Kohde sijaitsee kaupunkikuvallisesti keskeisellä paikalla lähellä Viiskulman risteystä. Kohde edustaa Savonlinnan työväentalohistoriaa sekä kaupunginarkkitehti Kauko A. Tuomisen arkkitehtituotantoa.</i>	1954	Työväentalo; valistus- ja urheilutalo, kaupunginteatteri / Työväenliike; seurantalot	Kauko A. Tuominen, kaupunginarkkitehti, materiaalirikas; funktionaalinen; monimuotoinen ja rikas deltalointi /Säilynyt kohtuullisesti tyylipiirteiltään; [julkisivuissa näkyy korjausten tuomaa kerroksisuutta]	Vanhakaupungin laita, sisääntuloväylä, vanha risteys nk. Viiskulma / Kulmatalo, lisää kaupunkikuvan moni-ilmeisyyttä, paikallinen tunnusrakennus; katutilaa muodostava [vieressä kokonaisuuteen liittyvä yksikerroksinen rakennus]
17	Olavinkatu 40, vanha seurahuone	>M	Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve / Sisältyy myös Olavinkadulle yhtenäistä kaupunkimaista katujulkisivua muodostavien ruskeasävyisten, usein terastirapattujen, kivikerrostalojen ryhmään. Olavinkatu, rannasta Olavintorille, ja torin alue kaupunkikuvallisesti vaikuttava.	<i>ESKU Seurahuoneen ovat suunnitelleet arkkitehdit Kai Blomstedt ja B. Stenbäck. Rakennus on edustava esimerkki 1950-luvun osuuskauppa-arkkitehtuurista.</i>	1951 (-49)	Ravintola, liiketalo (kauppahalli) / Matkailu; osuustoiminta, "seurahuoneet"	Kai Blomstedt ja Birger Stenbäck, arkkitehdit; funktionaalinen / Tyylipuhdas; [yleisilmettä heikentävät isot mainoskyltit ja julisteet]	Vanhakaupunki; rakennettu paikalta tulipalossa tuhoutuneen Seurahuoneen tilalle / Olavinkadun ja kauppatorin kaupunkikuva; terastirapattujen kivitalojen reunustama Olavinkatu Seurahuoneelta Olavintorille; kulmatontilla

NRO	Nimi / alue, johon sisältyy	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasunnitteluun; Sisältyy arvoalueeseen tai on yksittäinen arvokohde	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavasuojaus)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
18	Punkaharjuntie 3	P+ Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1950-luku	Asuinkerrostalo III-IV; elokuvateatteri / Keskustojen kerrostalojen yhteyteen rakennetut elokuvateatteritilat	Kauko A. Tuominen, kaup.arkkitehti, vähäeleinen, klassisoiva / Säilynyt tyylillisesti; vanha valokirjainkyltti, käytön jatkuvuus; tilatyypinä harvinaistunut [salin sisustusta uudistettu, mutta sisääntuloaulassa vanhaa sisustusta]	Vanhaan lauttarantaan vievän kadun varrella / Selkepiirteinen rakennus; vaikuttaa idästä kaupunkiin saapuvan sisääntuloväylän risteysalueen, nk. Viiskulman, kaupunkikuvassa
19	Tottinkatu 5	P Yksittäinen arkkitehtuurikohde; Tottinkatu voidaan perustellusti liittää osaksi vanhankaupungin kaupunkikuvallisesti merkittävää aluetta, Olavinlinnan ja Linnankadun kaupunkiympäristöä	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1959	Asuinkerrostalo III-VI / Kaupunkikeskustojen rakentamistavan muutos puurakentamisesta kivirakentamiseen	Kauko A. Tuominen, kaup.arkkitehti, materiaalirikas / Alkuperäisyys; rinnepihan rakenteet	Vanhakaupunki; korvannut puisen kaupunkitalon / Riihisaareen vievän Eerikinkadun alkupään kulmatalo; vaikuttaa myös Viiskulman kaupunkikuvassa; talon edestä nousee Nälkälinnanmäelle
20	Tottinkatu 4, Savonlinnan helluntaiseurakunnan rukoushuone	P (M) Yksittäinen kohde: Tottinkatu voidaan perustellusti liittää osaksi vanhankaupungin kaupunkikuvallisesti merkittävää aluetta, Olavinlinnan ja Linnankadun kaupunkiympäristöä	<i>ESKU Vuonna 1964 valmistunut Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikosken suunnittelema rukoushuone sijoittuu kaupunkikuvallisesti keskeiselle paikalle Savonlinnan 1. kaupunginosaan. Kohde edustaa arkkitehtuuriltaan tyyppillistä 1960-luvun alun pelkistettyä modernismia. Rukoushuone on säilynyt julkisivujen osalta hyvin alkuperäisassaan.</i>	1964	Eelim ry:n rukoushuone / Kristillisten herätysliikkeiden rukoushuoneet	Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikoski, rationaalinen / Alkuperäisyys	Vanhakaupunki; korvannut paikalla olleen puutalon/ Riihisaareen vievän Eerikinkadun alkupään taloja; vaikuttaa myös Viiskulman kaupunkikuvassa
21	Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu, Savonlinnan kampus	P Yksittäinen kaupunkimaisemallinen elementti/ Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1956, 2006	Entinen Tyttölyseo, nykyinen ammattikorkeakoulu / Oppikoululaitos, valtion koulu (lyseo-aika)	Einari Wennervirta, kaupunginarkkitehti; materiaalirikas; sotien jälkeisen koulutalon perusmallia; massoitteleva ohjasi maasto, luonnonvalon maksimointi ja tilojen käyttötarkoitukset / Laajennettu ja uudistettu 2006, uuden ja vanhan ulkoasussa yhteisiä elementtejä; rakennuksen vaikuttavuus perustuu sen suureen kokoon ja pitkään julkisivuun mäen itäsyvän katunäkymässä	Savonniemen ruutukaava-alue; korkea mäki / Kaupunkikuvallinen näkyvyys; suuri koulurakennus on yksi monista kaupunkikeskustan kallioisten mäkien lakialueille perustetuista julkisista rakennuksista; sataman suunnalta katsottuna koulutalo nousee muodostamaan Savonniemen siluettia vehreyden keskeltä

22	Savonlinnan seurakuntakeskus ja pienkerrostalo	P+ (M)	Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	<i>ESKU Savonlinnan seurakuntakeskus, parkkitalo ja henkilökunnan kerrostalo muodostavat arkkitehtonisesti yhtenäisen kokonaisuuden, joka on edustava esimerkki 1970-luvun pelkistetyistä rationalismista. Tyyllille ominaisesti kohteen julkisivuarkkitehtuurissa keskeistä ovat betoniarkkiarkkitehtuurin suorat horisontaaliset ja vertikaaliset linjat, jotka yhdistyvät Pitkän Pihlajaveden rantakallioihin. Rakennuskokonaisuus on säilynyt lähes alkuperäisasussaan. Seurakuntakeskus on toiminnallisesti ja kaupunkikuvallisesti keskeinen kohde Savonlinnan kaupungissa.</i>	1972	Seurakuntakeskus ja henkilökunnan asuinrakennus /Ev.lut.seurakuntien toiminta ja tilat	Heikki Elomaa, arkkitehti, rationaalinen; 70-luvun betoniarkkitehtuuri; toimitilojen ja asuntorakennuksen kokonaisuus; harkitusti detaljoitu, käyttötarkoitusta vastaava arvokkuutta / Tyylipuhdas; kokonaissuunnitelman mukainen	Savonniemen ruutukaava-aluetta; korkea mäki/ Kulmatalo; kalliainen rinnetontti; korttelin laajuinen rakennettu kokonaisuus (keskus, asuinrakennus, parkkitalo)
23	Sotilaspojankatu 10, entinen muuntoasema	P+	Yksittäinen arkkitehtuurikohde kirkkoympäristössä/ Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	<i>ESKU Arkkitehti Martti Välikankaan suunnittelema punatiilinen muuntoasema on edustava esimerkki jälkifunktionalismista. Kohde on säilynyt julkisivuiltaan alkuperäisasussaan.</i>	1950	Tekninen rakennus/ Yhdyskuntatekniikka, energiatekniikka; Savonlinnan kaupungin sähkölaitos 1908	Martti Välikangas, arkkitehti, funktionaalinen; tekniseksi rakennukseksi sirolinjainen, harkitusti detaljoitu / Punatiilirakentamisen perinne; patina; vähäisiä muutoksia	Savonniemen ruutukaava-aluetta; kirkkoympäristö / Punatiilisten rakennusten ryhmä; kaupunkikuvan historiallinen monipuolisuus
24	Sääminginkatu 4, Säämingin seurakuntatalo / RKY	M, osa V	Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa otetaan huomioon asemakaavan tavoitteet.	<i>ST 2013, ak, oyk, mk: Rakennusmestari Heikki Siikosen suunnittelema funktionalistinen seurakuntatalo vuodelta 1938. Kohde on yksi varhaisimmista Etelä-Savoon rakennetuista seurakuntataloista, joka ilmentää edustavalla tavalla rakennusajankohtansa arkkitehtuuria. Säilynyt julkisivujen osalta pääosin alkuperäisasussaan. Maakunnallisesti arvokas kohde, jolla on historiallisia, maisemallisia ja rakennushistoriallisia arvoja.</i>	1938-1940	Seurakuntatalo Säämingin seurakunnan ajoilta / Ev.lut.seurakuntien toiminta ja tilat	Heikki Siikonen, rakennusmestari, funktionaalinen / Tyylipuhdas; seurakunnallisen rakennustyyppin varhainen edustaja Etelä-Savossa	Savonniemen ruutukaava-aluetta / Liittyy Tuomiokirkon edustalla sijaitsevan aukion eli kirkkopuiston kentän kaupunkitilaan, joka aukeaa sataman suuntaan; aukiota reunustava rakennuskanta on ajallisesti ja tyyllisesti kerroksellinen; useita arkkitehtuurikohteita
25	Olavinkatu 44, Possentornit	>M	Yksittäinen arkkitehtuurikohde, kauppakadun maamerkki / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1961	Liike- ja asuinrakennus II-VII; varhainen keskustan kauppakeskus / Rakennemuutos; kaupungistuminen; kaupunkikeskustojen rakennustehokkuuksien nostaminen	Pekka Saarema, arkkitehti; rationaalinen; monumenttaalin liikerakennus; tornit ja jalusta, valopiha / Säilynyt tyyllisesti; korjauksissa menetetty hieman tarkoin harkittua detaljoitua; [rakennuksen yleisilmettä heikentää kirjava julkisivumainonta]	Savonniemen ruutukaava-aluetta, korvannut korttelin kiviset ja puiset kaupunkitalot / Possentornit rakennettu Olavinkadun varteen, Pappilan- ja Kirkkokatujen välille, alueelle, joka Meurmanin 1965 laatimassa I-II kaup.osien osasuunnitelmassa esitettiin liikekeskuksen paikaksi; muodostaa kaupunkisiluettia sataman suuntaan; Pitkänsillan länsipuolen tunnusrakennus

NRO	Nimi / alue, johon sisältyy	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasuunnitteluun; Sisältyy arvoalueeseen tai on yksittäinen arvokohde	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavasuoja)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
26	Olavinkatu 56 ja Piikkakoskenkatu 1	P+, P Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1956	Liike- ja toimistorakennus V; autoliike ja korjaamo II / Liike-elämä, autoistuminen	Liikerakennuksen suunnitteli K. A. Tuominen ja autoliikkeen Erkki Huttunen, Suomen tunnetuimpia funktionalisteja; materiaalirikas ja funktionaalinen / Molemmat rakennukset säilyneet tyyllisesti kohtuullisen hyvin [rakennusosia ja väritystä uudistettu]	Savonniemen ruutukaava-aluetta; entinen syväsatama / Savonlinnan kaupunkimaisen keskustan ulkoreunalla; läntinen porttirakennus
34	Seminaarirakennus, vanha päärakennus, nykyään Talvisalon alakoulu / alue 27	P+ Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve / sisältyy myös Heikinpohjan aluekokonaisuuteen	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1962	Entinen opettajaseminaarin ja OKL:n päärakennus / Yliopistokampus; nykyään alakoulu	Olavi Sortta, arkkitehti, rakennushallitus; kookasta pääosaa ryhmittävät pienemmät siivet; vahva muotokieli ja sitä korostava julkisivusommittelu; luonnonkiviset piharakenteet / Säilynyt kohtuullisesti; [laajennettu ja korjauksissa uudistettu rakennusosia ja menetetty alkuperäistä detaljointia]	Heikinpohja; entinen puistomainen kampusalue; ensimmäistä rakennusvaihetta / Kaupunkikuvallinen näkyvyys; suuri koulurakennus on yksi monista kaupunkikeskustan kallioisten mäkien lakialueille perustetuista julkisista rakennuksista
35	Liikuntahalli, ent. OKL:n liikuntarakennus / alue 27	P Sisältyy Heikinpohjan alueeseen [vieressä hyvin aikaansa edustava entinen seminaarin puutarhurin asuinrakennus ja kasvihuoneet, ei inventoitu]	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1983	Yliopistokampuksen liikuntarakennus / yliopistojen urheilurakennukset; ajankuva	Arkkitehtitoimisto Erkki Helasvuo Ky, Georgios Fasoulas, arkkitehti; betonirakentaminen; rationaalinen; virtaviivaisuus / Alkuperäisyys	Heikinpohja; entinen puistomainen yliopistokampus / Liikuntarakennus sijaitsee kampusalueen eteläosassa, erillään päärakennuksesta; vaikuttaa kokoojakadun kaupunkikuvassa
36	Talvisalon siunauskappeli	>(M) Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve tai hautausmaa-alueen kulttuuriympäristöarvot / On osa vanhaa hautausmaa-aluetta	<i>ESKU Talvisalon siunauskappeli on edustava esimerkki 1980-luvun massoitteeltaan uusmodernistisesta arkkitehtuurityylistä, jonka arkkitehtonisissa yksityiskohdissa on viitteitä traditionalistisesti historiallisiin tyyliin. Esimerkkeinä tästä mm. punamullatut julkisivut, rakennusten kivi-pintaiset sokkelit, kiviaidat sekä porttirakennelmat. Rakennukset muodostavat arkkitehtonisesti ja maisemallisesti yhteinäisen kokonaisuuden Talvisalon hautausmaan yhteyteen. Rakennuskokonaisuuden keskelle muodostuu suojaista sisäpiha suljetun kivimuurin ja rakennusten väliin. Rakennuskokonaisuus on julkisivujen ja sisätilojen osalta säilynyt täysin alkuperäisasussaan.</i>	1984	Vanhan hautausmaan moderni siunauskappeli / Hautauskulttuuri; Ev.lut.seurakuntien toiminta ja tilat	Matti Huusari, arkkitehti, arkkitehtuurikilpailun voittaja, yhdistetty perinneteemoja- ja materiaaleja moderniin muotokieleeseen; regionalistinen; inhimillinen mittakaava ja ulkotilat / Alkuperäisyys; kokonaisuus käsittää kellotapulin, siunauskappelin ja huoltorakennuksen, joita yhdistää porttirakennelma ja atriumpihaa rajaava luonnonkiviäita	Talvisalon hautausmaa on perustettu 1878 / Mäen ylärinteessä; puoliavoin, mäntypuuvaltainen, vanha hautausmaa; 1980-luvun siunauskappeli hautausmaan ulkopuolella, portin luona
37	Vääräsaarenkatu 4, vesilaitoksen vanha osa	P- Ehdotetaan liitettäväksi Nökköniemen aluekokonaisuuteen nro 27	<i>ST 2013 Ei arviointia.</i>	1950 - 56	Vesilaitos / Kaupunkialueen yhdyskuntatekniikka	Kauko A. Tuominen, kaup.arkkitehti, vähäeleinen / Säilynyt tyyllisesti [vähäisiä julkisivumuutoksia, liittyy kiinteästi mittakaavaltaan ja tyylliltään erilaiseen laajennusosaan]	Nökköniemen puutaloalueen yhteydessä; vanha osa näkyy kadulle; pieni vesiaihe ja silta; miljöoarvoja

39	Savonlinnan vaneritehdas (Schauman)	P	Yksittäinen kohde / Yleiskaavassa esitetään nykyisen käytön jatkuminen; jatkossa asemakaavatyön ja merkittävien rakennushankkeiden vaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella myös kulttuuriympäristövaikutukset tarkennetun rakennusinventoinnin pohjalta	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1930-, 50- . 60-, 70- luvut mm.	Vaneritehdas / Metsäteollisuus; puunjalostus; Schauman; teollisuuden punatiiliarkkitehtuurin jatkuvuus	Suuri ja moniosainen tehdaskompleksi; rakentaminen tapahtunut vaiheittain 1920-30-luvulla rakennetun vanhimman osan ympärillä; eri suunnittelijoita käyttäen / Tehtaan nykyinen julkisivu perustuu pääasiassa 1960-, 70- ja 80-luvun rakentamiseen; tätä vanhempia ulkoasultaan ilmeisen säilyneitä tiilirakennuksia ovat korjaamo ja varasto voimalaitoksen eteläpuolella; voimalaitoksen tiilipiippu	Teollisuuskaupunginosan merkittävien toimija, joka vaikuttanut alueen rakentamiseen ja kaupunkikuvaan /Järven rannalle sijoittunutta savupiipputeollisuutta; lähiympäristössä useita teollisuuden rakennuttamia tai myötävaikutuksella syntyneitä asuinalueita
40	Kuitulevytehdas	P	Yksittäinen kohde / Yleiskaavalla mahdollistetaan rakennukselle erilaisia uudiskäyttömuotoja [on osa entistä Schaumanin tehdasaluetta]	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1950- luku	Tehdasrakennus / Metsäteollisuus; puunjalostus; aikanaan maan suurin kuitulevytehdas; Schauman; teollisuuden punatiiliarkkitehtuurin jatkuvuus	Vaneritehtaan yhteyteen rakennettu punatiilinen kuitulevytehdasrakennus; pitkä rakennusmassa, rationaalinen/ Sisätiloissa tehty uuden käyttötarkoituksen vaatimia muutoksia	Teollisuuskaupunginosa / Järven rannalle sijoittunutta savupiipputeollisuutta
42	Metsäkonttorintie 11 /alue 74	P+, osa >M	Sisältyy Kyrönniemen asuinalueeseen / Rakennuksen kaavallinen suojelu toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa	<i>ESKU Arkkitehti Erik Bryggmanin suunnittelema rakennus on osa Schaumanin vaneritehtaan insinöörien ja virkamiesten asuinrakennusalueita. Asuinrakennukset muodostavat yhtenäisen ja arvokkaan rakennuskokonaisuuden.</i>	1947	Tehtaanjohtajan asuinrakennus / Schauman; teollisuuden harjoittama asuntorakentaminen	Erik Bryggman, arkkitehti; funktionaalinen / Rakennuspari; säilynyt tyyllisesti	Kyrönniemen teollisuuskaupunginosa / Tehdasalueen vieressä, metsäalueen keskellä, sijaitseva vanha virkailijoiden asuinalue; lounaassa Venäjänniemen asuinalue; Kaupunkikuvan historiallinen monipuolisuus
43	Metsäkonttorintie 13 /alue 74	P+, osa >M	Sisältyy Kyrönniemen asuinalueeseen / Rakennuksen kaavallinen suojelu toteutetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa	<i>ESKU Arkkitehti Erik Bryggmanin suunnittelema rakennus on osa Schaumanin vaneritehtaan insinöörien ja virkamiesten asuinrakennusalueita. Asuinrakennukset muodostavat yhtenäisen ja arvokkaan rakennuskokonaisuuden.</i>	1947	Tehtaan insinööri- ja virkailija-asunto / Schauman; teollisuuden harjoittama asuntorakentaminen	Lue kohde 42	Lue kohde 42
44	Pääskylahden siunauskappeli [ja huoltorakennus]	> (M)	Yksittäinen arkkitehtuurikohde (rakennuspari) / Yleiskaavassa esitetään rakennusten suojelun tarve	<i>ESKU Pääskylahden siunauskappeli ja huoltorakennus ovat arkkitehtonisesti yhtenäinen kokonaisuus, joka on edustava esimerkki 1960-luvun pelkistetyistä modernismista. Kohteen julkisivuja hallitsevat suorat horisontaaliset ja vertikaaliset linjat. Valkoiset rappauspinnat muodostavat hautausmaan metsäiseen maisemaan voimakkaan vastaparin. Siunauskappelin interiööri muodostaa julkisivujen kanssa kokonaisteoksen. Rakennuskokonaisuus on säilynyt julkisivujen osalta täysin alkuperäisasussaan.</i>	1963	Siunauskappeli ja huoltorakennus hautausmaan perustamisen ajoilta /Hautauskulttuuri; Ev.lut.seurakuntien toiminta ja tilat	Unto Ojonen, arkkitehti; minimalistinen; pelkistetty mustan ja valkoisen kontrasti / Tyylipuhdas; ajankuva; arkkitehtoninen kokonaisuus käsittää kappelin, siihen liittyvän siipirakennuksen ja tiilimuurin, jotka raajavat atriumpihaa sekä erillisen huoltorakennuksen	Teollisuuskaupunginosa; hautausmaa otettu käyttöön 1960, metsäympäristö / Siunauskappeli on mäntypuuvaltaisen hautausmaan keskellä, mäenharjanteella; huoltorakennus pääportilla [hautausmaa huonosti rajautuva; julkisivu Moinsalmentien suuntaan epämääräinen]
46	Urheilukatu 2 /alue 45	P	Sisältyy Inkerinkylän aluekokonaisuuteen	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1947	Sauna- ja pesularakennus / saunakulttuuri; tehtaan työväen asuinalueen yhteydessä; teollisuuden sosiaalinen toiminta	Erik Bryggman, arkkitehti, vähäeleinen / säilynyt kohtuullisesti tyylipiirteiltään [rakennusosiin ja aukotukseen liittyviä muutoksia]	Teollisuuskaupunginosa; teollisuusyöväen asuinalueita /Vaativat, mutta tärkeä osa jälleerakennusajan asuinalueen historiallista kokonaisuutta; ajankuva

NRO	Nimi / alue, johon sisältyy	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasuunnitteluun; Sisältyy arvoalueeseen tai on yksittäinen arvokohde	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavasuoja)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
47	Pääskylahden kirkko / alue 45	P+ Yksittäinen arkkitehtuurikohde; Sisältyy Inkerinkylän aluekokonaisuuteen / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	<i>ESKU Pääskylahden kirkko edustaa tyypillistä 1950-luvun pelkistettyä, jälkifunktionalistista arkkitehtuuria. Savonlinnan kaupunginarkkitehti Kauko A. Tuomisen suunnittelema kirkosta ja seurakuntatalosta muodostuvan rakennuskokonaisuuden julkisivuissa on paljon ajalle tyypillisiä arkkitehtonisia yksityiskohtia. Näistä esimerkkeinä mm. päämassasta sisäänvedetyn pääsisäänkäynnin puhtaaksimuuratut "kehrukset", puukarmiset lasiovet sekä kirkkosalin perinteisenmalliset ikkunat. Kohteella on historiallista merkitystä alueen seurakunnallisen toiminnan keskuspaikkana. Kohde on rakennustyyppiltään melko harvinainen kirkon ja seurakuntatalon muodostava kokonaisuus.</i>	1957	Jälleenrakennuskaudella perustetun asuinalueen kirkko ja seurakunnallinen palvelurakennus / Aikansa moderni toimintakeskustyyppinen ratkaisu, ev.lut.seurakuntien toiminta ja tilat	K. A. Tuominen, kaup.arkkitehti; materiaalirikas; kirkollisen rakennuksen tunnuksena kellotorni; harjakaton jyrkkyys vaihtuu tilan käyttötarkoituksen mukaan / Säilynyt tyylipiirteiltään; ajankuva	Teollisuuskaupunginosa; Inkerinkylän alkuperäisiä julkisia rakennuksia / Asettuu osaksi maiseman pääsuuntausta noudattelevan kokoojakadun kaupunkikuvaa, asuinalueen reunalla;
48	Kaartilantie 52, VPK-talo / alue 45	P- Esitetään liitettäväksi Inkerinkylä -alueeseen	<i>inv. 1993, JT, ak: Vanha Pääskylahden VPK:n puurunkoinen, rapattu, paloasemarakennus, jonka kaakkoiskulmassa on sisennykseen tehty kioski. Rakennuksen on suunnitellut rakennusmestari Pauli Parkkinen vuonna 1955. Ei arviointia</i>	1955	Paloasemarakennus, toiminnassa 1955-2009 / Vapaapalokunta-aate	Pauli Parkkinen, rakennusmestari; vähäeleinen/ Alkuperäinen käyttötarkoitus ilmenee ulkoasussa: kuivaustorni, isot tallinivet; [julkisivumuutoksia]	Teollisuuskaupunginosa; Inkerinkylän asuinalueen alkuperäisiä julkisia rakennuksia / Sijaitsee kokoojakadun varrella ja Jontikantien maisemallisena pääterakennuksena
49	Kaartilantie 58, ent. Itä-Savon osuusliike / alue 45	P- Sijaitsee Inkerinkylän alueella [yksittäisenä rakennuksena ei erityisiä rakennushistoriallisia/kaupunkikuvallisia arvoja]	<i>inv. 1993, JT: Arkkitehti Seppo Ruotsalaisen suunnittelema entinen Itä-Savon Osuusliike vuodelta 1945. Rakennus on muutettu asuinkäyttöön. Ei arviointia</i>	1945	Myymälärakennus; Itä-Savon Osuusliike/ Savonlinnalainen osuuskuntatoiminta	Seppo Ruotsalainen, arkkitehti; vähäeleinen; muotokieleltään yksinkertaista puurakentamista / [Pieniä tyyli muutoksia ulkoasussa]	Teollisuuskaupunginosa; Inkerinkylän asuinalueen alkuperäisiä liikerakennuksia / Sijaitsee kokoojakadun varrella, Kaartilantien palvelualueella
50	Lypsyeniemenkatu 5, konepajan valimo	P Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve tai arviointi siirretään asemakaavatyön yhteyteen, jolloin inventointia laajennetaan koko tehdasalueelle, vanhampaan rakennuskantaan	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1940-l	Lypsyeniemen Konepajan valimorakennus / Metalliteollisuus; Enso-Gutzeit; sisävesiliikenne	Armas Lehtinen, arkkitehti; teollisuuden punatiilirakentamisen perinne / Säilynyt kohtuullisesti [uudistettu rakennusosia]; vieressä toinen hieman pienempi punatiilirakennus	Teollisuuskaupunginosa; laivareitin varrella sijaitseva niemi; konepajan tehdasalueen toista rakennusvaihetta / Jatkuvuutta: teollisuusalueille tyypillisiä punatiilisiä tuotantorakennuksia
51	Lypsyeniemenkatu 7, konttori	P Lue kohta 50	<i>Ei aikaisempaa inventointia</i>	1951	Lypsyeniemen Konepajan konttorirakennus / Metalliteollisuus; Enso-Gutzeit; sisävesiliikenne	Armas Lehtinen, arkkitehti; vähäeleinen / Vanha konttorirakennus säilynyt kohtuullisesti tyylipiirteiltään; liittyy kiinteästi laajennusosaan [kaksi laajennusta]	Teollisuuskaupunginosa; laivareitin varrella sijaitseva niemi; konepajan tehdasalueen toista rakennusvaihetta / Sijaitsee tehtaan konttorirakennuksille tyypillisesti alueen portilla

53	Ilmarisenkatu 2, entinen muuntoasema /alue 52	>(M)	Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa otetaan huomioon asemakaavan tavoitteet.	<i>ESKU, ak: Arkkitehti Martti Välikankaan suunnittelema punatiilinen muuntoasema edustaa jälkifunktionalismia. Alkuperäisenä säilynyt rakennus on taitavasti rakennusmassoiteltu ja sisältää useita arkkitehtonisia aiheita, kuten betonipilasterit ja vertikaaliset nauhaikkunat. Arkkitehtuuriltaan harvinainen rakennus Etelä-Savossa. Kohde on maisemallinen kiintopiste jälleenrakennuskauden asuinalueella</i>	1949	Tekninen rakennus / Yhdyskuntatekniikka; energiatekniikka; Savonlinnan kaupungin sähkölaitos 1908	Martti Välikangas, arkkitehti; funktionaalinen; tekniseksi rakennukseksi sirolinjainen, harkitusti detaljoitu, yksilölliset julkisivut / Patina; punatiilirakentamisen perinne	Teollisuuskaupunginosa; jälleenrakennuskauden pientaloalueen reunalla / Paikallinen maamerkki; lähellä on IVO:n kantaverkkoon liittyvä Viuhonmäen muuntoasema
54	Toppalan työväentalo /alue 52	>(M)	Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	<i>ESKU Toppala edustaa tyyppillistä 1950-luvun jälkifunktionalistista työväentaloarkkitehtuuria. Tyyllille ominaista on mm. julkisivujen roiskerappauspinnat sekä ikkunoiden "kehystäminen" rappauspinnan värityksestä poikkeavalla punatiilimuurauksella. Kisalinnan ohella se on harvoja jälleenrakennuskauden kaupunkiympäristöön rakennettuja seurantalaja Etelä-Savossa. Rakennus on säilynyt julkisivujen osalta lähes alkuperäisassaan.</i>	1955	Työväentalo / Työväenliike, aatehistoria	Niilo ja Martti Hoviniemi, kaupungin rakennusmestareita; funktionaalinen / Tyylipuhdas; käyttötarkoitustaan ilmentävä ulkoasu	Teollisuuskaupunginosa; Teollisuusalueen vieressä; kerrostalojen rajaamassa katunäkymässä / Kaupunkikuvan historiallinen monipuolisuus
57	Savonlinnan keskussairaalan lääkärin rivitalo /alue 56	osa >(M)	Arkkitehtuurikohde. Sisältyy Savonlinnan keskussairaalan kokonaissuunnitelmaan	<i>ESKU Lääkärien 10-lamellinen asuinrakennus kuuluu arkkitehti Välikankaan keskussairaalan kokonaissuunnitelmaan. Rakennus on osa sekä Savonlinnan että Suomen keskussairaalaverkoston historiaa. Rakennuksen julkisivut ovat lähes alkuperäisessä asussaan. Rantaviivaa porrastetusti mukaileva rakennusmassa edustaa Välikankaan taitavaa suunnittelutyötä. Rakennusajankohtaisia yksityiskohtia ovat pienet parvekkeet, pohjoisjulkisivun ulko-ovet ja epäsymmetrinen satulakatto. Arkkitehtuuriltaan harvinainen 1950-luvun rivitalorakennus Etelä-Savossa.</i>	1956	Keskussairaala-alue, henkilökunnan asunnot / Hyvinvointiyhteiskunta, keskussairaalalait 1946, 1949; Savonlinna on kolmas maahamme rakennetuista keskussairaaloista; sairaalatyön sosiaalinen hierarkia	Martti Välikangas, arkkitehti; funktionaalinen, harkittu detaljointi; varhainen ketjumainen rivitalo / Säilynyt tyyllillisesti	Metsäymäristöön, järven rannalle perustettu sairaala-alue henkilöstön asuinrakennuksin; ensimmäistä rakennusvaihetta / Rannan suuntaisesti porrastettu rakennusmassa ja kattoala, näkyy vesistömaisemassa

58	Savonlinnan keskussairaalan rantasauna /alue 56	osa >(M)	Sisältyy Savonlinnan keskussairaalan alkuperäiseen kokonaissuunnitelmaan	<i>ESKU Keskussairaalan rakennusryhmän vanhin rakennus, joka on säilyttänyt hyvin rakennusajankohtaiset julkisivunsa. Saunarakennus edustaa 1940-luvun romanttista jälkifunktionalismia. Rakennus on yhdistetty keskussairaalakokonaisuuden käyttämällä alueella toistuvia yksityiskohtia kuten liuskekiveä ja horisontaalisesti sommiteltuja ikkunoita. Saunarakennus ja liuskekilaituri muodostavat maisemallisen kokonaisuuden mäntymetsäiseen niemeen. Rakennus on osa arkkitehti Välikankaan vuonna 1948 laatimaa Savonlinnan keskussairaalan kokonaissuunnitelmaa. Rakennuksen julkisivut ovat lähes alkuperäisessä asussaan.</i>	1949	Keskussairaalan henkilökunnan sauna, ensimmäistä rakennusvaihetta, sairaalan viheralueet /Sairaala-alueiden rakennustapa; henkilöstön asunnot laitosalueella	Martti Välikangas, arkkitehti, materiaalirikas; perinteikästä puurakentamista / Säilynyt tyyllisesti	Metsäympäristöön, järven rannalle, perustettu sairaala-alue henkilöstön asuinrakennuksin, alueen ensimmäistä rakennusvaihetta / Sauna ilmentää aikakautta, jolloin sairaalalaitokset ja niiden yhteyteen rakennetut henkilöstön asunnot muodostivat tiivistä yhteistöjä.
59	Savonlinnan keskussairaalan asuntola /alue 56	osa >(M)	Arkkitehtuurikohde. Sisältyy Savonlinnan keskussairaalan kokonaissuunnitelmaan	<i>ESKU Rakennus on osa arkkitehti Välikankaan vuonna 1948 laatimaa Savonlinnan keskussairaalan kokonaissuunnitelmaa. Rakennus on osa sekä Savonlinnan että Suomen keskussairaalaverkoston historiaa. Rakennuksen julkisivut ovat lähes alkuperäisessä asussaan. Harvinainen rakennustyyppi Etelä-Savossa.</i>	noin 1955	Keskussairaala-alue, henkilökunnan asunnot keskeinen tilaryhmä / Hyvinvointiyhteiskunta, keskussairaalalait 1946, 1949 , Savonlinna on kolmas maamme rakennetuista keskussairaaloista, sairaalatyön sosiaalinen hierarkia	Martti Välikangas, arkkitehti; funktionaalinen, harkittu detaljointi; tornitalo; blokkijärjestelmän mukaista sairaalarakentamista / Säilynyt tyyllisesti	Metsäympäristöön, järven rannalle perustettu sairaala-alue henkilöstön asuinrakennuksin; ensimmäistä rakennusvaihetta / Korkea tornitalo, näkyy vesistömaisemassa
60	Savonlinnan sairaanhoitajakoulu ja asuntolat /alue 56	osa >(M)	Arkkitehtuurikohde. Täydentää Savonlinnan keskussairaalakokonaisuutta	<i>ESKU Arkkitehti Martti Välikankaan vuonna 1964 suunnittelemaan oppilaitoskokonaisuus on edustava esimerkki jälkifunktionalismista. Kohde muodostaa maisemallisen kokonaisuuden länsipuolella sijaitsevan Savonlinnan keskussairaalan kanssa. Julkisivuiltaan lähes alkuperäisenä säilynyt rakennusryhmä, jota on täydennetty kokonaisuuteen sopivalla ruokalarakennuksella vuonna 1986. Kohde on Välikankaan viimeisiä suuria suunnittelutöitä. Sairaanhoitajakoulu on edustava esimerkki jälkifunktionalismista. Rakennus on osa ammattiopetuksen historiaa Savonlinnassa.</i>	1965	Keskussairaala-alue, valtion sairaanhoitajakoulu perustettu 1955; oppilasasunnot keskeinen tilaryhmä/ Valtion oppilaitosrakentaminen	Martti Välikangas, arkkitehti; funktionaalinen, harkittu detaljointi; blokkijärjestelmän mukaista sairaalarakentamista / Säilyneet tyyllisesti	Metsäympäristöön, järven rannalle perustettu sairaala-alue henkilöstön asuinrakennuksin; toista rakennusvaihetta /Osakokonaisuus

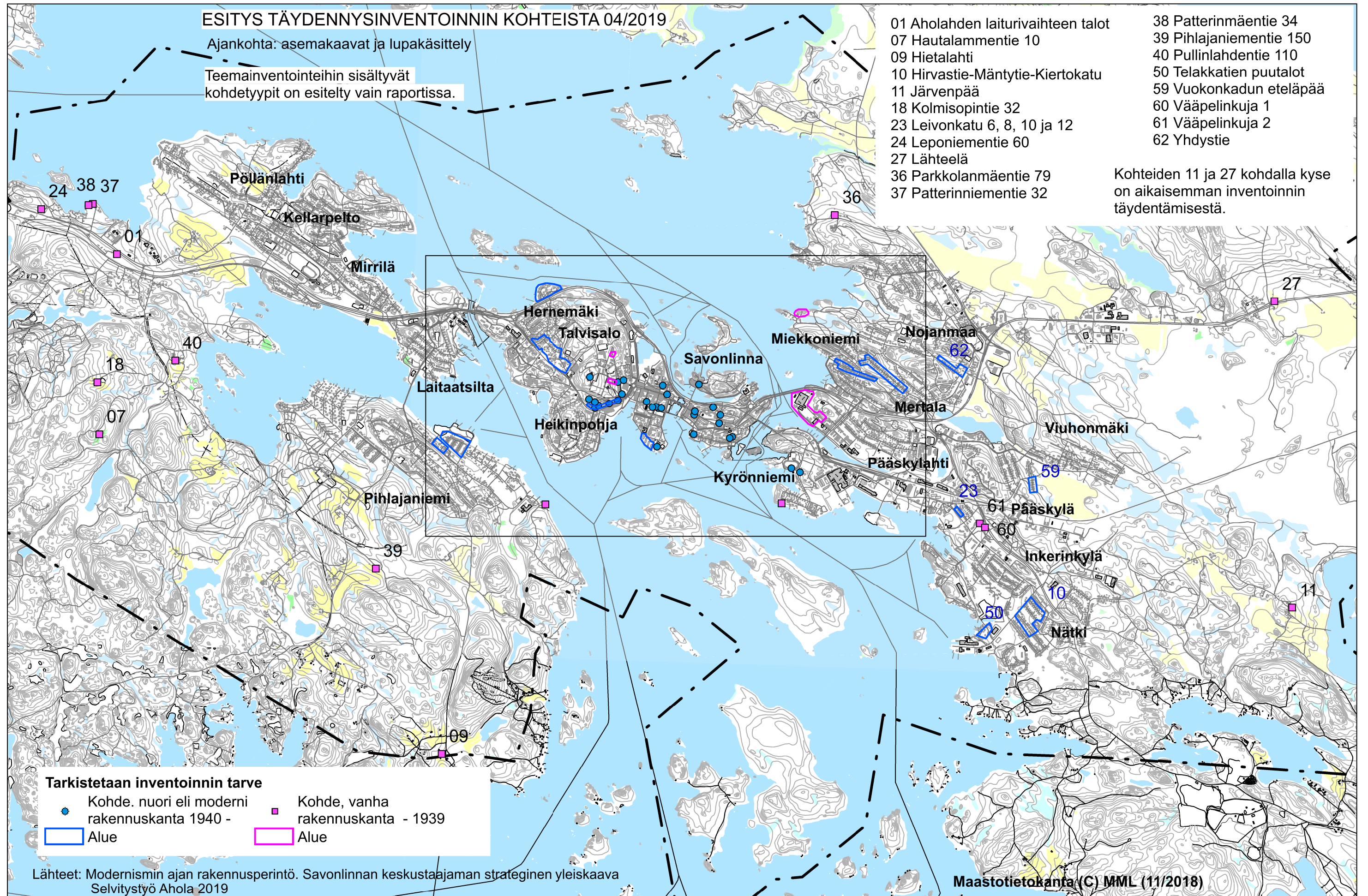
NRO	Nimi / alue, johon sisältyy	Asiantuntija-arvio ja suositus kavasuunnitteluun; Sisältyy arvoalueeseen tai on yksittäinen arvokohde	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavasuoja)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
62	Laitaatsillan telakka, levy- ja moottorinkorjauspaja / RKY	P+, osa V Lue kohde 61	ESKU Telakan 1950-luvun rakennuskantaan kuuluva tiilirunkoinen, aidosti teollinen tuotantorakennus valoisine ja avarine verstaaineen. Muodoltaan tyylillisesti jälkijättöinen 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun teollinen tuotantorakennus, jonka rakennustekniikassa on samoja piirteitä kuin 1910-luvun voima-asemassa (64 L). Levy- ja moottorinkorjauspaja kuuluu varsinaisen telakka-alueen keskeisiin rakennuksiin.	1955	Levy- ja moottorinkorjauspaja 70L, telakan keskeisiä rakennuksia / Lue kohde 61	Telakkatoiminnan tarpeisiin rakennettu punatiilirakennus, klassistinen; yhtiön omaa suunnittelua / Ulkoasun autenttisuus, ulkoasultaan ja rakennustekniikaltaan myöhäsyntyinen teollinen tiilirakennus	Lue kohde 61
63	Laitaatsillan telakka, työkaluvarasto / RKY	P, osa V Lue kohde 61	ESKU oyk: Telakan 1940-luvun – järvenpuoleisen päädyn osalta mahdollisesti 1920-luvun alun – rakennuskantaan kuuluva puiden varastorakennus, joka liittyy kiinteästi ison telakan toimintaan.	1949 (1920-l)	Ison telakan toimintaan kiinteästi liittyvä työkalu- ja puuvarasto 72L; 1910-luvun kuivatelakka / Lue kohde 61	Telakkatoiminnan tarpeisiin rakennettu rankorakenteinen varastorakennus, jonka toinen pääty avoin / Ilmeisesti 40-luvun asussaan	Lue kohde 61
64	Laitaatsillan telakka, veneveistämö ja puusepänpaja / RKY	P+, osa V Lue kohde 61	ESKU, oyk: Telakan 1950-luvun rakennuskantaan kuuluva puurakenteinen tuotantorakennus, joka edustaa kuitenkin alueen ainoana hirsipinnalla olevana, siirrettynä rakennuksena varhaisempaa aikaa ja liittyy kiinteästi varsinaisen telakan sekä laivasto-osaston toimintoihin.	1950-luku	Korjaustelakan veneveistämö, puusepänpaja, höyläkatos ja lautavarasto / Lue kohde 61	Telakkatoiminnan tarpeisiin rakennettu puurakennus, uudelleen koottu hirsiosa; rkm N. Hoviniemi / Uusvanha tyyli säilynyt	Lue kohde 61
65	Laitaatsillan sauna-pesutupa / RKY	P+, osa V Lue kohde 61; Yleiskaavassa otetaan huomioon asemakaavan suojelutavoitteet.	ESKU ak, oyk: Sauna-pesutuvan toiminta liittyy läheisesti telakan laivasto-osaston toimintaan, ja se kertoo myös yhtiön harjoittamasta sosiaalisesta toiminnasta.	1952	Korjaustelakan sauna-pesutuparakennus/ Saunakulttuuri; teollisuuslaitoksen sosiaalinen toiminta; metsäteollisuus; Ab W Gutzeit & Co ja Enso-Gutzeit Oy	Telakkatoiminnan tarpeisiin rakennettu; yhtiön omaa suunnittelua; nykyään pesulayrityksen tiloina / Tyypillinen	Laitaatsillan telakan alkuperäisiä käyttörakennuksia järven rannalla / Jää hieman katveeseen, telakan perälle, mutta asuntokadun varrelle
70	Viihonmäen muuntoasema	P+ Yksittäinen arkkitehtuurikohde / Yleiskaavassa esitetään rakennuksen suojelun tarve	ESKU Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervin suunnittelema sähkönmuuntoasema 1940-luvun lopulta, joka sisälsi myös erillisen työntekijöiden asuinalueen. Valmistumisajalta ovat jäljellä entinen halkovaja, julkisivuiltaan hyvin säilynyt talousrakennus ja julkisivuiltaan pääosin säilynyt muuntoasema.	1950	Tekninen rakennus / Suomen kantaverkko, energiatekniikka	Aarne Ervin, arkkitehti; suunnitellut IVO:lle kantaverkkoon liittyviä rakennuksia; edustaa tiilirakentamisen perinteitä teknisissä rakennuksissa / Säilynyt ulkoasultaan kohtuullisen hyvin [kokonaisuuteen kuuluvat asuinrakennukset purettu]	Radan varrella; varikkomainen / Osa laajempaa kansallista rakennushanketta; kaupunkikuvan historiallinen monipuolisuus

Nro	Nimi / Alue, johon sisältyy	Asiantuntija-arvio ja suositus kaavasuunnitteluun; Sisältyy arvoalueeseen tai on yksittäinen arvokohde	Aikaisemmat arvioinnit (ESKU, kaavassuojelu)	Ajan-kohta	Historialliset todistusarvot	Rakennushistoriallinen luonne, historiallinen todistusvoima	Kaupunkihistoriallinen ja ympäristöllinen luonne
		P paikallinen merkittävyys P+ monipuoliset perusteet P- rakennushistoriallinen edustavuus heikentynyt >M tarkastelua syytä laajentaa maakuntatasolle	V valtakunnallinen merkittävyys = RKY M maakunnallinen merkittävyys = mk-kaava (M) aikaisemman inventoinnin arvoluokitus (ESKUSSa)		Arvofunktio / Yleinen historiallinen viitekehys	Erityispiirteet / Säilyneisyys	Maankäytön historia / Kaupunkikuva, maisema
72	Nököniemi / alueeseen liitetty Kinttupolunmäki	M Vanha esikaupunkimainen asuinalue, josta suurin osa on maakuntakaavassa osoitettu arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. "Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi." Alueen rakentamista tai muuta maankäyttöä koskevista suunnitelmista tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.	ESKU, ST 2013, ak: Nököniemi on rakennustavaltaan yhtenäinen esikaupunkimainen puutaloalue Savonlinnan vanhan kaupunginosa lähistöllä Haukiveden rannalla. Alue jaettiin vuokratonteiksi 1903, ja sinne syntyi nopeasti pääosin työläisperheistä koostunut yhdyskunta. Alueella on säilynyt runsaasti 1900-luvun alkuvuosikymmenten rakennuskantaa. Nököniemi on maakunnallisesti arvokas alue, johon liittyy kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Alue on osa valtakunnallisesti arvokasta Kyrönsalmen kulttuurimaisema-alueita.	1900-luvun alku	Puutalokaupunginosa / Työläisten asuinalue; vuokratilastasuunnitelmat	Kansanomaista puurakentamista; pieniasuntotaloja; yleisesti 2 - 4 asuntoa /Hyvin tai kohtuullisesti rakennushistoriallisilta piirteiltään säilynyttä puurakennuskantaa, asuin- ja ulkorakennuksia	Vanhakaupunki; fragmentti / Kalliomaiden ja vesistön läheisyyden luonnehtima puutalomiljö; pienipiirteistä kaupunkiasutusta, joka on tärkeä osa Kyrönsalmeen vievän laivaväylän rakennettua kulttuurimaisemaa > Liittyminen Olavinlinnan ja Kyrönsalmen RKY-alueeseen tuo ranta-alueille erityistä kaupunkimaisemallista merkittävyyttä.
72	Kinttupolunmäki / yhdistetty alueeseen 72 Nököniemi	P Lue Nököniemi 72	ESKU Ruislahden ja Koululahden välissä sijaitseva kalliainen mäki sai kiemurtelevien kinttupolkujensa vuoksi paikallisten kielenkäytössä nimityksen "Kinttupolunmäki". Tämä mäki jatkuu myös länteen päin yhtyen Myllymäkeen.	1800-l; 1900-luvun alku	Puutaloalue vanhakaupungin laidalla / Suunnittelemattomasti rakentunut [liikenneväylärakentaminen pienentänyt puutaloaluetta]	Kansanomaista puurakentamista / Kerroksellisuutta [muutama kaupunkikuvallisesti keskeisellä paikalla sijaitsevista vanhoista taloista ravistunut; muutama uudisrakennus]	Vanhakaupunki; fragmentti [supistunut liikenneväylien rakentamisen myötä, kapea katu päällystetty] / Nököniemen puutalomiljöön säilymistä vahvistava tekijä; pienipiirteistä kaupunkiasutusta, joka on tärkeä osa Kyrönsalmeen vievän laivaväylän rakennettua kulttuurimaisemaa
73	Kalkkiuuninniemi (Kalkkuinniemi)	P+ Kaupunkikeskustan laidalla sijaitseva, valtakunnalliseen Olavinlinnan ja Kyrönsalmen maisemaan liittyvä tiivis puutalovaltainen asuinalue, jossa kaupunkikuvallisen ilmeen ja rakennusten ominaislaadun säilymistä tulee edistää. Rakentamisen tulee luonteeltaan ja mittakaavaltaan sopeutua ympäristöönsä. On arvioitava alueella tapahtuvan rakentamisen ja muiden toimenpiteiden vaikutuksia järvimaisemassa, etenkin RKY-alueen suuntaan.	ESKU, ak: Kyrönsalmen ja Olavinlinnan miljööseen oleellisesti liittyvä rakennustavaltaan yhtenäinen puutaloalue. Rakennukset ovat pääosin 1900-luvun alkupuolella rakennettuja hirsirunkoisia kaupunkitaloja väljäksi puutarhaomakoti- ja huvilarakennuksia. Niemessä on sijainnut kalkkiuuni Olavinlinnan rakentamisen aikaan.	1910-1930-luku	Huvilakaupunginosa; puutalovaltainen/ Kaupungin laajentuminen 1900-luvun alussa, sitteläinen kaupunki-ihanne, (asemakaava 1908 Thome & Lilius); puutalokaupunki	Kookkaita huvilatyyliä kahden tai usamman asunnon puutaloja; rakennusmestarisuunnittelua / Talojen alkuperäinen tyyli, voimakkaat katot ja epäsymmetrinen sommittelu ja massoittelu on kestänyt muutosta	Vanhakaupunki; fragmentti; [aluetta täydennysrakennettu tiilirakennuksilla] / Kalliomaiden ja vesistön läheisyyden luonnehtima puutalomiljö; tärkeä osa Kyrönsalmeen vievän laivaväylän rakennettua kulttuurimaisemaa > Liittyminen Olavinlinnan ja Kyrönsalmen RKY-alueeseen tuo ranta-alueille erityistä kaupunkimaisemallista merkittävyyttä.

74	Kyrönniemi	>M	Tiivis pientalovaltainen alue taajama-alueella. Kaupungin teollisuushistoriaa ilmentävä arkkitehtonisesti edustava rakennusryhmä, jossa kaupunkikuvallisen ilmeen ja rakennusten ominaislaadun säilymistä tulee edistää. Rakentamisen tulee luonteeltaan ja mittakaavaltaan sopeutua ympäristöönsä.	<i>ESKU, ak: Kyrönniemen puusuunalue on Itä-Suomen Kutomo Oy:n rakennuttama insinöörien ja virkailijoiden asuinrakennusalue 1910-luvulta. Myöhemmin 1930-40-luvulla rakennusmiljöötä on täydennetty Schaumanin vaneritehtaan virkailijoiden asuinrakennuksilla. Alueella näkyvät 1900-luvun alkupuolen rakennus- sekä kaupunkisuunnittelun ideologia. Huvilamaiset asuinrakennukset muodostavat yhtenäisen ja arvokkaan rakennuskokonaisuuden.</i>	1910 - 1940-luku	Schaumanin tehtaan johdon ja virkailijoiden asuinalue / Kaupungin laajentuminen 1900-luvun alussa; sitteläinen kaupunki-ihanne, (asemakaava 1908 Thome & Lilius); teollisuuden asuntorakennustoiminta; tehdasyhdyskunnan asuntoalueiden sosiaalinen hierarkia	Arkkitehtitoimisto Valter ja Ivar Thomé: klassistiset puutalot; Erik Bryggman: funktionalismi/ Ajallisesti ja tyyllisesti kerroksellinen, arkkitehtonisesti edustavien asuinrakennusten ryhmä	Teollisuuskaupunginosa; fragmentti; vanha tehtaan asuntoalue laajentuneen tehdasalueen ja sotien jälkeen rakentuneen asuinalueen välissä /Miljöö; metsän ympäröimä; ilmentää teollisuushistoriallista taustaansa
75	Hevonpäänniemenkatu	P-	Pieni, vesistömaisemassa vaikuttava asuinalue, jossa uudisrakentaminen tulee sopeuttaa ympäristön luonteeseen ja rakennustapaan.	<i>SY 2013 Ei arviointia. Rinnakkaisväylän taakse Haapaveden rannalle jää viisi pientalotonttia, joilla sijaitsevista puutaloista osa on huvilamaisia, osa vaatimattomampia. Ulkonäön perusteella rakennukset saattaisivat olla 1900-luvun alusta. Hevonpäänniemenkatu 13:n vanhasta osasta näyttäisi olevan jäljellä vain kiviset portaat, perustukset ja terassi.</i>	n. 1930-1940-luku	Rautatieympäristön vanhaa puutaloasutusta / Rautatien synnyttämät asuinalueet [mahdollisesti rautatieläisten eikä VR:n perutama asuinalue; rautatietä nuorempi]	Taitekattoisia ja harjakattoisia, tyylipiirteiltään erilaisia puutaloja; ilmeisesti sekä yksityisten että VR:n rakennuttamia; talojen keskinäisen erilaisuuden vuoksi eroaa VR:n rakennuttamista asuinalueista / Talojen kokonaishahmot ja alkuperäiset tyylipiirteet säilyneet kohtuullisesti [korjauksissa muutoksia, autenttisuus selvästi vähentynyt; 1 - 2 rakennusta korvattu uudisrakennuksella]	Rautatiealueelle syntynyt huvilatyylinen taloryhmä [jäänyt puristuksiin uuden ohitustien ja rannan väliin] / Taajamarakenteesta irrallinen, vaikuttaa vesistömaisemassa
76	Linnankatu 32 /RKY	P+	Sisältyy Linnankadun aluekokonaisuuteen, joka on yksi vanhankaupungin keskeisistä kaupunkihistoriallisista ja -kuvallisista tiloista.	<i>ST 2013 Rakennus oli Linnankadun ensimmäinen kivitalo, ja ainoita kivisiä jugend-kivitaloja Savonlinnan vanhassakaupungissa.</i>	1910	Kivinen kaupunkitalo, puusepänversta / Kivirakentamisen varhaisvaihe kaupunkikeskustassa; yhdessä viereisen kivitalon kanssa muodostaa umpinaista katujulkisivua	Jugend-tyylinen kivitalo; rakennusmestarisuunnittelua/ Harvinaisuus: ainoa jugend-tyyliseksi luettava kivirakennus vanhassakaupungissa; [lisätty parvekkeet ja ehkä muutettu koristelua]	Vanhakaupunki, kerroksellisuus / Osa kaupunkikuvallisesti rikasilmeistä Linnankatua; katutila; katujulkisivun monipuolisuus
77	Savolan sahan päärakennus, voimala, savupiippu	P-	Yksittäinen kohde; Rakennuksen kaavallinen suojelu voidaan toteuttaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa [autenttisuus vähentynyt ylläpitokorjausten laiminlyönnin seurauksena]; tiilisen höyrykone- ja kattilahuoneen sekä piipun arvona on viitata höyryvoiman varhaiseen käyttöönottoon kaupunkiin 1864 perustetussa sahalaiteksessa.	<i>ESKU Savolan sahan alue on viimeinen kaupunkikeskustan vanhoista teollisuustonteista, jossa on säilynyt alkuperäiseen toimintaa liittyvää rakennuskantaa. Tiilipiippu on 1920-luvulta. Monimuotoisen tehdasrakennuksen rakenteissa ja hahmossa näkyy rakentamisen vaiheisuus ja rakennustapojen muutos.</i>	1893; 1910-50-luvut	Kaupunkikeskustan vanha teollisuusalue; höyrysaha- ja mylly [ensimmäinen saha-mylly tuhoutuneet tulipalossa 1882] / Metsäteollisuuden historia Savonlinnassa; höyrysahat; And. Auvinen Oy	Monimuotoinen tiili-, puu- ja betonirakenteinen rakennuskompleksi /Saha- ja myllyrakennus on rakennettu vaihteittain ja eri rakennustekniikoilla; erillinen 1890-luvun punatiilinen voimalarakennus ja 1920-luvun tiilipiippu.	Kaupunkikeskusta; viimeinen ydinkeskustan vanhoista teollisuustonteista, jolla säilynyt alkuperäiseen toimintaan liittyviä tehdasrakennuksia/ Avoimen tilan keskellä; rakennus vaikuttaa ensisijaisesti entisen aseman seudun ja ohitustien suuntaan sekä jonkin verran järvelle

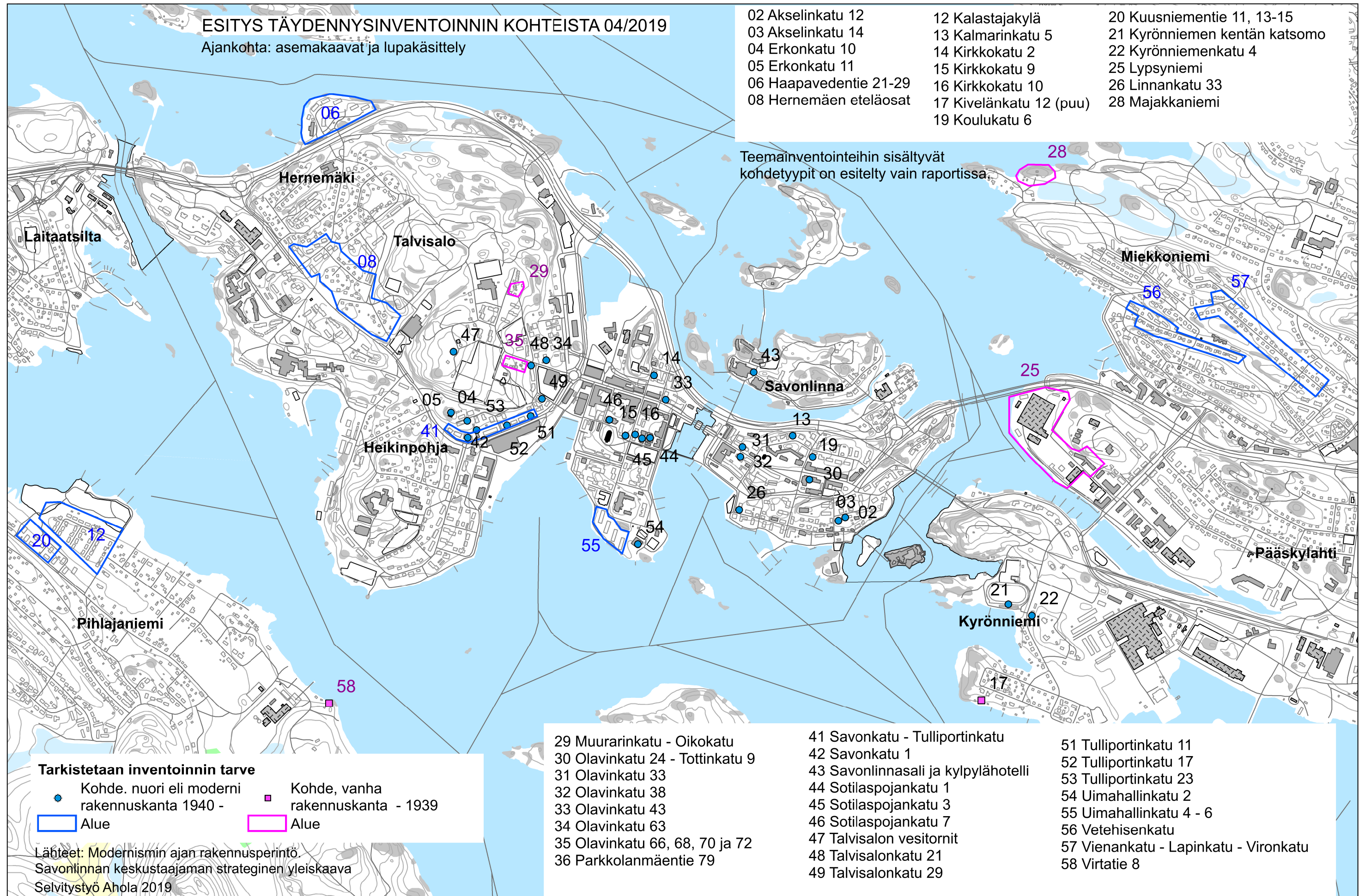
78	Olavinkatu 42, Pinna / perusteltua liittää RKY- alueeseen	P	Yksittäinen kohde / Liittyy kaupunkikuvallisesti Tottintorin miljööseen ja Olavinkatuun sekä rajatuu itärajalla RKY-alueeseen [jää ulkopuolelle, mutta kaupunkikuvallisesti osa korttelia, joka jää RKY-alueelle]	<i>ESKU Savonlinnassa tyylipiirteiltään harvinainen, pieni asuinrakennus, edustaa 1920-luvun klassismia sekä siinä on piirteitä funktionalismista. Rakennuksen katujulkisivu on melko sopusuhtainen, ja se on luonteva osa Puistokadun talojen ja Puikkarin muodostamaa kulttuurihistoriallista kaupunkikuvaa.</i>	1920	Asunto-, toimisto- ja liiketilana toiminut rapattu rakennus [historiatiedot epätarkat; vanhojen kuvien ja 1947 topografisen kartan perusteella ollut pitkän piharakennuksen kadunpuoleinen päätyosa]	Nykyisessä koossaan rakennus on verrattavissa kioski-, huvimaja-, näkötorni ym. pieniin käyttörakennuksiin, jotka monipuolistavat keskustojen kaupunkikuvaa; rakennuksen vanhat säilyneet detaljit ovat klassistisia ja rakennus on oletettavasti tehty 1920-luvulla / Rakennuksen hahmo ja katujulkisivun jäsentely detaljeineen on omintakeinen (ei tietoa muutoshistoriasta; ikkunat oletettavasti olleet pieniruutuiset)	Alkuperäisessä ruutuasemakaavassa (1848) rakennuspaikan kohdalla kulkenut katu, joka on jätetty pois 1895 asemakaavasta / Tottintorin reunalla sijaitseva rakennus näkyy hyvin Olavinkadulle ja on Possenkadun pääterakennus; pieni kivirakennus on luontevana osana vanhojen puu- ja kivitalojen korttelia
79	Metsäkonttorintie 3 / alue 74	P+, osa >M	Sisältyy Kyrönniemen asuinalueeseen / Rakennuksen kaavallinen suojelu voidaan toteuttaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa	<i>ESKU Rakennus on osa Schaumanin vaneritehtaan insinöörien ja virkamiesten asuinrakennusalueetta. Asuinrakennukset muodostavat yhtenäisen ja arvokkaan rakennuskokonaisuuden.</i>	1918	Suunniteltu tehtaanjohtajan asunnoksi, toimi Schaumanin tehtaan työsuhteasuntoina/ Teollisuuden asuntorakentaminen 1900-luvun alussa; yhden toimijan synnyttämä alue	Mahdollisesti arkkitehtitoimisto Valter ja Ivaar Thomén; rakennus on tyylipiirteiltään samanlainen kuin kerhokuja 4 ja Kyrönniemenkatu 2; klassismi / Tyyllisesti säilynyt, edustavaa aikakautensa teollisuuden asuntorakentamista ja 1910-luvun puurakentamista	Teollisuuskaupunginosa; teollisuusalueen vieressä sijaitseva virkailijoiden asuinalue / Yhtenäinen, kaupunkikuvan historiallinen monipuolisuus
80	Kivelänkatu 8 / alue 41	P +	Sisältyy Venäjänniemen asuinalueeseen	<i>ST2013: Villa Kivelä edustaa 1900-luvun alun huvila-arkkitehtuuria, joka on Savonlinnassa melko harvinaista. Lisäksi se on osa Pihlajaveden rantojen huvilarakentamisen historiaa muun muassa valtakunnallisesti arvokkaaksi luokitellun Pihlajaveden laivareitin huviloiden ohella.</i>	1918/19 20	Tehtaanjohtajan kesähuvila /Varhaiset kesähuvilat laivareitin varrella; And. Auvinen Oy; uusromanttinen huvila-alue, ak 1908 Thome & Lilius	Jugend / Rikasilmeinen, kohtuullisesti säilynyt	Teollisuuskaupunginosa; vanhaa huvila-asutusta ja 1946 asemakaavan mukainen pientaloalue / Kerrostuneisuus; paikan henki; laivaväylän rantamaisemassa
81	Laitaatsillan telakka, pikkutelakka / RKY	osa V	Sisältyy Laitaatsillan telakkayhdyskunnan kulttuuriympäristöön /Rakennuksen kaavallinen suojelu voidaan toteuttaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa	<i>ESKU 1930-luvun lopulta peräisin oleva rakenne- ja rakennusryhmä, jonka vinssin suojakoppi on rakennettu 1950-luvun alussa ja muutettu vuorin ja vesikatteen osalta 1990-luvulla/2000-luvun alkupuolella. Pienellä telakalla on säilynyt valmistumisajan telakointitekniikkaa liukuparruilla, ja ison telakan tavoin se liittyy oleellisesti Laitaatsillan telakkatoimintaan. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.</i>	1920 - 50- luku	Sivuedollinen liukuparrutelakan ylösnostin / Sisävesiliikenne; Ab W Gutzeit & Co ja Enso-Gutzeit Oy; laivatelakat	Pikku telakan ylösnostin eli slipi 1930-luvun asussa / Harvinaisuus	Syväväylän varrella, maa- ja vesiliikenteen risteyskohdassa, sijaitseva metsäyhtiön vanha laivojen korjaustelakka / Toiminnan jatkuvuus ilmenee ajallisesti kerroksellisessa, telakan toiminnoista kertovassa rakennuskannassa
82	Laitaatsillan telakka, telakka / RKY	osa V	Lue kohta 81	<i>ESKU Rakennus- ja rakenneryhmä on olennainen osa telakan toimintaa 1910-luvun alusta lähtien. Vinssihuone on ison telakka-alueen keskeisin rakennus 1920-luvun alusta lähtien, ja alueella on säilynyt osin muutettuna 1910-luvun telakointitekniikkaa. Suurin muutos toiminnassa oli liukuparrujen korvaaminen siirtovaunuilla v. 2000. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.</i>	1920 - 50- luku	Sivuedollisen kuivatelakan ylösnostin / Lue kohde 81	Ison telakan ylösveto eli slipi 1910- ja 1940-luvun asussa / Harvinaisuus	Lue kohta 81

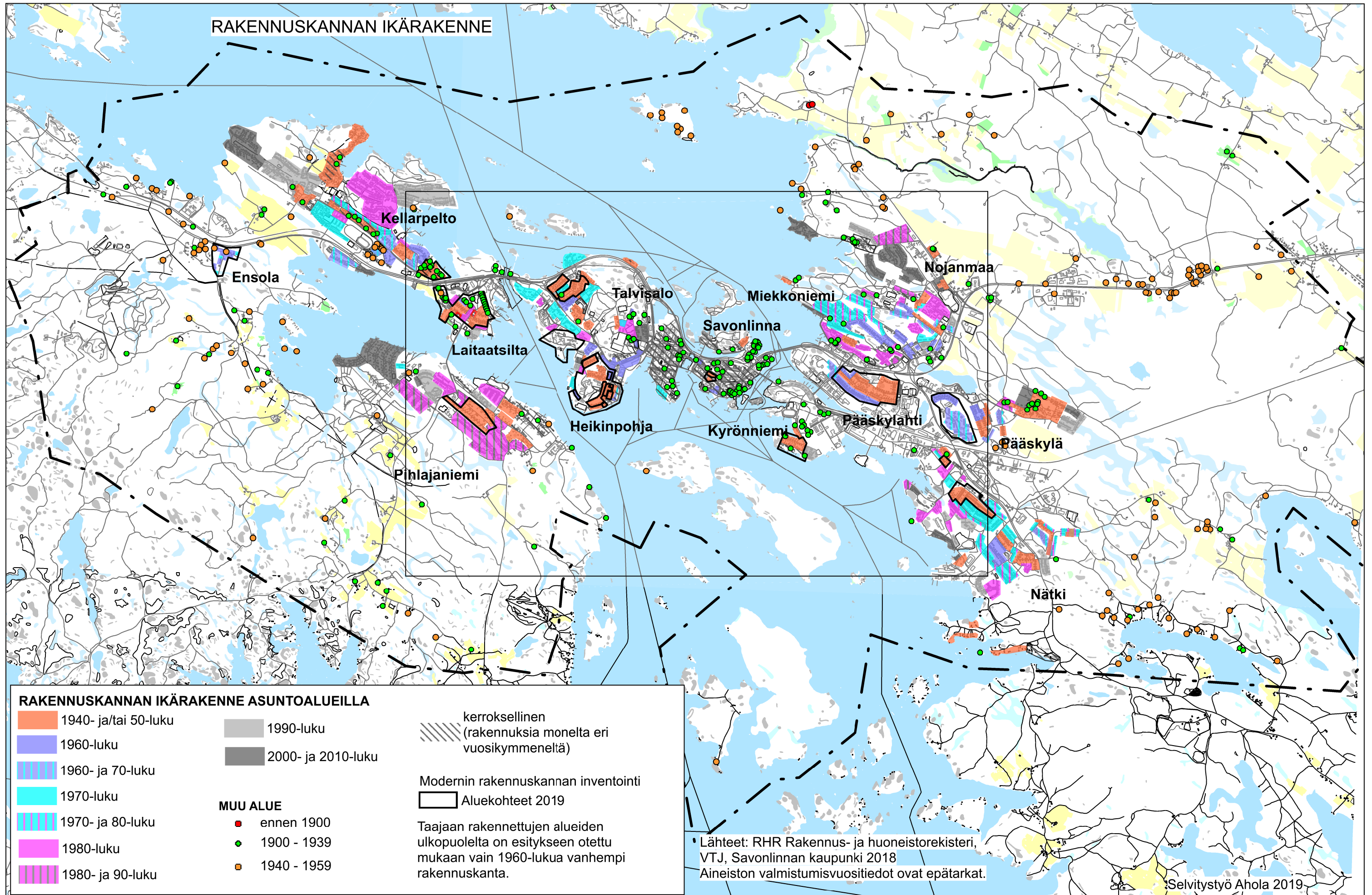
83	Laitaatsillan telakka, vinssihuone / RKY	osa V	Lue kohta 81	<i>ESKU Rakennus edustaa valmistumisaikaansa julkisivuiltaan ulkomittojen lisäksi vain 12-ruutuisten ikkunoiden osalta. Muuten julkisivu on peräisin 1950–1960-luvulta pois lukien vesikate, joka ilmeisesti peräisin 1990-luvulta/2000-luvun alkupuolelta. Sisätilat ovat säilyneet osin valmistumisajan asussa.</i>	1920-1960-luvut	Ison korjaustelakan toimintaan liittyvä vinssikoppi / Lue kohde 81	Puurunkoinen vinssihuone 1920-luvulta / Ulkoasun kerroksellisuus, sisätilojen alkuperäisyys	Lue kohta 81
84	Laitaatsillan telakka, tavaravarasto/makasiini / RKY	osa V	Lue kohta 81	<i>ESKU Telakan 1920-luvun rakennuskantaan kuuluva puinen, betonilaatoilla vuorattu varistorakennus, joka liittyy kiinteästi laivasto-osaston huoltoon, ja jonka kokoluokka ei ole yleinen. Venevajan (56 L) ja öljyvaraston (12 L) tapaan rakennus sijoitettiin logistisesti aivan veden äärellä, jossa se pystyi palvelemaan parhaiten laivojen tarpeita. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.</i>	1922	Laivaosaston huoltoon kuuluva tavaramakasiini / Lue kohde 81	Puurunkoinen rakennus 1920-luvulta, paloturvallinen betonilaattavuoraus / Ulkoasun autenttisuus, harvinainen vuoraus, Gutzeit-yhtiön tähdet	Lue kohta 81
85	Nojanmaan entinen koulu	P	Yksittäinen kohde/ Kaavallisen suojelun tarve tulee selvittää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa; vertailuryhmänä kaupungin muut puurakenteiset kansakoulutalot	<i>ST2013 Nojanmaan vanha koulu on esimerkki tyypillisestä hirsirunkoisesta kansakoulutalosta.</i>	1930-luku - 1940	Maalaiskansakoulutalo / Kansakoululaitos, keskusjohtoinen koulurakentaminen (mallipiirustukset)	Tyyliltään klassistinen puurakenteinen maalaiskansakoulu / Säilynyt tyylillisesti	Entinen Nojanmaan kartanokylän koulu Säamingin kunnan ajoilta, vanhan Viipurintien (vt 14) varrella /Metsäinen tontti pääasiassa koulua nuoremman pientalovaltaisen asutuksen keskellä; uusi Nojanmaan koulu toisessa paikassa samalla pientaloalueella

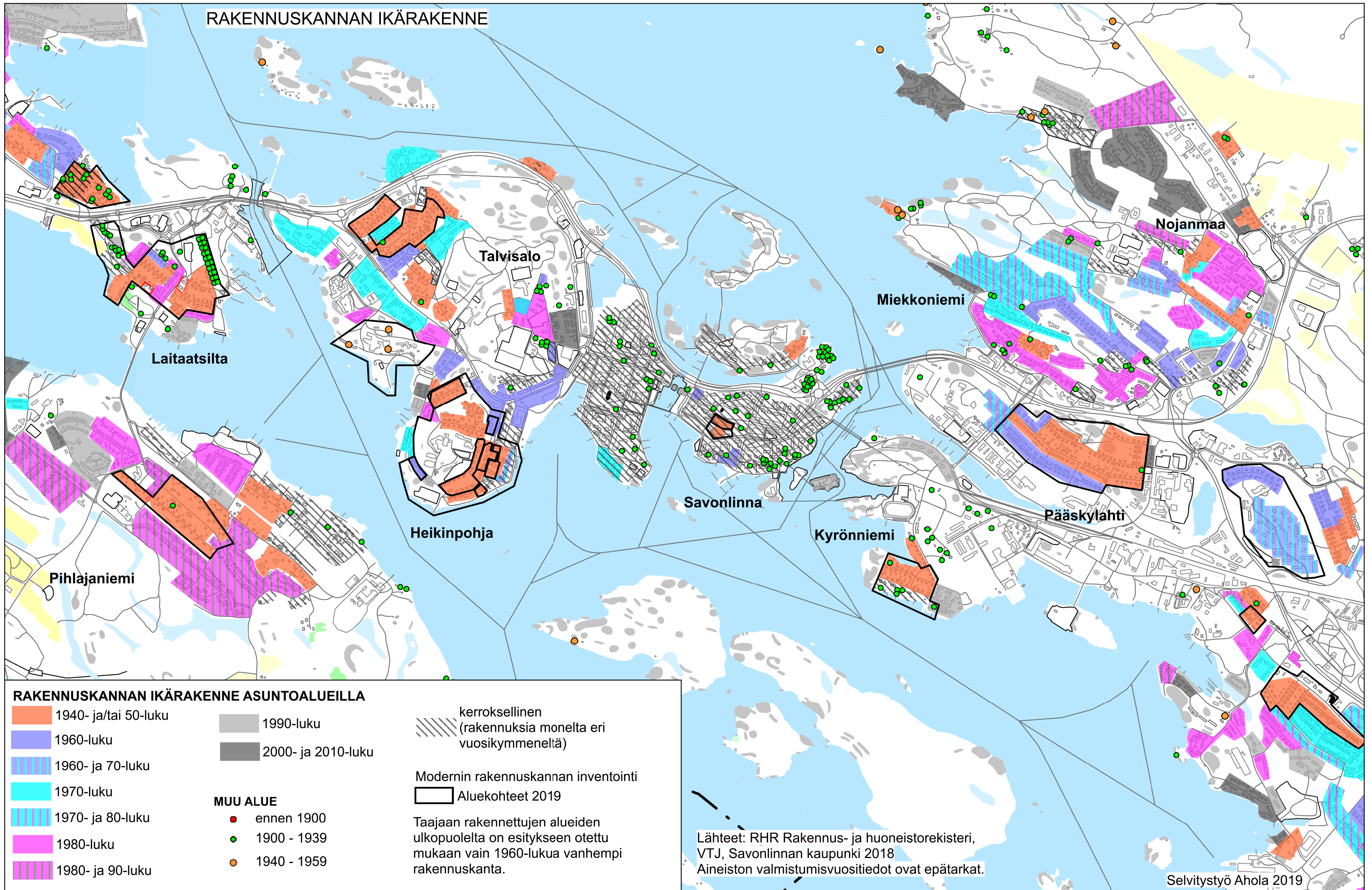

ESITYS TÄYDENNYSINVENTOINNIN KOHTEISTA 04/2019

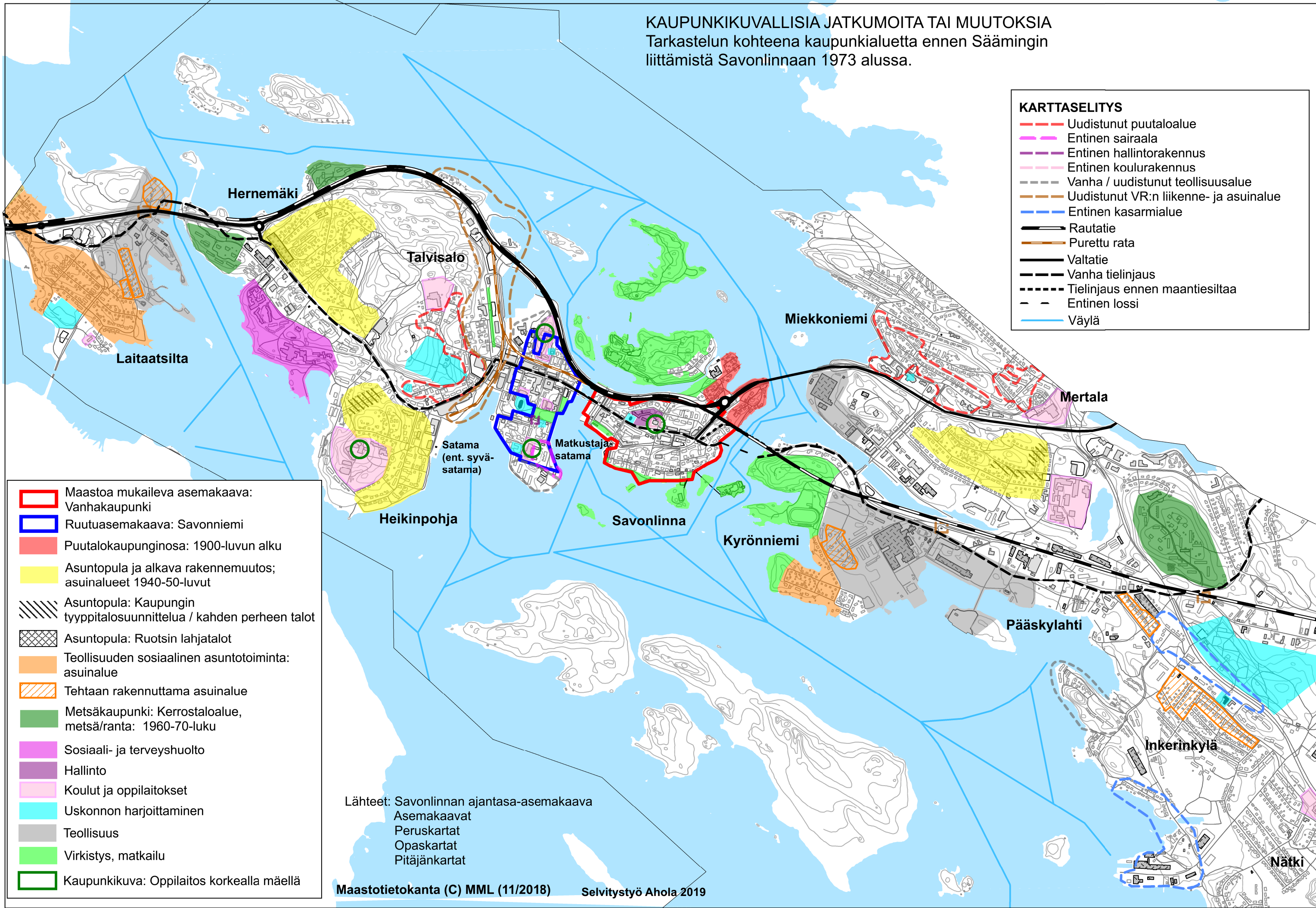
Ajankohta: asemakaavat ja lupakäsittely

KAUPUNKIKUVALLISIA JATKUMOITA TAI MUUTOKSIA
Tarkastelun kohteena kaupunkialuetta ennen Säamingin liittämistä Savonlinnaan 1973 alussa.

KARTTASELITYS

- Uudistunut puutaloalue
- Entinen sairaala
- Entinen hallintorakennus
- Entinen koulurakennus
- Vanha / uudistunut teollisuusalue
- Uudistunut VR:n liikenne- ja asuinalue
- Entinen kasarmialue
- Rautatie
- Purettu rata
- Valtatie
- - - Vanha tielinjaus
- - - Tielinjaus ennen maantiesiltaa
- - - Entinen lossi
- Väylä

- Maastoa mukaileva asemakaava: Vanhakaupunki
- Ruutuasemakaava: Savonniemi
- Puutalokaupunginosa: 1900-luvun alku
- Asuntopula ja alkava rakennemuutos; asuinalueet 1940-50-luvut
- Asuntopula: Kaupungin tyypitalosuunnittelua / kahden perheen talot
- Asuntopula: Ruotsin lahjatalot
- Teollisuuden sosiaalinen asuntotoiminta: asuinalue
- Tehtaan rakennuttama asuinalue
- Metsäkaupunki: Kerrostaloalue, metsä/ranta: 1960-70-luku
- Sosiaali- ja terveyshuolto
- Hallinto
- Koulut ja oppilaitokset
- Uskonnon harjoittaminen
- Teollisuus
- Virkistys, matkailu
- Kaupunkikuva: Oppilaitos korkealla mäellä

Lähteet: Savonlinnan ajantasa-asemakaava
Asemakaavat
Peruskartat
Opaskartat
Pitäjänskartat